ط

ط «طا»: ئەرەب ئېلىپبەسىنىڭ 16 ـ ھەرپى بولۇپ ئەبجەد ھېسابىدا «9»نى كۆرسىتىدۇ.

طَاءَ يَطُوءُ وَ طَاءَ يَطَاءُ طَوْءًا: ئالدى ـ كەينىگە ماڭدى.

طَاؤُوسٌ ج طَوَاوِيسُ: توز.

طَابَ يَطِيبُ طِيْبًا وَ طَابًا وَ طِيبَةً وَ تَطْيَابًا: ياخشى بولدى، ئوبدان بولدى، ئاق كۆڭۈل بولدى؛ لەززەتلىك بولدى.

طَابَ لَهُ: قانائەتلەندى، مەمنۇن بولدى.

طَابَ الْمَرِيضُ: كېسەل ساقايدى.

طَابَ قَلْبُهُ: خۇشاللاندى.

طَابَتْ نَفْسُهُ: تولۇق قانائەت ھاسىل قىلدى.

طَابَ عَيْشُهُ: تۇرمۇشى باياشات بولدى، گۈزەل تۇرمۇش كەچۈردى.

طَابَ مَسَاؤُكُمْ: كەچلىكىڭلار خەيرلىك بولسۇن، خەيرلىك كەچ.

طَابَ عَنِ الشَّيْءِ نَفْسًا: ۋاز كەچتى.

طَابَ نَفْسُهُ عَنِ الدّخَانِ: تاماكىنى تاشلىدى.

طَابَ الْهَوَاءُ: ھاۋا ساپ بولدى.

طَابَ الطَّعَامُ: تاماق ئوخشىدى.

طَابَ لَهُ أَنْ يَفْعَلَ كَذَا: شۇنداق قىلىشنى ياقتۇردى.

«يَطِيبُ الطَّعَامُ عَلَى مَائِدَةِ الأَصْدِقَاءِ»: دوستلار بىلەن بىللە يېگەن تاماق لەززەتلىك.

﴿سَلاَمٌ عَلَيْكُمْ طِبْتُمْ فَادْخُلُوهَا خَالِدِينَ﴾ «قۇرئان»: سىلەرگە ئامانلىق بولسۇن، سىلەر (گۇناھلاردىن) پاك بولدۇڭلار، جەننەتكە كىرىڭلار، (ئۇنىڭدا) مەڭگۈ قېلىڭلار.

طَابَاقٌ: قىلىن ئەينەك تاختا.

طَابَةٌ ج طَابَاتٌ: ھاراق؛ مەدىنىنىڭ بىر خىل ئاتىلىشى.

طَابِخٌ: قىزىتما كېسەللىكلىرى، كېزىك.

طَابِخَةٌ: بىر كۈن ئىچىدىكى ئەڭ ئىسسىق بولغان ۋاقىت.

طَابِعٌ ج طَابِعُونَ: ھەرپ تىزغۇچى، باسما ئىشچىسى، نابورچىك؛ خاراكتېر، مىجەز.

طَابِعٌ ج طَوَابِعُ: تامغا، مۆھۈر، ماركا.

طَابِعُ بَرِيْدٍ: پوچتا ماركىسى.

طَابِعُ الْحُسْنِ: گۈزەللىك مېڭى.

طَابِعٌ إِقْتِصَادِيٌّ: ئىقتىسادىي يۈزلىنىش.

طَبَعَهُ بِطَابِعِهِ: ئۇنىڭدا ئىزىنى قالدۇردى.

طَابِعٌ تِذْكَارِيٌّ: خاتىرە ماركىسى.

«هَذَا خِطَابٌ عَلَيْهِ طَابِعُ الْفَصَاحَةِ»: بۇ نۇتۇق پاساھەت خاراكتېرىنى ئالغان.

طَابِعَةٌ ج طَابِعَاتٌ: ئايال باسما ئىشچىسى، بېسىش ماشىنىسى.

طَابِعَةُ الإِلِكْتِرُونِيَّةِ: ئېلېكترونلۇق بېسىش ماشىنىسى.

طَابِعَةٌ بِأَشِعَّةِ اللَّيْزِرِ: لازېر نۇرلۇق بېسىش ماشىنىسى.

طَابَقَ يُطَابِقُ مُطَابَقَةً: ماس كەلدى، مۇۋاپىقلاشتى، ئۇيغۇن كەلدى، ئۆزلەشتى؛ كۈتتى.

طَابَقَ عَلَى الأَمْرِ: جاۋاب بەردى؛ ماقۇل كۆردى، ئېتىراپ قىلدى.

طَابِقٌ ج طَوَابِقُ وَ طَوَابِيقُ: قەۋەت؛ تاۋاق، ياپقۇچ، تۇۋاق، قاپقاق؛ ئېغىز.

طَابُورٌ ج طَوَابِيرُ: بولـــك (800دىـــن 900گىـــچە ئەسكەر بار توپ)؛ باتالليون.

اَلطَّابُورُ الْخَامِسُ: 5 ـ پولك.

طَابُورٌ مِنَ السَّيَّارَاتِ: ماشـــىنا ئەترىتـــى، ماشـــىنا كالوننىسى.

طَابُوقٌ ج طَوَابِيقُ: قىلىن ئەينەك تاختا.

طَابُونٌ ج طَوَابِينُ: ئوتدان.

طَابُونَةٌ: كىچىك تونۇر، ئوچاق.

طَابِيَةٌ ج طَوَابٍ: كىچىك قورغان، پوتەي.

طَاجِنٌ ج طَوَاجِنُ: تاۋا؛ تاۋان نان.

طَاحَ يَطُوحُ طَوْحًا الرَّجُلُ: ئازدى، ئاداشتى، هالاك بولدى.

طَاحَ السَّهْمُ: ئوق خاتا كەتتى، نىشانغا تەگمىدى.

طَاحَتِ الْحُكُومَةُ: هۆكـۈمەت تەختتىن چۈشۈپ، يېڭى هۆكۈمەت تەختكە چىقتى.

طَاحَ يَطِيحُ طَيْحًا: يوقالدى، هالاك بولدى، گۇمران بولدى.

طَاحِنٌ: تۈگمەنچى؛ شەپقەتسىز.

طَاحِنَةٌ ج طَوَاحِنُ: ئېزىق چىش.

حَرْبٌ طَاحِنَةٌ: دەھشەتلىك ئۇرۇش.

طَاحُونٌ. طَاحُونَةٌ ج طَوَاحِينُ: تۈگمەن، ئۇن تارتىش ماشىنىسى.

طَاحُونُ الرِّيحِ: شامال تۈگمىنى.

طَاحُونُ الْمَاءِ: سۇ تۈگمىنى.

دُولَابُ طَاحُونِ الْمَاءِ: سۇ تۈگمىنىنىڭ چاقپىلىكى.

طَاحٍ م طَاحِيَةٌ: ئېگىز؛ ئېگىزلىك.

مِظَلَّةٌ طَاحِيَةٌ: چوڭ سايىۋەن.

طَاخَ يَطِيخُ طَيْخًا: تۆهمەت قىلدى، سۆز بىلەن هۇجۇم قىلدى.

طَاخِيَةٌ: قاپقارا، تۇم قارا، قاپقاراڭغۇ.

طَادَ يَطُودُ طَوْدًا: مۇستەھكەم تۇردى، بەرقارار تۇردى.

طَادٍ: ئېغىر، غالجىرلاشقان تۆگە.

طَارَ عَقْلُهُ: تەمتىرەپ قالدى، هودۇقۇپ قالدى.

طَارَ طَائِرُهُ: غەزەپلەندى، ئاچچىقلاندى.

طَارَ قَلْبُهُ: هەيران قالدى.

طَارَ لُبُّهُ: ئەقلىنى يوقاتتى.

طَارَ مِنَ الْفَرَحِ: گۈلقەقەلىرى ئېچىلىپ كەتتى.

طَارَ سُرُورًا: خۇشاللىقتىن سەكرەپ كەتتى.

طَارَ إِلَيْهِ: ئۇچقاندەك چاپتى.

طَارَتِ الطَّائِرَةُ: ئايروپىلان قوزغالدى.

طَارَ الشَّخْصُ: هاۋادا سەيەر قىلدى.

طَارَ إِلَى كَذَا: ئالدىرىدى.

طَارَ غُرَابُهُ: چىچى ئاقاردى.

طَارَ النَّوْمُ مِنْ عَيْنِهِ: ئۇيقۇسى قاچتى.

طَارَتْ نَفْسُهُ شُعَاعًا: هودۇقتى، پاراكەندە بولدى.

طَارَ الشَّعْرُ: چىچى ئۆستى.

طَارَ يَطِيرُ طَيْرًا وَ طَيَرَانًا وَ طَيْرُورَةً الطَّائِرُ: قـۇش ئۇچتى.

طَارَ يَطُورُ طَوْرًا وَ طَوَرَانًا الشَّيْءَ: ئايلاندى، يېقىنلاشتى.

طَارَ الصِّيتُ فِي النَّاسِ: خەلـق ئىچىدە داڭقى چىقتى، مەشهۇر بولدى.

﴿وَلاَ طَائِرٍ يَطِيرُ بِجَنَاحَيْهِ إِلَّا أُمَمٌ أَمْثَالُكُمْ﴾ «قرآن»: مەيلى ئىككى قانىتى بىلەن ئۇچىدىغان ئۇچار قۇش بولسۇن، هەممىسى سىلەرگە ئوخشاش ئۈممەتلەردۇر. (يەنى، ئاللاھ تەرىپىدىن يارىتىلغان مەخلۇقلاردۇر).

طَارِئٌ ج طُرَّاءٌ وَ طُرَاةٌ: چەتتىن كەلگەن، سىرتتىن قوشۇلغان؛ تاسادىپىي، ئۇشتۇمتۇت.

طَارِئَةٌ ج طَوَارِئُ: ئاپەت، هادىسە؛ جىددىي ئىش، كۈتۈلمىگەن ئىش.

ظُرُوفٌ طَارِئَةٌ: جىددىي شارائىت.

حَالَةُ الطَّوَارِئِ: جىددىي هالەت.

قِسْمُ الطَّوَارِئِ: جىددىي بۆلۈم، جىددىي قۇتقۇزۇش بۆلۈمى.

طَوَارِئٌ جَوِّيَّةٌ: بالايىئاپەتلىك ئاتموسفېرا ئەھۋالى.

قَانُونُ الطَّوَارِئِ: جىددىي ھالەت قانۇنى، ۋاقىتلىق قانۇن.

إِحْتِيَاطُ الطَّوَارِئِ: جىددىي مۇدابىئە.

طَارٌّ ـ طَارَةٌ: داپ.

طَارَةُ الْجَنَازِيْرِ: چىشلىق چاق.

طَارَةُ الْقِشَاطِ: چىغرىق، غالتەك.

طَارَحَ يُطَارِحُ مُطَارَحَةً الأَسْئِلَةَ: تالاش-تارتىش قىلىشتى، سوئال-جاۋاب قىلىشتى.

طَارَحَهُ الْكَلاَمَ: مۇھاكىمە قىلىشتى.

طَارَحَهُ الْغَرَامَ: ياخشى كۆرۈشۈپ قېلىشتى.

طَارَحَ فُلاَنًا الشِّعْرَ: ... غا شېئىر ئېيتىشتى.

طَارَدَ يُطَارِدُ مُطَارَدَةً: ئارقىسىدىن قوغلىدى، ئىز قوغلىدى.

«طَارَدَ الشَّرْطِيّ اللِّصّ حَتَّى أَمْسَكَ بِهِ»: ساقچى ئوغرىنى قوغلاپ ئاخىر تۇتۇۋالدى.

طَارِدٌ: قوغلىغۇچى، سۈرگۈن قىلغۇچى.

﴿وَمَا أَنَا بِطَارِدِ الْمُؤْمِنِيْنَ﴾ «قرآن»: مەن مۇئمىنلەرنى قوغلىۋەتمەيمەن.

اَلْقُوَّةُ الْمَرْكَزِيَّةُ الطَّارِدَةُ: مەركەزدىن قاچقۇچى كۈچ.

طَارٌ: بۇرۇتى خەت تارتقان يىگىت.

طَارِطٌ: دۆت، كالۋا، گالۋاڭ.

طَارِفٌ ج طَرَفَةٌ: ئېرىشكەن، يېڭى، يېڭىلىق.

طَارِفَةٌ ج طَوَارِفُ: كۆز.

طَارِقٌ ج طُرَّاقٌ وَ أَطْرَاقٌ وَ طَارِقُونَ: ئۇرغۇچى، سوققۇچى، چەككۈچى، كېچىدە كەلگۈچى.

طَارِقٌ ج طَوَارِقُ: يۇلتۇز.

﴿وَمَا أَدْرَاكَ مَا الطَّارِقُ النَّجْمُ الثَّاقِبُ﴾ «قرآن»: تارىقنىڭ نېمىلىكىنى بىلەمسەن؟ ئۇ يورۇق يۇلتۇزدۇر.

جَبَلُ طَارِقٍ: جەبەلى تارىق، جەبەلى تارىق بوغۇزى.

طَارِقَةٌ ج طَوَارِقُ وَ طَارِقَاتٌ: ئاپەت، بالايىئاپەت؛ ئۇرۇق، قەبىلە؛ ئولتۇرىدىغان جاي، ئورۇندۇق؛ رەمچى ئايال.

طَارِمَةٌ ج طَوَارِمُ وَ طَارِمَاتٌ: ياغاچ ئۆي.

طَازِجٌ: يېڭى، يىپيېڭى.

خُضَارٌ طَازِجٌ: يېڭى ئوتياش.

طَعَامٌ طَازِجٌ: يېڭى تاماق.

سَمَكٌ طَازِجٌ: يېڭى بېلىق.

فَاكِهَةٌ طَازِجَةٌ: يېڭى مېۋە.

طَاسَ يَطُوسُ طَوْسًا الْوَجْهُ: چىرايى گۈزەل بولدى.

طَاسَ الشَّيْءَ: دەسسىدى، چېقىۋەتتى، سۇندۇردى.

طَاسَ يَطِيْسُ طَيْسًا الشَّيْءُ: كۆپەيدى، ئاۋۇدى.

طَاسٌ ج طَاسَاتٌ: جام، رومكا، قەدەھ.

طَاشَ يَطِيْشُ طَيْشًا السَّهْمُ عَنِ الْغَرَضِ: ئوق نىشانىدىن قايرىلىپ كەتتى.

طَاشَ عَقْلُهُ: ئەقلىنى يوقاتتى، خاتالاشتى.

طَاطَوَي: كاككۇك.

طَاعَ يَطُوعُ طَوْعًا: بويسۇندى، ئىتائەت قىلدى.

طَاعَ يَطِيْعُ طَيْعًا: بويسۇندى، ئىتائەت قىلدى، بۇيرۇقنى ئىجرا قىلدى.

طَاعَةٌ: بويسۇنماق، ئىتائەت قىلماق.

طَاعَةٌ عَمْيَاءُ: قارىغۇلارچە ئەگىشىش.

عَدَمُ الطَّاعَةِ: ئىتائەت قىلماسلىق.

﴿قُلْ لاَ تُقْسِمُوا طَاعَةٌ مَعْرُوفَةٌ﴾ «قرآن»: ئېيتقىنكى، قەسەم قىلماڭلار، (قەسەمكىلار يالغان، سىلەردىن تەلەپ قىلىنىدىغىنى) ساداقەتلىك بىلەن ئىتائەت قىلىشتۇر.

سَمْعًا وَ طَاعَةً: بۇيرۇققا بويسۇنماق؛ پەرمانبەردارمەن.

طَاعِمٌ ج طَعَمَةٌ: ئىشتىھاسى ياخشى ئادەم.

طَاعَنَ يُطَاعِنُ مُطَاعَنَةً: ئۆزئارا ئەيىبلىشىشتى.

طَاعِنٌ: سانجىغۇچى، تۆھمەت قىلغۇچى، تەنە قىلغۇچى.

طَاعِنٌ فِي السِّنِّ: قېرى، ياشىنىپ قالغۇچى.

طَاعُونٌ ج طَوَاعِيْنُ: ۋابا، تارقىلىشچان كېسەل.

طَاعُونٌ رِئَوِيٌّ: تارقىلىشچان ئۆپكە ياللۇغى.

طَاعُونُ الْمَوَاشِي: چاھارپايلار يۇقۇملۇق كېسەللىكى.

طَاعُونٌ دَبْلِيٌّ: چۇما، تائۇن، قارىداپ ئۆلۈش كېسىلى.

«إِذَا سَمِعْتُمُ الطَّاعُونَ بِأَرْضٍ فَلَا تَدْخُلُوهَا» «حديث»: بىرەر جايدا ۋابا يۈز بەرگەنلىكىنى ئاڭلىساڭلار، ئۇ جايغا كىرمەڭلار.

طَاغٍ: ئىتائەتچان، بويسۇنغۇچى.

طَاغُوتٌ ج طَوَاغٍ وَ طَوَاغِيْتُ: شەيتان؛ بۇت، ئاسىي.

﴿أُعْبُدُوا اللهَ وَاجْتَنِبُوا الطَّاغُوتَ﴾ «قرآن»: ئاللاھقا ئىبادەت قىلىڭلار، شەيتاندىن يىراق بولۇڭلار.

طَاغٍ: ھەددىدىن ئاشقۇچى، تېشىپ كەتكۈچى.

طَاغٍ ج طُغَاةٌ وَ طَاغُونَ م طَاغِيَةٌ: زومىگەر، زالىم، مۇستەبىت.

اَلطَّاغِي النَّوَوِيّ: يادرو زومىگىرى.

الطَّاغِيَةُ ج طَوَاغٍ: چاقماق، گۈلدۈرماما.

﴿فَأَمَّا ثَمُودُ فَأُهْلِكُوا بِالطَّاغِيَةِ﴾ «قرآن»: سەمۇد بولسا ئادەتتىن تاشقىرى قاتتىق ئاۋاز بىلەن ھالاك قىلىندى.

طَافَ يَطُوفُ طَوْفًا وَ طَوَافًا وَ طَوَفَانًا بِالْمَكَانِ: مەلۇم جاينى تاۋاپ قىلدى، زىيارەت قىلدى، ئايلاندى.

طَافَ فِي الْبِلَادِ: شەھەرلەرنى سەيلە قىلدى، ساياھەت قىلدى.

طَافَ بِالْكَعْبَةِ: كەئبىنى تاۋاپ قىلدى.

طَافَ بِهِ الْخَيَالُ: چۈش كۆردى، خام-خىيال قىلدى.

طَافَ النَّهْرُ: سۇ تاشتى، يامراپ كەتتى.

طَافَ بِأَنْظَارِهِ: قاراپ چىقتى، كۆزدىن كەچۈردى.

طَافَ عَلَى وَجْهِ الْمَاءِ: سۇ ئۈزدى، سۇ ئۈستىدە لەيلىدى.

طَافَ بِهِ الْكَرَى: مۈگدىدى.

طَافِئٌ: ئوت ئۆچۈرگۈچى.

طَافِحٌ ج طَافِحَةٌ: تولۇپ تاشقان، توشۇپ كەتكەن، تېشىپ كەتكەن.

طَافِحٌ بِشْرًا: شاد-خۇرام، خۇشال كەيپىيات.

طَافِحَةٌ ج طِوَافِحُ: قۇرغاق، گىياھ ئۈنمەس يەر.

طَافِرٌ: سەكرىگۈچى.

طَافِشٌ: ئاچ قورساقلىقتىن تۇرالمىغان ئادەم.

طَاقَّةٌ ج طَوَاقٌّ: گۈللۈك چۆرىسىدىكى ئىھاتە تام؛ تاغ باغرى.

اَلطَّافِي ج طُفَاةٌ: سۇ ئۈستىدە لەيلەپ قالغۇچى.

اَلطَّافِي مِنَ السَّمَكِ: سۇ ئۈستىدە لەيلەپ قالغان ئۆلۈك بېلىق.

طَافِيَةٌ ج طَوَافٍ: كۆچمە مۇز؛ شۇرمەل.

طَاقَ يَطُوقُ طَوْقًا: تاقەت قىلدى، چىدىدى؛ بەرداشلىق بەردى.

طَاقَ ج طِيْقَانٌ وَ طَاقَاتٌ: ئەگمە ئىشىك، ئەگمە بىنا؛ قاتلام، قەۋەت.

طَاقَةٌ ذَاتِيَّةٌ: ئىچكى ئېنېرگىيە.

طَاقَةٌ دَاخِلِيَّةٌ: ئىچكى ئېنېرگىيە.

طَاقَةٌ: قۇدرەت، قابىلىيەت، كۈچ-قۇۋۋەت، چىدام؛ بىر باغلام، بىر تۇتام؛ كىچىك پەنجىرە، دېرىزە.

طَاقَةُ الذَّرِّيَّةِ: ئاتوم ئېنېرگىيىسى.

﴿رَبَّنَا وَلَاتُحَمِّلْنَا مَا لَاطَاقَةَ لَنَا بِهِ﴾ «قرآن»:

پەرۋەردىگارىمىز كۈچىمىز يەتمەيدىغان نەرسىنى بىزگە ئارتمىغىن.

الطَّاقَةُ الْمُخْتَزَنَةُ فِي النَّوَاةِ: يادرو ئېنېرگىيىسى.

عَلَى قَدْرِ الطَّاقَةِ: كۈچىنىڭ يېتىشىچە، كۈچى يەتكەن دائىرىدە.

عَمِلَ جِدَّ طَاقَتِهِ: بارلىق كۈچىنى چىقاردى.

طَاقَةُ الْأَنْفِ: بۇرۇن تۆشۈكى.

طَاقَةُ الْعِرْنَيْنِ: بۇرۇن تۆشۈكى.

«فَتَحَ لِيْ طَاقَةً مِنَ الْعَمَلِ»: ماڭا ئۆمىد ئېلىپ كەلدى.

«قَدَّمَ لِوَالِدَتِهِ طَاقَةً مِنَ الزَّهْرِ»: ئانىسىغا بىر دەستە گۈل تەقدىم قىلدى.

طَاقَةٌ كَامِنَةٌ: يوشۇرۇن كۈچ.

«تُسْتَخْدَمُ الطَّاقَةُ الْكَهْرَبَائِيَّةُ فِي الْإِنَارَةِ وَالصِّنَاعَةِ»: توك يورۇتۇش ۋە سانائەتتە ئىشلىتىلىدۇ.

طَاقَةٌ إِنْتَاجِيَّةٌ: ئىشلەپچىقىرىش كۈچى.

طَاقِمُ الطَّائِرَةِ: ئايروپىلان خادىملىرى.

طَاقِمُ السَّفِينَةِ: پاراخوتنىڭ بىر يۈرۈش خادىملىرى.

طَاقِيَةٌ ج طَوَاقِيّ: باش كىيىم، كۇلاھ، تەقىيە.

طَاقِيَةُ النَّوْمِ: ئۇيقۇ بۆكى، پوسما.

طَالَ يَطُولُ طَوْلًا: ئۇزىرىدى، سوزۇلدى.

﴿فَطَالَ عَلَيْهِمُ الْأَمَدُ فَقَسَتْ قُلُوبُهُمْ﴾ «قۇرئان»: زامانىنىڭ ئۇزىرىشى بىلەن ئۇلارنىڭ دىللىرى قېتىپ كەتتى.

«خَيْرُ النَّاسِ مَنْ طَالَ عُمْرُهُ وَحَسُنَ عَمَلُهُ» «ھەدىيس»: كىشىلەرنىڭ ياخشىسى ئۇزۇن ئۆمۈر كۆرگەن، ئەمەللىرى ياخشى بولغان كىشىلەردۇر.

طَالَ الزَّمَنُ: ۋاقىت ئۇزىرىدى.

طَالَتِ الشَّجَرَةُ: دەرەخ ئۆستى.

طَالَبَ يُطَالِبُ مُطَالَبَةً: تەلەپ قىلدى.

طَالَبَ بِحَقِّهِ: ھەققىنى تەلەپ قىلدى.

طَالِبٌ ج طُلَّابٌ وَ طَلَبَةٌ: تەلەپ قىلغۇچى، ئىزدىگۈچى، ئىزدەنگۈچى؛ ئىلتىماس قىلغۇچى؛ ئوقۇغۇچى، شاگىرت.

طَالِبُ عِلْمٍ: ئىلىم تەلەپ قىلغۇچى.

طَالِبٌ جَامِعِيٌّ: ئالىي مەكتەپ ئوقۇغۇچىسى، ستودېنت.

طَالِبُ الدِّرَاسَاتِ الْعُلْيَا: ئاسپىرانت.

﴿لَا يَسْتَنْقِذُوهُ مِنْهُ ضَعُفَ الطَّالِبُ وَالْمَطْلُوبُ﴾ «قۇرئان»: ئۇنى چىۋىندىن تارتىپ ئالالمايدۇ. بۇتمۇ ۋە (ئۇنىڭغا) چوقۇنغۇچىمۇ ئاجىزدۇر.

طَالِبُ الزَّوَاجِ: توي تەلىپىنى قويغۇچى.

«فِي جَامِعَتِنَا كَثِيرٌ مِنَ الطُّلَّابِ الْأَجَانِبِ»: ئۇنىۋېرسىتېتىمىزدا نۇرغۇن چەت ئەللىك ئوقۇغۇچىلار بار.

طَالَعَ يُطَالِعُ مُطَالَعَةً الشَّيْءَ: نەرسىگە داۋاملىق قارىدى.

طَالِحٌ ج طَالِحُونَ وَ طُلَّاحٌ: يامان، ئەسكى، ناچار، ئەخلاقسىز، بۇزغۇنچى.

طَالَعَ الْكِتَابَ: كىتابنى ئوقۇدى، ئۆگەندى.

طَالَعَ بِالْأَمْرِ: خەۋەردار قىلدى، چۈشەندۈردى.

طَالِعٌ ج طَوَالِعُ: پالچى، قۇر سالغۇچى، مۇنەججىم؛ تۆرلىگۈچى، تەلەي.

حُسْنُ الطَّالِعِ: تەلەيلىك، بەختلىك.

سَيِّءُ الطَّالِعِ: تەلەيسىز، بەختسىز.

كَشَفَ عَنِ الطَّالِعِ: پال سالدى.

طَالِقٌ ج طَوَالِقُ: تالاق قىلغۇچى.

اِمْرَأَةٌ طَالِقٌ: (ئەردىن) ئاجراشقان ئايال.

طَالَمَا: پەقەت؛ كۆپ قېتىم.

«أَمْكُثُ هُنَا طَالَمَا تُحِبُّ ذَلِكَ»: خالىسىڭىز بىسۇ يەردە قېلىپ قېلىك.

طَامَ يَطِيمُ طَيْمًا: ياخشى ئىشلىدى.

طَامِثٌ ج طَوَامِثُ: ھەيز كۆرگۈچى، ھەيزدار ئايال.

طَامِحٌ ج طُمَّحٌ وَ طَوَامِحُ: ئىرادىلىك، ئۈمىدۋار؛ ئاچ كۆز، تەمەخور.

طَامِرٌ ج طَمَرَةٌ وَ طُمَّارٌ وَ طُمَّرٌ: نامسىز.

طَامِرٌ ج طَوَامِرُ: بۈرگە.

طَامِسٌ ج طَوَامِسُ: يىراق.

طَرِيقٌ طَامِسٌ: يىراق يول.

نَجْمٌ طَامِسٌ: ئۆچكەن يۇلتۇز.

رَجُلٌ طَامِسُ الْقَلْبِ: نىيىتى بۇزۇق ئادەم.

طَامِعٌ: تەمەخور، ئاچ كۆز، نەپسانىيەتچى.

طَامَّةٌ ج طَامَّاتٌ: ئاپەت، بالايىئاپەت.

اَلطَّامَّةُ: قىيامەت كۈنى.

﴿فَإِذَا جَاءَتِ الطَّامَّةُ الْكُبْرَى﴾ «قۇرئان»: قىيامەت كەلگەندە.

«إِعْتَبَرَ فَشَلَهُ طَامَّةً كُبْرَى»: مەغلۇبىيىتىنى چوڭ مۇسىبەت ھېسابلىدى.

طَامُورٌ ج طَوَامِيرُ: يۆگىمە رەسىم، تومار.

طَامٍ: تاشقىن، كەلكۈن، سەل.

طَانَ يَطِينُ طِينًا الْحَائِطَ: تامنى سۇۋىدى.

طَانٍ (الطَّانِي) ج طُنَاةٌ: زىنا قىلغۇچى، بۇزۇقچىلىق قىلغۇچى.

طَاهِرٌ ج أَطْهَارٌ: پاك - پاكىز.

طَاهِرُ الذِّمَّةِ: توغرا، ئادىل، ھەققانىي؛ ساپ.

طَاهِرُ الذَّيْلِ: گۇناھسىز، ئەيىبسىز، ئىپپەتلىك، ئەخلاقلىق.

طَاهِرُ الْقَلْبِ: سادىق، ۋاپادار، دىيانەتلىك.

حُبٌّ طَاهِرٌ: پاك مۇھەببەت، ھەقىقىي مۇھەببەت.

«كَانَ طَاهِرَ الْجِسْمِ وَالنَّفْسِ وَالثِّيَابِ»: ئۇ جىسمانىي، روھىي ۋە كىيىم جەھەتتىن پاك ئىدى.

طَاهِرَةٌ ج طَوَاهِرُ مِنَ النِّسَاءِ: ئاياللارنىڭ ھەيزدىن خالىي مەزگىلى.

طَاهِلٌ: ئۆزگىرىپ قالغان سۇ.

طَاهٍ ج طُهَاةٌ م طَاهِيَةٌ ج طَوَاهٍ وَ طَاهِيَاتٌ: ئاشپەز.

طَاوَحَ يُطَاوِحُ مُطَاوَحَةً فُلَانًا بِكَذَا: ئۆزئارا ئېتىشتى.

طَاوَعَ يُطَاوِعُ مُطَاوَعَةً: بويسۇندى، ئىتائەت قىلدى.

طَاوَلَ يُطَاوِلُ مُطَاوَلَةً: ئارقىغا سۈردى، كەيىنگە سۈردى.

طَاوِلَةٌ: ئۈستەل، جوزا، شىرە.

لُعْبَةُ الطَّاوِلَةِ: تېنىس توپ ئويۇنى.

طَاوُوسٌ ج طَوَاوِيسُ: توز.

طَاوِيٌّ ج طُوَاةٌ: ئاچ، ئاچ قورساق.

«كَانَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَبِيتُ اللَّيَالِي الْمُتَتَابِعَةَ طَاوِيًا»: رەسۇلۇللاھ ئۇدا نەچچە كۈن ئاچ قورساق يېتىپ قالاتتى.

طَايَبَ يُطَايِبُ مُطَايَبَةً: چاقچاقلاشتى، ئويناشتى، كۆڭۈل ئېچىشتى.

طَايَرَ يُطَايِرُ مُطَايَرَةً: ئۇچۇردى.

طَائِخٌ: ئەخمەق، پاسكىنا.

طَائِرٌ ج طَيْرٌ وَ طُيُورٌ وَ أَطْيَارٌ: قۇش، ئۇچقۇچى، ئۇچىدىغان، ئۇچار قانات؛ ئەمەل.

طَائِرُ الْفِرْدَوْسِ: تورغاي.

طَائِرُ النَّوْءِ: دېڭىز قارلىغىچى.

الطُّيُورُ الْجَارِحَةُ: ئوۋ قۇشلىرى.

طَائِرُ الصِّيْتِ: مەشھۇر، ئاتاقلىق.

﴿وَكُلَّ إِنْسَانٍ أَلْزَمْنَاهُ طَائِرَهُ فِي عُنُقِهِ﴾ «قۇرئان»: ھەربىر ئىنساننىڭ ئەمەلىنى ئۇنىڭ بويىنىغا ئېسىپ قويىمىز. (يەنى، ئىنساننىڭ قىلغان ھەرقانداق ئەمەلى خۇددى بويۇنچاق بويۇندىن ئايرىلمىغاندەك ئۇنىڭدىن ھەرگىز ئايرىلمايدۇ. شۇڭغا يارىشا جازا بېرىلىدۇ).

مَيْمُونُ الطَّائِرِ: بەختلىك، بەختىيار.

عَلَى الطَّائِرِ الْمَيْمُونِ: ئاق يول بولسۇن، ئامان بولۇڭ.

هَدَّأَ طَائِرَهُ: كۆڭلىنى ياسىدى، تەسەللى بەردى.

أَكَلَ شَيْئًا عَلَى الطَّائِرِ: ھاپىلا ـ شاپىلا يېدى.

طَائِرَةٌ ج طَائِرَاتٌ: ئايروپىلان.

طَائِرَةُ الرُّكَّابِ: پاسسازىر ئايروپىلانى.

الطَّائِرَةُ الْقَاذِفَةُ الْقَنَابِلَ: بومباردىمانچى ئايروپىلان.

طَائِرَةُ الْهُجُومِ: ھۇجۇمچى ئايروپىلان.

طَائِرَةُ الْمُقَاتِلِ: قىرغۇچى ئايروپىلان.

طَائِرَةُ الْإِسْتِكْشَافِ: رازۋېدكا ئايروپىلانى.

طَائِرَةُ إِسْتِطْلَاعٍ بَعِيْدَ الْمَدَى: يىراق مۇساپىلىك رازۋېدكا ئايروپىلانى.

طَائِرَةٌ نَفَّاثَةٌ: رېئاكتىپ ئايروپىلان.

طَائِرَةُ الْمُطَارِدَةُ: قوغلىغۇچى ئايروپىلان.

طَائِرَةُ الْأُسْطُولِ: فلوت ئايروپىلانى.

طَائِرَةٌ عَمُودِيَّةٌ أَوْ صَوَّامَةٌ: تىك ئۇچار ئايروپىلان.

طَائِرَةٌ مَائِيَّةٌ: سۇ ئۈستى ئايروپىلانى.

طَائِرَةُ إِسْعَافٍ: قۇتقۇزۇش ئايروپىلانى.

طَائِرَةٌ بِلَاطَيَّارٍ: ئۇچقۇچىسىز ئايروپىلان.

طَائِرٌ كَشَّافَةٌ: رازۋېدكا ئايروپىلانى.

طَائِرَةُ النَّقْلِ: يۈك ئايروپىلانى، ترانسپورت ئايروپىلانى.

طَائِرَةُ الشَّحْنِ: يۈك ئايروپىلانى، ترانسپورت ئايروپىلانى.

طَائِرَةٌ بِدُونِ طَيَّارٍ: ئۇچقۇچىسىز ئايروپىلان.

طَائِرَةٌ ذَاتَ سَطْحٍ وَاحِدٍ: تاق قاناتلىق ئايروپىلان.

طَائِرَةٌ ذَاتَ سَطْحَيْنِ: قوش قاناتلىق ئايروپىلان.

طَائِرَةٌ سَحَّابَةٌ أَوْ شِرَاعِيَّةٌ: پىلانېر.

طَائِرَةٌ صَارُوخِيَّةٌ: راكېتاسىمان ئايروپىلان.

طَائِرَةُ الصِّبْيَانِ: لەگلەك.

طَائِرَةُ الْإِنْقِضَاضِ: شۇڭغۇغۇچى ئايروپىلان.

طَائِرَةٌ شِرَاعِيَّةٌ: پىلانېر (ھاۋا تەنھەرىكىتىدە ئىشلىتىلىدىغان موتورسىز ئايروپىلان).

طَائِرَةٌ مَدَنِيَّةٌ: خەلق ئاۋىئاتسىيىسى.

طَائِرَةٌ عَسْكَرِيَّةٌ: ھەربىي ئايروپىلان.

سَافَرَ بِالطَّائِرَةِ: ئايروپىلان بىلەن سەپەر قىلدى.

حَامِلَةُ الطَّائِرَاتِ: ئاۋىئاماتكا.

طَائِشٌ ج طَائِشُونَ: شاللاق، يەڭگىل، تەنتەك؛ دۆت.

طَائِعٌ ج طَائِعُونَ وَ طُوَّعٌ: ئىتائەت قىلغۇچى، بويسۇنغۇچى.

﴿فَقَالَ لَهَا وَلِلْأَرْضِ أئْتِيَا طَوْعًا أَوْ كَرْهًا قَالَتَا آتَيْنَا طَائِعِيْنَ﴾ «قرآن»: ئاللاھ ئاسمان بىلەن زېمىنغا: «ئىختىيارى ياكى ئىختىيارسىز ھالدا كېلىڭلار (يەنى، ئەمرىمنى قوبۇل قىلىڭلار)»، دېدى. ئىككىلىسى «ئىختىيارى كەلدۇق»، دېدى.

طَائِفٌ: خىيال، ئارزۇ؛ خام ـ خىيال.

طَائِفٌ ج طَائِفُونَ: ئايلانغۇچى، چۆرگىلىگۈچى، تاۋاپ قىلغۇچى.

﴿إِنَّ الَّذِيْنَ اتَّقَوا إِذَا مَسَّهُمْ طَائِفٌ مِنَ الشَّيْطَانِ تَذَكَّرُوا فَإِذَاهُمْ مُبْصِرُونَ﴾ «قرآن»: تەقۋادار كىشىلەر شەيتاننىڭ ۋەسۋەسىسگە ئۇچرىسا، ئاللاھنى ئەسلەيدۇ ـ دە، ھەقىقەتنى كۆرۈۋېلىپ، (شەيتاننىڭ ۋەسۋەسىسىدىن) خالاس بولىدۇ.

طَائِفَةٌ ج طَوَائِفُ وَ طَائِفَاتٌ: گۇرۇھ، جامائە، تائىپە، بىر پارتىيىنىڭ ئادەملىرى، بىر گۇرۇھنىڭ ئادەملىرى، مەسلەكداش.

﴿وَلْيَشْهَدْ عَذَابَهُمَا طَائِفَةٌ مِّنَ الْمُؤْمِنِيْنَ﴾ «قرآن»: ئۇلارنى جازالىغان چاغدا مۇئمىنلەردىن بىر توركۇم كىشى ھازىر بولسۇن.

أَلَمَّ بِطَائِفَةِ اللُّغَاتِ: بىرقانچە خىل تىلنى پىششىق بىلدى.

مُلُوكُ الطَّوَائِفِ: بەگلىكلەر، دۆلەتلەر.

شَيْخُ الطَّائِفَةِ: پىرقە باشلىقى.

طَائِفَةٌ مِّنَ اللَّيْلِ: كېچىنىڭ بىر قىسمى.

«فِي لُبْنَان طَوَائِفُ دِينِيَّةٌ وَسِيَاسِيَّةٌ كَثِيرَةٌ»: لىۋانىدا نۇرغۇن دىنىي ۋە سىياسىي گۇرۇھلار بار.

طَائِفِيٌّ: مەزھەپىلىك، ئېقىمىلىك.

أَمْرٌ طَائِفِيٌّ: مۇئەييەن گۇرۇھقا ئالاقىدار.

شَخْصٌ طَائِفِيٌّ: گۇرۇھۋاز.

طَائِفِيَّةٌ: گۇرۇھۋازلىق، تەرەپبازلىق.

طَائِلٌ ج طَوَائِلُ: پايدا، مەنپەئەت، بايلىق؛ كەڭلىك؛ قۇدرەت، كۈچ.

عَلَى غَيْرِ طَائِلٍ: پايدىسىز.

مُنَاقَشَةٌ لَاطَائِلَ تَحْتَهَا: پايدىسىز مۇنازىرە.

دُونَ طَائِلٍ: پايدىسىز.

لَمْ يَظْفَرْ بِطَائِلٍ: مەقسىتىگە يېتەلمىدى.

طَائِلَةٌ: كۈچ، قۇدرەت، قابىلىيەت، شىجائەت، جاسارەت.

لَا طَائِلَةَ فِيهِ: پايدىسىز، بىكار، بىھۇدە.

أَمْوَالٌ طَائِلَةٌ: كۆپ مال-مۈلۈك.

لَدَيْهِ أَمْوَالٌ طَائِلَةٌ: ئۇنىڭ نۇرغۇن مال-مۈلكى بار.

طَائِلَةُ الْمَوْتِ: ئۆلۈم جازاسى.

«يَقَعُ تَحْتَ طَائِلَةِ الْقَانُونِ»: قانۇن بويىچە چارە كۆرۈلىدۇ.

طَأْطَاءٌ ج طَآطِئ: پەس يەر، ئويمان يەر.

طَأْطَأَ يُطَأْطِئُ طَأْطَأَةً: ساڭگىلاتتى، پەسلەتتى، ئەگدى.

طَأْطَأَ رَأْسَهُ: بېشىنى تۆۋەن قىلدى.

«طَأْطَأَ رَأْسَهُ خَجَلًا»: خىجالەتتىن بېشىنى كۆتۈرەلمىدى.

طَأْطَأَ الْفَرَسَ: ئاتنى دېۋىتتى.

طَأْطَأَ يَدَهُ بِالْعِنَانِ: چۇلۋۇرنى سىلكىدى.

طَأْمَنَ يُطَأْمِنُ طَأْمَنَةً ظَهْرَهُ: بېلىنى ئەگدى، ئېگىشتى.

طَأْمَنَ الشَّيْءَ: نەرسىنى جىلك توختاتتى.

طَأْمَنَ فُلَانًا: پالانىنى خاتىرجەم قىلدى.

طَبَا يَطْبُو طَبْوًا فَانًّا إِلَيْهِ: يېتەكلىدى، باشلىدى.

طَبَاهُ: ئۇنى مايىل قىلىۋالدى.

طِبَابَةٌ: داۋالاش، تېبابەت.

طِبَابَةٌ ج طِبَابٌ: بىر پارچە.

طَبَاخَةٌ: ئاشپەزلىك.

طَبَاخِيٌّ: ئاشخانا سايمانلىرى.

بَنَاتُ طَبَارٍ: پالاكەت، بەختسىزلىك، بالا-قازا، ئاپەت، كۈلپەت.

طَبَاشِيرٌ: بور.

طِبَاعَةٌ: مەتبەئەچىلىك، بېسىش تېخنىكىسى.

طِبَاعَةُ الْحَجَرِ: تاش مەتبەئەچىلىك.

آلَةُ الطِّبَاعَةِ الدَّوَّارَةِ: ئايلانما بېسىش ماشىنىسى.

طَبَاقٌ: تاماكا، تاماكا يوپۇرمىقى.

طِبَاقٌ: ئۇيغۇن، مۇۋاپىق، لايىق، ماس.

الطِّبَاقُ وَالْمُقَابَلَةُ: قارىمۇقارشى، ئىككى تەرەپلىمىلىك.

طَبَانُ الْعَجَلَةِ ج طَبَانَاتٌ: كامىر، چاق.

طَبَّ يَطُبُّ طَبًّا: داۋالىدى؛ دوختۇر بولدى.

طَبَّ الشَّخْصُ: مۇلايىم بولدى، يۇمشاق بولدى.

طِبٌّ: داۋالماق، تېبابەتچىلىك، مېدىتسىنا؛ ئارزۇ، تىلەك؛ ئادەت؛ دورا؛ مېھرىبان، مۇلايىم؛ نازاكەتلىك.

طِبُّ النَّفْسِ: روھىي داۋالاش ئۇسۇلى، پسىخىك يول بىلەن داۋالاش ئۇسۇلى.

عِلْمُ الطِّبِّ: تېبابەت ئىلمى، مېدىتسىنا، تېبابەتچىلىك.

طِبُّ الْآذَانِ: قۇلاق كېسەللىكلىرى ئىلمى.

طِبُّ الْأَسْنَانِ: چىش كېسەللىكلىرى ئىلمى، چىشقۇناسلىق.

طِبُّ أَمْرَاضِ الْفَمِ: ئېغىز بوشلۇقى كېسەللىكلىرى ئىلمى.

طِبُّ أَمْرَاضِ الْجِلْدِيَّةِ: تېرە كېسەللىكلىرى ئىلمى.

طِبُّ الرُّكَّةِ: تەجرىبىدىن ئۆتكەن رېتسېپ، خەلق ئارىسىدىكى رېتسېپ.

طِبٌّ شَرْعِيٌّ: قانۇن تېبابەتچىلىكى.

طِبٌّ إِشْعَاعِيٌّ: نۇر بىلەن داۋالاش.

مَدْرَسَةُ الطِّبِّ: تېببىي مەكتەپ.

كُلِّيَّةُ الطِّبِّ: تېببىي ئىنستىتۇت، تېببىي فاكۇلتېت.

طِبٌّ بَيْطَرِيٌّ: مال دوختۇرلۇق.

طِبٌّ طَبِيْعِيٌّ: تەبىئىي داۋالاش.

طِبٌّ نَفْسِيٌّ: روھىي داۋالاش.

طَبٌّ . طُبٌّ: داۋالاش، دورىگەرلىك، دورا؛ مېھرىبان، مۇلايىم؛ نازاكەتلىك.

طَبٌّ م طَبَّةٌ: ماھىر، ئۇستا، پۇختا.

طَبَّاخٌ ج طَبَّاخُونَ: ئاشپەز.

رَئِيْسُ الطَّبَّاخِيْنَ: ئاشپەزلەر باشلىقى.

طَبَّاعٌ ج طَبَّاعُونَ: ھەرپ تىزغۇچى، باسما ئىشچىسى، گۇل باسقۇچى.

طَبَّاعَةٌ: گۇل بېسىش ماشىنىسى.

طَبَّالٌ ج طَبَّالُونَ: دۇمباقچى، ناغرىچى.

طَبَّانٌ: كامىر، چاق.

طَبَّبَ يُطَبِّبُ تَطْبِيْبًا: داۋالىدى.

«طَبَّبَهَا الدُّكْتُورُ فُلَانٌ»: ئۇنى پالانى دوكتور داۋالىدى.

طِبَّةٌ ج طِبَبٌ: بىر پارچە.

طَبَّخَ يُطَبِّخُ تَطْبِيْخًا اللَّحْمَ: گۆشنى پىشۇردى، قورۇدى.

طَبَّخَ الشَّيْءَ: بالا ئۆستى، ئۆسۈپ يېتىلدى.

طَبَّسَ يُطَبِّسُ تَطْبِيْسًا: سۇركىدى، سۇرتتى، جىجىۋەتتى.

طَبَّعَ يُطَبِّعُ تَطْبِيْعًا الْحَيَوَانَ: ھايۋاننى تەربىيىلىدى، ئۆگەتتى، كۆندۈردى.

طَبَّقَ يُطَبِّقُ تَطْبِيْقًا: ياپتى، ئومۇملاشتى؛ مۇۋاپىقلاشتۇردى.

طَبَّقَ السَّحَابُ الْجَوَّ: ئاسماننى بۇلۇت قاپلىدى.

طَبَّقَ صِيْتُهُ الْآفَاقَ: ئۇنىڭ داڭقى پۇر كەتتى.

طَبَّقَ الشَّيْءَ عَلَى الشَّيْءِ: قاتلىدى.

طَبَّقَ الْمَاءُ عَلَى وَجْهِ الْأَرْضِ: سۇ يەر يۈزىنگە يامراپ كەتتى.

طَبَّقَ قَاعِدَةً عَلَى ...: پرىنسىپ ئورناتتى.

طَبَّقَ الْحِصَانَ: ئاتنى تاقىلىدى.

طَبَّقَ السَّيْفُ الْمَفْصِلَ: قىلىچ بىغىشنى ئۈزۈۋەتتى، دەل جايىغا تەگدى.

طَبَّلَ يُطَبِّلُ تَطْبِيْلًا: رىغبەتلەندۇردى؛ ناغرا چالدى.

طَبَّلَ وَ زَمَّرَ: سورەن ـ چۇقان قىلدى.

طَبَّنَةٌ: قورۇق نان.

طِبِّيٌّ: تېبابەتچىلىك.

طَبِجَ يَطْبَجُ طَبَجًا الرَّجُلُ: كىشى ھاماقەت بولۇپ قالدى.

طَبِجَ عَلَى رَأْسِهِ: بېشىغا ئۇردى.

طَبَخَ يَطْبُخُ / يَطْبَخُ طَبْخًا اللَّحْمَ: گۆشنى پىشۇردى، قورۇدى.

طَبَخَ الْأَمْرَ: ئىشنى پىلانلىدى، تەدبىر قوللاندى.

طَبْخٌ: پىشۇرماق، پىشۇرۇش.

صَنَاعَةُ الطَّبْخِ: ئاشپەزلىك كەسپى.

طَبْخَةٌ ج طَبَخَاتٌ: بىر قېتىم پىشۇرۇش.

«شَاطَتِ الطَّبْخَةُ مِنْ كَثْرَةِ الطَّبَّاخِيْنَ»: ئاشپەزلەرنىڭ كۆپلۈكىدىن تاماق كۆيۈپ كەتتى.

طَبْخِيٌّ: ئاشخانا سايمانلىرى.

طَبَرَ يَطْبُرُ طَبْرًا: سەكرىدى؛ يوشۇرۇندى.

طَبَرٌ ج أَطْبَارٌ: ئايپالتا، ئۇرۇش پالتىسى.

طِبْرٌ: تۈۋرۈك.

طَبَرْزَذٌ: ناۋات.

طَبَرْزِيْنٌ: ئايپالتا، ئۇرۇش پالتىسى.

طَبَرَ يَطْبُرُ طَبْرًا الشَّيْءَ: تولدۇردى.
طِبْرٌ: قوش لوككىلىق تۆگە، قوش ئۆركەشلىك تۆگە؛ تاغنىڭ بۆرجىكى.
طَبَسَ يَطْبُسُ طَبْسًا: سۇۋىدى (تامنى).
طَبْشِيرٌ: بور.
طَبْطَابَةٌ: پالاق، توپ كالتىكى.
طَبْطَبَ يُطَبْطِبُ طَبْطَبَةً الْمَاءُ: سۇ شىلدىرلىدى، شىرىلداپ ئاقتى.
طَبْطَبَ عَلَيْهِ: قولىنى ئاستا ئۇرۇپ قويدى.
طَبَعَ يَطْبَعُ طَبْعًا وَ طِبَاعَةً الْكِتَابَ: كىتاب باستى.
طَبَعَ السَّيْفَ: قىلىچ قۇيدى.
طَبَعَ الثَّوْبَ: رەختكە گۈل باستى، بويىدى.
طَبَعَ عَلَى الْمَكْتُوبِ: تامغا باستى.
طَبَعَ الدِّرْهَمَ: تەڭگە قويدى.
طُبِعَ عَلَى كَذَا: تەبىئىتى شۇنداق.
طَبَعَ الشَّيْءَ بِطَابِعِهِ: تامغىسىنى بېسىپ بەردى، قول قويۇپ بەردى.
طَبَعَ قُبْلَةً عَلَى خَدِّهِ: مەڭزىگە سۆيۈپ قويدى.
طَبَعَ اللهُ عَلَى قَلْبِهِ: ئاللاھ ئۇنىڭ دىلىنى پېچەتلىۋەتتى، چۈشەنمەس قىلىپ قويدى.
﴿وَطَبَعَ اللهُ عَلَى قُلُوبِهِمْ فَهُمْ لَايَعْلَمُونَ﴾ «قرآن»: ئاللاھ ئۇلارنىڭ دىللىرىنى پېچەتلىۋەتتى. (شۇنىڭ ئۈچۈن) ئۇلار (ئاللاھنىڭ ئەمرىنى) بىلمەيدۇ.
طَبَعَ مِنَ الطِّينِ جَرَّةً: لايدىن كومزەك ياسىدى.
طَبَعَ عَلَى الشَّرِّ: ۋۇجۇدىغا يامانلىق سىڭىپ كەتتى.
طَبْعٌ: باسماق؛ قول قويماق.
طَبْعُ الْحَجَرِ: تاش باسما، تاش مەتبەئە.
طَبْعُ الْأَحْرُفِ: مىخ مەتبەئەدە بېسىش.
إِعَادَةُ الطَّبْعِ: قايتا بېسىش.
تَحْتَ الطَّبْعِ: بېسىلىۋاتىدۇ، بېسىلماقتا.
صِنَاعَةُ الطَّبْعِ: مەتبەئەچىلىك، بېسىش تېخنىكىسى.
«الْكِتَابُ تَحْتَ الطَّبْعِ وَ سَيَصْدُرُ إِلَى الْأَسْوَاقِ قَرِيبًا»: كىتاب بېسىلىۋاتىدۇ، پات يېقىندا بازارغا سېلىنىدۇ.
طَبْعٌ ج طِبَاعٌ: تەبىئەت، خاراكتېر، مىجەز.
طَبْعًا. بِالطَّبْعِ: تەبىئىي، ئۆز-ئۆزىدىن، مۇقەررەر، چوقۇم.
كَانَ حَادًّا الطَّبْعِ: مىجەزى چۇس بولدى.
طَبَعٌ: كىر؛ دات.
طَبْعَةٌ ج طَبَعَاتٌ: نەشر، باسما.
طَبْعَةٌ مُحَقَّقَةٌ: ئىشەنچلىك نۇسخا، تورلۇك قولىيازمىلارغا سېلىشتۇرۇپ بېسىلغان ئىشەنچلىك باسما.
طَبْعَةٌ مَزِيدَةٌ: مەزمۇنى كۆپەيتىلگەن باسما.
طَبْعَةٌ مُعَدَّلَةٌ: ئۆزگەرتىلگەن نەشرى.
طَبْعَةٌ مُنَقَّحَةٌ: تۈزىتىلگەن نەشرى.
طَبْعَةٌ أُولَى: 1 ـ نەشرى.
«صَدَرَ مِنْ هَذَا الْكِتَابِ ثَلَاثُ طَبَعَاتٍ»: بۇ كىتاب ئۈچ قېتىم بېسىلدى.
طَبَقَ يَطْبُقُ طَبْقًا الْيَدَ: بارماقلىرىنى پۈركتى، مۇشتىنى تۈگدى.
طَبَقَ يَطْبُقُ طُبُوقًا السَّحَابُ: ئاسمانىنى بۇلۇت قاپلىدى.
طَبَقَتِ الْأَصَابِعُ: بارماقلىرى يىغىلدى. مۇشتى تۈگۈلدى.
طَبِقَ يَطْبَقُ طَبَقًا الشَّيْءُ: نەرسە يىغىلدى.
طَبِقَ يَعْمَلُ: قىلىشقا باشلىدى، قىلىشقا كىرىشىپ كەتتى.
طَبَقٌ ج أَطْبَاقٌ: ياپقۇچ، تۇۋاق، قاپقاق؛ تاۋاق.
﴿لَتَرْكَبُنَّ طَبَقًا عَنْ طَبَقٍ﴾ «قرآن»: سىلەر جەزمەن بىر ھالدىن، يەنە بىر ھالغا يۆتكىلىپ تۇرىسىلەر.

طَبَقُ الْأَرْضِ: يەر يۈزى.
طَبَقُ الْفِنْجَانِ: خونچا، چاي تەخسىسى.
طَبَقٌ فَاثُورٌ: فارفور قاچا.
طَبَقٌ طَائِرٌ: ئۇچار تەخسە.
عَلَى طَبَقٍ مِنْ ذَهَبٍ أَوْ فِضَّةٍ: ئوڭاي، مۇشەققەتسىز.
طِبْقَ: بىنائەن، بويىچە، ئاساسەن، مۇۋاپىق، ئۇيغۇن، ماس.
طِبْقَ مُخَطَّطٍ: پىلان بويىچە.
طِبْقَ الْمَرَامِ: كۆڭۈلدىكىدەك.
طِبْقًا لِلْقَانُونِ: قانۇنغا ئاساسەن.
طِبْقًا لِرَغْبَتِهِ: ئۇنىڭ ئارزۇسى بويىچە.
طِبْقَ الْأَصْلِ: تامامەن ئەسلىدىكىگە ئوخشاش.
طِبْقٌ: تاقالغان، ئېتىلگەن، يېپىلغان؛ چەكلەنگەن؛ قاتلانغان.
طَبَقَةٌ ج طَبَقَاتٌ وَ طِبَاقٌ: سىنىپ، تەبىقە؛ دەرىجە، قەۋەت، قاتلام؛ ھالەت، ۋەزىيەت.
طَبَقَةُ الْعُمَّالِ: ئىشچىلار سىنىپى.
﴿أَلَمْ تَرَوْا كَيْفَ خَلَقَ اللهُ سَبْعَ سَمَاوَاتٍ طِبَاقًا﴾ ‹قرآن›: سىلەر كۆرمىدىڭلارمىكىن، ئاللاھ قانداق قىلىپ يەتتە ئاسماننى بىرىنىڭ ئۈستىدە بىرىنى قىلىپ ياراتتى؟
الطَّبَقَةُ الْمُتَفَكِّرَةُ: زىيالىيلار.
طَبَقَةٌ مِنَ التُّجَّارِ الْمُرَابِينَ: جازانىخورلار.
طَبَقَةُ الْمَلَّاكِينَ: پومېشچىكلار سىنىپى.
طَبَقَةُ الرَّأْسِمَالِيِّينَ الْمُحْتَكِرِينَ: مونوپول بۇرژۇئازىيە.
طَبَقَةُ الْبُرْجُوَازِيِّينَ الْقَوْمِيِّينَ: مىللىي بۇرژۇئازىيە.
طَبَقَةُ الرَّأْسِمَالِيِّينَ الْبِيرُوقِرَاطِيِّينَ: بىيۇروكرات بۇرژۇئازىيە.
طَبَقَةُ صِغَارِ الْبُرْجُوَازِيِّينَ: ئۇششاق بۇرژۇئازىيە.
الطَّبَقَةُ الدُّنْيَا: جەمئىيەتنىڭ تۆۋەن تەبىقىسى؛ پۇقرا.
طَبَقَةٌ فِي الْأَرْضِ: يەر قاتلىمى.

طَبَقَةُ النَّغَمِ: ئىنتوناتسىيە، ئاھاڭ، ناۋا، كۈي، ئاھاڭداشلىق.
نِضَالُ الطَّبَقَاتِ: سىنىپىي كۈرەش.
عِلْمُ طَبَقَاتِ الْأَرْضِ: گېئولوگىيە.
صِرَاعُ الطَّبَقَاتِ: سىنىپىي كۈرەشلەر. سىنىپلار كۈرىشى.
تَتَأَلَّفُ الْبِنَايَةُ مِنْ خَمْسِ طَبَقَاتٍ: بەش قەۋەتلىك بىنا.
يَدٌ طَبِقَةٌ: بېخىل، پىخسىق.
طَبَقِيٌّ: سىنىپىي، قاتلام.
اَلْمُجْتَمَعُ الطَّبَقِيُّ: سىنىپىي جەمئىيەت.
صِرَاعٌ طَبَقِيٌّ: سىنىپىي كۈرەش.
طَبَلَ يَطْبُلُ طَبْلًا: دۇمباق چالدى، ناغرا چالدى.
طَبْلٌ: دۇمباق ئاۋازى.
طَبْلٌ ج طُبُولٌ وَ أَطْبَالٌ: دۇمباق، ناغرا.
بِلَا زَمْرٍ وَلَا طَبْلٍ: جىمجىت.
طَبْلٌ أَجْوَفُ: قۇيقورۇق، پايدىسىز.
طَبْلَةٌ ج طَبَلَاتٌ: داپ.
طَبْلَةُ الْفُنُوغِرَافِ: ئاۋاز تىڭشىغۇچ.
طَبْلَةُ الْأُذُنِ: قۇلاق پەردىسى.
طَبْلِيَّةٌ ج طَبْلِيَّاتٌ: يۇمىلاق تاماق ئۈستىلى.
طَبَنَ يَطْبِنُ طَبْنًا النَّارَ: ئوتنى كۆمۈپ قويدى.
طَبَنَ الشَّيْءَ: نەرسىنى ياخشى بىلدى، پۇختا بىلدى.
طَبِنَ يَطْبَنُ طَبَنًا وَ طَبَانَةً الشَّيْءَ: ياخشى بىلدى، پۇختا بىلدى.
طَبَنٌ: كىشىلەر توپى، خەلق ئاممىسى.
طُبْنٌ: چارتار، پىيا، تۆت تارلىق ساز.
طِبْنَةٌ ج طِبَنٌ: چىبچەن، زىرەك، چىۋەر، پاراسەتلىك.
طَبُونَةٌ ج طَوَابِينُ: كىچىك تونۇر، ئوچاق.
طَبِيَ يَطْبَى طَبْيًا وَ طَبْيَ ـــ تِ النَّاقَةُ: تۆگىنىڭ يېلىنى

بوشاپ كەتتى.

طَبِيٌ ج أَطْبَاءٌ: ئەمچەك تويچىسى.

طَبِيبٌ ج أَطِبَّاءُ وَ أَطِبَّةٌ م طَبِيبَةٌ: دوختۇر، تېۋىپ.

طَبِيبُ الْأَسْنَانِ: چىش كېسەللىكلىرى دوختۇرى.

طَبِيبُ الْآذَانِ: قۇلاق كېسەللىكلىرى دوختۇرى.

طَبِيبُ الْعُيُونِ: كۆز كېسەللىكلىرى دوختۇرى.

طَبِيبٌ بَيْطَرِيٌّ: مالدوختۇرى.

طَبِيبُ الْأَمْرَاضِ الْجِلْدِيَّةِ: تېرە كېسەللىكلىرى دوختۇرى.

طَبِيبُ الْعَائِلَةِ: ئائىلە دوختۇرى.

طَبِيبُ الْأَمْرَاضِ الْعَصَبِيَّةِ: روھىي كېسەللىكلىرى دوختۇرى.

طَبِيبُ الْأَمْرَاضِ الْعَقْلِيَّةِ: نېرۋا كېسەللىكلىرى دوختۇرى.

طَبِيبُ الْأَمْرَاضِ النِّسَائِيَّةِ: ئاياللار كېسەللىكلىرى دوختۇرى.

طَبِيبٌ شَرْعِيٌّ: قانۇن دوختۇرى.

طَبِيبٌ نَفْسَانِيٌّ: روھىي كېسەللىكلەر دوختۇرى.

طَبِيبٌ جَرَّاحٌ: تاشقى كېسەللىكلەر دوختۇرى.

طَبِيبُ الْأَطْفَالِ: باللار كېسەللىكى دوختۇرى.

طَبِيبٌ عَامٌّ: ئۇنىۋېرسال كېسەللەر دوختۇرى.

طَبِيخٌ ج أَطْبِخَةٌ: پىشۇرۇلغان تاماق.

طَبِيخٌ مِنَ الْآجُرِّ: پىششىق خىش.

طَبِيخَةٌ ج طَبَائِخُ: ئىسسىق ھاۋا.

طَبِيعَةٌ ج طَبَائِعُ: تەبىئەت، تەبىئەت دۇنياسى، مىجەز، خاراكتېر.

الطَّبِيعَةُ الْبَشَرِيَّةُ: ئىنسان تەبىئىتى.

بِطَبِيعَةِ الْحَالِ: تەبىئىي، مۇقەررەر، ئەلۋەتتە.

عِلْمُ الطَّبِيعَةِ: فىزىكا.

عِلْمُ الطَّبِيعَةِ الْحَيَوِيَّةِ: بىئوفىزىكا.

مَا وَرَاءَ الطَّبِيعَةِ: مېتافىزىكا.

طَبِيعَةٌ صَامِتَةٌ: جانسىز تەبىئەت.

فَوْقَ الطَّبِيعَةِ: ئاجايىپ، غەلىتە.

«لَهُ طَبِيعَةٌ سَمْحَةٌ»: ئۇ كەڭ قورساق ئادەم.

طَبِيعِيٌّ: تەبىئىي، تەبىئەت دۇنياسىغا مەنسۇپ، تەبىئىي پەنگە خاس؛ ناتۇرالىزم؛ فىزىكا ئالىمى؛ ئاددىي، ئادەتتىكى.

مِنَ الطَّبِيعِيِّ أَنْ: تەبىئىيكى ....

تَارِيخٌ طَبِيعِيٌّ: ناتۇرال، ناتۇرال ئىلمى.

حَرِيرٌ طَبِيعِيٌّ: تەبىئىي يىپەك.

لُؤْلُؤٌ طَبِيعِيٌّ: تەبىئىي مەرۋايىت.

اَلْمَذْهَبُ الطَّبِيعِيُّ: ناتۇراللىستىك كۆزقاراش، ناتۇرالىزم.

جُغْرَافِيَا طَبِيعِيَّةٌ: تەبىئىي جۇغراپىيە.

الْعُلُومُ الطَّبِيعِيَّةُ: تەبىئىي پەنلەر.

مَنَاظِرُ طَبِيعِيَّةٌ خَلَّابَةٌ: مەپتۇن قىلارلىق تەبىئىي مەنزىرىلەر.

وَفَاةٌ طَبِيعِيَّةٌ: تەبىئىي ئۆلۈم.

طَبِيعِيَّاتٌ: تەبىئەت ھادىسىلىرى.

عُلَمَاءُ الطَّبِيعِيَّاتِ: فىزىك، فىزىكا ئالىملىرى.

عِلْمُ الطَّبِيعِيَّاتِ: فىزىكا.

مَصْلَحَةُ الطَّبِيعِيَّاتِ: تەبىئىي پەنلەر بۆلۈمى.

طَبِيقٌ: ئۇيغۇن، مۇۋاپىق، لايىق، ماس.

طَثَّ يَطُثُّ طَثًّا الشَّيْءَ: تېپىۋەتتى، ئىتتىرىۋەتتى.

طَثٌّ: دىسكا ئېتىش ئويۇنى.

طَثَرَ يَطْثُرُ طَثْرًا وَ طُثُورًا اللَّبَنُ: سۈت ئۇيۇپ قالدى.

طَثْرَةٌ: ئۇيۇپ قالغان سۈت، قارا لاي، لەش؛ پاراۋان تۇرمۇش، قوي يۇڭگى.

طَجَّنَ يُطَجِّنُ تَطْجِينًا الشَّيْءَ: نەرسىنى تاۋىدا پىشۇردى.

طَجَنَ يَطْجُنُ طَجْنًا الشَّيْءَ: نەرسىنى تاۋىدا پىشۇردى.

طَحِنَ يَطْحَنُ طَحَنًا: قوپال سۆزلىدى.

طَحَا يَطْحُو طَحْوًا الشَّيْءَ: نەرسە يېيىلدى.

طَحَا الرَّجُلُ: يول يۈردى.
طَحَا بِالْكُرَةِ: توپنى ئاتتى.
طَحَا الْقَمَرُ: ئاي يورۇدى، نۇر چاچتى.
طُحَارٌ: ئىڭراش، ھاسىراش.
طَحَالٌ: تال ياللۇغى.
طُحَالٌ ج طُحَالَاتٌ: تال.
طِحَالِيٌّ: تاللىك، تالغا ئائىت.
طِحَانَةٌ: تۆگمەنچىلىك كەسپى.
طَحَّ يَطُحّ طَحًّا الشَّيْءَ: نەرسىنى يايدى، يېيىپ سالدى.
طُحُحٌ: ئىستانوك، قىرىش ماشىنىسى.
طَحَّانٌ: تۈز يەر.
طَحَّانٌ ج طَحَّانُونَ: تۆگمەنچى، تۆگمەن خوجايىنى.
طَحَّنَ يُطَحِّنُ تَطْحِينًا: ئۇن تارتتى؛ غاجىدى، سۈركىدى، ئەزدى.
طَحَرَ يَطْحِرُ طَحْرًا وَ طَحِيرًا وَ طُحَارًا الرَّجُلُ: ئىڭرىدى، خورسىندى.
طَحَرَ يَطْحَرُ طَحْرًا الشَّيْءَ: تاشلىۋەتتى، ئېتىۋەتتى.
طَحَرَتْ عَيْنُ الْمَاءِ: بۇلاق سۈيى لەشىلىك ئۆستەڭگە چىقىپ قالدى.
طُحْرٌ. طُحْرَةٌ: پارچە بۇلۇت.
طَحْرَبَ يُطَحْرِبُ طَحْرَبَةً: قاچتى، تىكىۋەتتى.
طَحْرَبَ الْقِربَةَ: تۇلۇمنى تولدۇردى.
طِحْرِبٌ: كۆپۈك.
طِحْرِبَةٌ: بىر پارچە بۇلۇت، بىر پارچە رەخت.
طَحْرُورٌ ج طَحَارِيْرُ: سۇيۇق بۇلۇت.
طَحْطَحَ يُطَحْطِحُ طَحْطَحَةً: سۇندۇرۇۋەتتى، يانجىۋەتتى، پارچىلىۋەتتى.
طَحْطَحَ الرَّجُلُ: كۈلدى.
طَحَلَ يَطْحَلُ طَحْلًا هُ: تالى ئاغرىدى، تالى ئاغرىقىغا دۇچار بولدى.

طَحَلَ الْإِنَاءَ: قاچىنى تولدۇردى.
طَحِلَ يَطْحَلُ طَحَلًا: تال يوغىناپ كەتتى.
طَحِلٌ: تالى يوغىناپ كەتكەن.
طُحْلٌ: سامانلىق ئۆچقۇندىسى، قوغان، تاشلاندۇق نەرسىلەر.
طُحْلَةٌ: كۆل رەڭ.
طَحْلَبَ يُطَحْلِبُ طَحْلَبَةً الْمَاءُ: سۇنىڭ كۆپۈكى ئۆرلەپ چىقتى.
طُحْلُبٌ. طِحْلِبٌ ج طَحَالِبُ: لەش.
طِحْلِبَةٌ: تاقىر، پاينەك.
طَحَمَ يَطْحَمُ طَحْمَةً عَلَيْهِ: ئۇنىڭغا ھۇجۇم قىلدى.
طُحْمَةٌ ج طُحَمٌ وَ طِحَامٌ: بىر توپ كىشىلەر.
طَحَمَةٌ: جەڭگىۋار ئادەم، تۆگىلەر توپى.
طَحَنَ يَطْحَنُ طَحْنًا الْقَمْحَ: ئۇن تارتتى.
طِحْنٌ: ئۇن.
«تَسْمَعُ جَعْجَعَةً وَلَاتَرَى طِحْنًا» ‹مثل›: يوغانچى، پوچى، گۈلدۈرى بار، يامغۇرى يوق؛ گېپىدە تۇرمايدىغان.
طَحُومٌ: ئۈركەشلەپ ئاققان سۇ.
طَحَى يَطْحِى طَحْيًا الشَّيْءَ: نەرسىنى يايدى.
طَحَى الرَّجُلُ: كىشى يېنىچە ياتتى؛ ئۇخلىدى.
﴿وَالْأَرْضِ وَمَاطَحَاهَا﴾ ‹قرآن›: زېمىن ۋە ئۇنى بىنا قىلغان زات بىلەن قەسەمكى...
طَحِينٌ: ئۇن.
«يُصْنَعُ الْخُبْزُ مِنَ الطَّحِيْنِ»: نان ئۇندىن قىلىنىدۇ.
طَحِينَةٌ: كۈنجۈت مېيىنىڭ دۇغى.
طَحِينِيٌّ: ئۇندەك.
لَوْنٌ طَحِينِيٌّ: قوڭۇر، بىغىر رەڭ.
طَخَا يَطْخُو طَخْوًا وَطُخُوًّا اللَّيْلُ: كېچە زۇلمەت قاراڭغۇ بولدى.
طَخَاءٌ: ئېگىز بۇلۇت، يىراقتىكى بۇلۇت.
طَخَافٌ: ئاق بۇلۇت، پەيگە ئوخشاش بۇلۇت.

طَخَّ يَطِخّ طَخًّا الشَّيْءَ: نەرسىنى يىراق قىلىۋەتتى، يىراققا ئېتىۋەتتى.

طَخَّهُ بِالرَّصَاصِ: ئۇنى ملتىق بىلەن ئاتتى.

طَخِشَ يَطْخَشُ طَخَشًا ـــ تِ الْعَيْنُ: كۆز قاراڭغۇلاشتى.

طَخْفٌ: غەم ـ قايغۇ، ھەسرەت، مەيۈسلەنمەك.

طَخَمَ يَطْخَمُ طَخْمًا: تەكەببۇرلۇق قىلدى، مەغرۇرلاندى.

طَخُمَ يَطْخُمُ طَخَامَةً: تەكەببۇرلۇق قىلدى، مەغرۇرلاندى.

طَخْمَةٌ: ئۆچكە پادىسى.

طَخِيمٌ: قارىداپ كەتكەن قوررۇق گۆش.

طُرَائِيٌّ: ياۋا، ياۋايى.

طِرَارٌ: قىسقا نەيزە.

طِرَازٌ ج طُرُزٌ: شەكىل، نۇسخا، فورما، پاسون.

مِنْ طِرَازٍ قَدِيمٍ: كونا پاسون، كونا نۇسخا.

مِنَ الطِّرَازِ الْأَوَّلِ: ئەڭ ياخشىسى.

«هَذِهِ السَّيَّارَةُ مِنْ طِرَازٍ حَدِيثٍ»: بۇ ماشىنا يېڭى شەكىلدىكى ماشىنا.

طُرَاشٌ: كاس، پالاك.

طِرَافٌ ج طُرُفٌ: شال ـ شەرەپ؛ كىگىز ئۆي.

طَرَافَةٌ: يېڭى، يېڭىلىق، غەلىتىلىك.

طَرَاوَةٌ: يېپيېڭىلىق؛ يۇمشاقلىق؛ ھۆللۈك، نەملىك.

طَرَاوَةُ الْإِهَابِ: ياشلىق باھارى.

طَرَأَ يَطْرَأُ طَرْأً وَ طُرُوءًا: ئۇشتۇمتۇت پەيدا بولدى، كۈتۈلمىگەندە يۈز بەردى.

طَرَأَ الْمَكَانَ: جاينى ئاۋاتلاشتۇردى.

طَرَأَتْ عَلَيْهِ فِكْرَةٌ: كاللىسىغا بىر ئوي كەلدى.

«لَمْ يَطْرَأْ تَبَدُّلٌ عَلَى الْمَوْقِفِ»: مەيداندا ھېچقانداق ئۆزگىرىش بولمىدى.

طَرَاءَةٌ: يېڭى، يېڭىچە.

طَرَابِزُونُ ج طَرَابِزُونَاتٌ: سالاسۇن، رىشاتكا، ۋادەك؛ تۇتقۇچ.

طَرَابِيزَةٌ: ئۈستەل، شىرە، جوزا.

طَرَابِيشِيٌّ: قىزىل بۆك سودىگىرى.

طَرَّاحٌ: يىراق جاي.

طَرِبَ يَطْرَبُ طَرَبًا: خۇشال بولدى، خۇشاللىقتىن ھاياجانلىنىپ كەتتى.

«يَتَذَوَّقُ الشِّعْرَ الْجَيِّدَ وَيَطْرَبُ لَهُ»: ياخشى شېئىردىن ھوزۇرلىنىپ خۇشاللانماقتا.

طَرَّبْنَا لِلْمُوسِيقَى: مۇزىكىدىن خۇشاللاندۇق.

طَرَبٌ: خۇشاللىق، شادلىق.

آلَةُ الطَّرَبِ: چالغۇ ئەسۋابى، مۇزىكا ئەسۋابى.

هَزَّةُ الطَّرَبِ: چەكسىز خۇشاللىق، خۇشاللىقتىن ھاياجانلىنىپ كەتمەك.

طَرِبٌ ج طَرِبُونَ: خۇشال، شاد.

«جَلَسَ يَسْتَمِعُ إِلَى الْغِنَاءِ طَرِبًا»: خۇشال ھالدا ناخشا ئاڭلىدى.

طُرْبَةٌ: سەپەر خالتىسى.

طَرْبَقَ يُطَرْبِقُ طَرْبَقَةً: ئاغدۇرۇۋەتتى، ۋەيران قىلىۋەتتى.

طَرْبُوشٌ ج طَرَابِيشُ: قىزىل بۆك.

طُرْبِيدٌ: توربېدا، سۇ مىناسى.

سَفِينَةُ الطُّرْبِيدِ: سۇ مىنا پاراخوتى.

طَرْبِيلٌ ج طَرَابِيلُ: خامان تېپىش ماشىنىسى.

طُرْبِيٌّ: گۆركار، قەبرىستانلىققا قارىغۇچى.

طَرَحَ يَطْرَحُ طَرْحًا الشَّيْءَ: تاشلىدى، ئاتتى، ئېتىۋەتتى؛ چۆشۈرۈۋەتتى، ئېلىپ تاشلىدى.

طَرَحَ الثَّوْبَ عَلَيْهِ: ئۇنىڭغا كىيىم كىيگۈزدى.

طَرَحَ عَلَيْهِ سُؤَالًا: سوئال قويدى، سوئال تاشلىدى.

طَرَحَهُ عَلَى الْأَرْضِ: ئۇنى يەرگە ئاتتى.

طَرَحَ الْمَسْئَلَةَ لِلْإِقْتِرَاحِ: ئاۋاز بەردى.

«طَرَحَتِ الْمَرْأَةُ الْجَنِينَ»: ئايال قورساقتىكى

بالسىنى چۈشۈرۈۋەتتى.

﴿أُقْتُلُوا يُوسُفَ أَوْ اطْرَحُوهُ أَرْضًا﴾ «قرآن»: يۇسۇفنى ئۆلتۈرۈۋېتىڭلار ياكى ئۇنى يىراق بىر چەت جايغا تاشلىۋېتىڭلار.

طَرَحَ يَطْرَحُ طَرْحًا: يىراقلاشتى، يىراق بولدى،

طَرَّحَ: تاشلىماق، ئاتماق؛ ۋاز كەچمەك، چىقىرىۋەتمەك.

طَرَّحَ الْجَنِينَ: بالىنى چۈشۈرۈۋەتمەك، ئالدۇرۇۋەتمەك.

طَرْحُ الْبَحْرِ: سازلىق، لاتقا يەر.

طَرَحٌ: يىراق جاي.

طِرْحٌ: ئايالنىڭ بويىدىن ئاجراپ كەتكەن بالا.

طَرْحَةٌ ج طَرَحٌ: چۇمبەل؛ يېپچەت، مۇقاۋا، چېپلەك، ساندۇق.

طَرْحَةُ الْعَرُوسِ: قىزنىڭ توي كىيىمى.

طَرْحِيَّةٌ ج طَرَاحِيٌّ: بىر پارچە قەغەز.

طَرْخَانٌ ج طَرَاخِنَةٌ: باشلىق، رەئىس، سەركەردە، ئاتامان.

طَرْخُونٌ: يېشىل پۇرچاق، ماش.

طَرَدَ يَطْرُدُ طَرْدًا وَ طَرَدًا: قوغلىۋەتتى، ھەيدىۋەتتى، پالىدى، ئارقىسىدىن قوغلاپ ماڭدى، ئىز قوغلىدى.

﴿وَلَاتَطْرُدِ الَّذِينَ يَدْعُونَ رَبَّهُمْ بِالْغَدَاةِ وَالْعَشِيِّ﴾ «قرآن»: ئەتىگەندە، ئاخشامدا پەرۋەردىگارىغا ئىبادەت قىلىدىغانلارنى (يېنىڭدىن) قوغلىۋەتمىگىن.

طَرَدَ الْعَدُوَّ مِنَ الْبِلَادِ: دۈشمەننى يۇرتتىن قوغلاپ چىقاردى.

طَرَدَ الْقَاعِدَ: قائىدىنى ئومۇملاشتۇردى.

طَرْدٌ: قوغلىماق، سۈرگۈن قىلماق، ھەيدەپ چىقارماق.

طَرْدًا وَ عَكْسًا: ئارقىغا ـ ئالدىغا، ھەر تەرەپتىن ئىزدەنمەك.

طَرْدٌ ج طُرُودٌ: خالتا، پوسولكا.

«تَلَقَّيْتُ الْيَوْمَ طَرْدًا مِنْ أَحَدِ أَصْدِقَائِي»: بۈگۈن بىر دوستۇمدىن خالتا تاپشۇرۇۋالدىم.

طَرْدٌ مُسَجَّلٌ: زاكاز.

طَرَدٌ: ئوۋچىلىق.

«قَصَائِدُ أَبِي نَوَاس فِي الطَّرَدِ»: ئەبۇ نەۋاسنىڭ ئوۋچىلىق ھەققىدىكى قەسىدىلىرى.

طَرَّ يَطُرُّ / يَطِرُّ طَرًّا وَطُرُورًا الشَّعْرُ: چاچ چىقتى.

طَرَّ شَارِبُهُ: ئۇنىڭ بۇرۇتى چىقتى.

طَرَّ يَطُرُّ طَرًّا السِّكِّينَ: پىچاقنى بىلىدى، چاقلىدى.

طُرٌّ ج أَطْرَارٌ: چېگرا.

طُرُّ الْبِلَادِ: شەھەر چېگراسى.

طُرًّا: جەمئىيسى، ھەممە.

«نُجِيبُ دَعْوَتَهَا طُرًّا بِتَكْرِمَةٍ وَنَفْتَدِيهَا بِأَرْوَاحٍ وَأَجْسَامٍ»: ئىسلام جەمئىيىتىنىڭ چاقىرىقىغا ھەممىمىز جان ـ دىلىمىز بىلەن قىزغىن ئاۋاز قوشىمىز.

جَاؤُوا طُرًّا: ئۇلار ھەممىسى كەلدى.

طَرَّاحٌ: كۆرپىچى، كۆز تىككۈچى.

طُرَّاحَةٌ ج طَرَّاحَاتٌ وَ طَرَارِيحُ: پالاز، تۆشەك، كۆرپە.

طَرَّادٌ. طَرَّادَةٌ ج طَرَّادَاتٌ: تېز قوغلاش ھەربىي پاراخوتى.

طَرَّادُ النَّهْرِ: دەريا قىرغىقى، تۇغان، قاش.

طَرَّارٌ: يانچۇقچى، جەللىكۆر.

طَرَّازٌ: كەشتىچى.

طَرَّاشٌ: گاس، پالاق.

طَرَّبَ يُطَرِّبُ تَطْرِيبًا: ناخشا ئېيتتى، غەزەل ئوقۇدى.

طَرَّبَهُ: ئۇنى خۇشاللاندۇردى، شادلاندۇردى.

طُرَّةٌ ج طُرَرٌ وَ طُرَّاتٌ وَ طِرَارٌ وَ أَطْرَارٌ: پېشانە، ماڭلاي؛ ماڭلاي چاچ، سېكىلەك، سەرلەۋھىلىك بەت.

أَطْرَارُ الْبِلَادِ: چېگرا، شەھەر چېگراسى.

طَرَّحَ يُطَرِّحُ تَطْرِيحًا الْحُبْلَى: هامىلىدار ئايال بالىنى چۈشۈرۈۋەتتى.

طَرَّحَ بِهِ السَّفَرَ إِلَى نَاحِيَةِ كَذَا: يىراق جايغا سەپەر قىلدى.

طَرَّدَ يُطَرِّدُ تَطْرِيدًا: ئارقىسىدىن قوغلاپ ماڭدى، ئىز قوغلاپ ماڭدى.

طَرَّزَ يُطَرِّزُ تَطْرِيزًا الثَّوْبَ: رەختكە كەشتە قىلدى، گۈل چەكتى.

طَـرَّسَ يُطَـرِّسُ تَطْرِيـسًا الْكِتَـابَ: كىتـابنى تەھرىرلىدى، يازدى.

طَرَّسَ الْبَابَ: ئىشىكنى قارىغا بويىدى.

طَـرَّشَ يُطَـرِّشُ تَطْرِيـشًا — هُ: قۇلاقنى قۇسىتۇردى، قەي قىلدۇردى؛ پاك قىلىپ قويىدى.

طَرَّفَ يُطَرِّفُ تَطْرِيفًا — هُ الشَّيْءَ: ئۇنى بىر تەرەپكە قويدى.

طَرَّفَ بَنَانَهُ: بارماقلىرىنى بويىدى، خىنە قويدى.

طَرَّفَ الْأَظَافِرَ: تىرناقلىرىنى ئالدى.

طَـرَّقَ يُطَـرِّقُ تَطْرِيقًـا الْمَعْـدِنَ: خـام مېتـالنى پىششىقلىدى، پروكاتلىدى.

طَرَّيَ يُطَرِّي تَطْرِيًّا الشَّيْءَ: نەرسىنى يۇمشاتتى.

طَرَّى الطَّعَامَ: تائامغا دورا ـ دەرمان قوشتى.

طَرِزَ يَطْرَزُ طَرَزًا فِي الْمَلْبَسِ: يۈزۈر كىيىندى.

طَرْزٌ: ئۇسلۇب، شەكىل.

مِنْ طَرْزٍ حَدِيثٍ: يېڭىچە شەكىل، يېڭى مودا، يېڭى ئۈلگە.

مِنْ طَرْزٍ قَدِيمٍ: كونا پاسون، كونا نۇسخا، ۋاقتى ئۆتكەن.

طَرْزِيٌّ ج طَرْزِيّونَ: ماشىنىچى، سەيپۇڭ.

طَـرَسَ يَطْـرِسُ طَرْسًـا الشَّيْءَ: ئۆچـۈرۈۋەتتى، سۈرتۈۋەتتى.

طِرْسٌ ج أَطْرَاسٌ وَ طُرُوسٌ: بىر ۋاراق قەغەز، كونا خەت ئۆچۈرۈلـۈپ، يېڭـى خەت يېزىلغـان قەغەز.

طَرِشَ يَطْرَشُ طَرَشًا: گاس بولدى، پاڭ بولدى، ئاڭلاش سېزىمىنى يوقاتتى.

طَرَّشَ يُطَرِّشُ طَرْشًا: ياندۇردى، قۇستى.

طَرَّشَ الْجِدَارَ بِالْجِيرِ: تامنى ئاقارتتى، ئاقلىدى.

طَرْشٌ: ئارشالڭ سۈيى.

طَرَشٌ . طَرْشَةٌ: گاس، پاڭ.

طَرْشٌ ج طُرُوشٌ: قوي ـ كالا پادىسى.

طَرْشَقَ يُطَرْشِقُ طَرْشَقَةً: پىررلىدى، دەز كەتتى.

طَرْشَمَ يُطَرْشِمُ طَرْشَمَةً اللَّيْلُ: كېچە قاراڭغۇلىشىپ كەتتى.

طُرْشِيٌّ: چىلىغان سەي.

طَرِطَ يَطْرَطُ طَرَطًا: گالۋاڭ بولدى، هاماقەت بولدى، ئىككى قېشى شالاڭ بولدى.

طَرِطٌ: دۆت، كالۋا، گالۋاڭ.

طَرْطَـرَ يُطَرْطِـرُ طَرْطَـرَةً: تەكەببۇرلـۇق قىلـدى، گىدەيدى، كۆرەڭلىدى.

طُرْطُرٌ: پىسسۇپلەك قۇرتى، كىپىنەك قۇرتى.

طُرْطُورٌ ج طَرَاطِيرُ: شادا پاچاق ئادەم؛ ئۇزۇن بۆك، ئېگىز بۆك.

طَرْطِيرُ الْأَسْنَانِ: چىشنىڭ كىرى.

مِلْحُ الطَّرْطِيرِ: ناتربى تۇزى.

طَرَفَ يَطْرِفُ طَرْفًا بِعَيْنَيْهِ: كـۆز قىسـتى، كـۆزنى چىمىلداتتى.

طَرَفَ عَيْنَهُ: كۆزىنى سۈزدى.

طَرُفَ يَطْرُفُ طَرَافَةً: يېڭـى بولـدى، قىزىقـارلىق بولدى.

طَرْفٌ ج أَطْرَافٌ: كۆز؛ كۆرۈش قۇۋۋىتى.

يَرَى بِطَرْفٍ خَفِيٍّ: كۆز قۇيرۇقىدا قارىدى.

مِنْ طَرْفٍ خَفِيٍّ: سىر، مەخپىيەت.

﴿وَعِنْدَهُمْ قَاصِرَاتُ الطَّرْفِ عِينٌ﴾ «قرآن»: ئۇلارنىڭ يېنىدا ئەرلىرىدىن غەيرىيگە كۆز سالمايدىغان

شەھلا كۆزلۈك (جۈپلەر) بولىدۇ.

غَضَّ الطَّرْفَ: كۆز يۇمدى، كۆز سالدى.

قَبْلَ أَنْ يَرْتَدَّ إِلَيْكَ طَرْفُكَ: ناھايىتى تېز.

طَرَفٌ: بىر توپ، بىر تۈركۈم؛ چېگرا؛ تەرەپ.

﴿لِيَقْطَعَ طَرَفًا مِنَ الَّذِيْنَ كَفَرُوا﴾ ‹قرآن›: ئاللاھنىڭ ياردىمى كۈپپارلارنىڭ بىر تۈركۈمىنى ھالاك قىلىش ئۈچۈندۇر.

طَرَفٌ ج أَطْرَافٌ: تەرەپ، ئەتراپ، يان؛ نەرسىنىڭ ئاخىرى؛ ئادەمنىڭ ئىككى قولى، ئىككى پۇتى.

عَلَى طَرَفِ لِسَانِهِ: تىلىنىڭ ئۇچىدا.

الطَّرَفُ الْآخَرُ: قارشى تەرەپ، ئىككىنچى تەرەپ.

وَحِيْدُ الطَّرَفِ: بىر تەرەپ، بىر تەرەپلىمە.

«أَمْسِكْ بِطَرَفِ الْحَبْلِ»: ئارغامچىنىڭ بىر ئۇچىنى تۇتقىن.

أَطْرَافُ الْمَعْمُورَةِ: جاھان.

جَمَعَ الْمَجْدَ مِنْ أَطْرَافِهِ: شان-شەرەپنى ھەممە تەرەپتىن توپلىدى.

أَطْرَافُ الْمَدِيْنَةِ: شەھەر ئەتراپى.

أَطْرَافُ الْبِلَادِ: چېگرا رايون، چېگرا جايلار.

مُتَرَامِي الْأَطْرَافِ: كەڭ، ئازادە، بىپايان، كەڭ كەتكەن.

أَطْرَافُ الْبَدَنِ: بەدەننىڭ ھەممە يېرى.

أَطْرَافُ الرَّجُلِ: كىشىنىڭ يېقىنلىرى.

تَجَاذَبَ أَطْرَافَ الْحَدِيْثِ: مۇڭداشتى، ئەھۋاللاشتى.

طَرَفٌ مِنَ الْحَدِيْثِ: سۆزنىڭ بىر قىسمى.

طَرَفَا النَّهَارِ: ئەتىگەن ۋە كەچقۇرۇن.

عَلَى طَرَفَيْ نَقِيْضٍ: قارىمۇقارشى، بىر-بىرىگە زىت.

طِرْفٌ ج أَطْرَافٌ: نەسەبى ئېسىل ئادەم؛ يېڭىدىن ئېرىشكەن مال.

طِرْفٌ ج طُرُوفٌ وَ أَطْرَافٌ: نەسىللىك ئۆي ھايۋانلىرى.

رَجُلٌ طِرْفٌ فِي نَسَبِهِ: ئاقسۆڭەك.

طَرْفَاءُ الواحدة طَرْفَاءَةٌ م طَرَفَةٌ: يۇلغۇن.

طُرْفَةٌ ج طُرَفٌ: لەتىپە، ھېكمەتلىك سۆز؛ يېڭى، يېڭىلىق.

«أَسْمِعْنَا بَعْضَ طُرَفِكَ»: قىزىق پاراڭلىرىڭنى سىلىپ بەر.

طَرْفَةٌ ج طَرَفَاتٌ: كۆزنى يۇمۇپ-ئاچقۇچە.

فِي طَرْفَةِ عَيْنٍ: ھەش-پەش دېگۈچە.

طَرَقَ يَطْرُقُ طَرْقًا وَ طُرُوقًا الْقَوْمَ: كېچىدە كەلدى.

طَرَقَ الطَّرِيْقَ: يول يۈردى.

«كَانَ رَسُولُ اللهِ لاَ يَطْرُقُ أَهْلَهُ لَيْلاً وَكَانَ يَأْتِيْهِمْ غُدْوَةً أَوْ عَشِيَّةً» ‹حديث›: رەسۇلۇللاھ سەپەردىن قايتقاندا، ئۆيىگە كېچىسى كىرمەيتتى، ئەتىگەن ياكى كەچقۇرۇن تەرەپتە كىرەتتى.

طَرَقَ يَطْرُقُ طَرْقًا: بولقا بىلەن ئۇردى، سوقتى، چەكتى.

طَرَقَ الْبَابَ: ئىشىكنى چەكتى، قاقتى.

طَرَقَ الْمَوْضُوعَ: مەسىلىنى ئوتتۇرىغا قويدى.

طَرَقَ أُذُنَهُ: سەمىگە سالدى.

«هَلْ طَرَقَ هَذَا آذَانَكُمْ»: بۇ (ۋەقەنى) ئاڭلىدىڭلارمۇ؟

طَرَقَ أَسْوَاقًا جَدِيْدَةً: يېڭى بازارلارنى گۈللەندۈردى.

طَرَقَ سَمْعَهُ كَلَامٌ: سۆزنى ئاڭلىدى.

«لَمْ يَتْرُكْ بَابًا إِلَّا طَرَقَهُ»: ئۇ توختالمىغان ھېچ ماۋزۇ قالمىدى.

طَرَقَ النَّجَّادُ الصُّوفَ: تەكىيچى يۇڭنى ساۋىدى.

طَرَقَ بِالْبَالِ: خىيالىغا كەلدى، ئېسىگە كەلدى.

طَرْقٌ: بولقا بىلەن ئۇرماق؛ مۇزىكا ئاۋازى؛ تۇزاق، تور، قاپقان.

طَرْقُ الْبَابِ: ئىشىكنى چەكمەك.

طِرْقٌ ج أَطْرَاقٌ: تۇزاق، تور، قاپقان، قىلتاق.

طَرَقَةٌ ج طَرَقٌ: تۇزاق، تور، قاپقان، قىلتاق.

طَرْقَةٌ ج طَرَقَاتٌ: بىر قېتىم چېكىش.

طَرْقَةٌ ثَانٍ: ئىككىنچى قېتىم چېكىش.

طُرْقَةٌ ج طُرَقٌ: يول.

طُرَقُ الْمُوَاصَلَاتِ: قاتنــاش لىنىيىسى، قاتنــاش يوللىرى.

بِالطُّرُقِ السِّلْمِيَّةِ: تىنچ يوللار بىلەن، تىنچلىق ئارقىلىق.

طَرِمَ يَطْرَمُ طَرَمًا بَيْتُ النَّحْلِ: ھەرە كۆنىكى ھەسەلگە توشتى.

طِرْمَاذٌ: پوچى، لاپچى، ئاغزىدا شەھەر ئالدىغان.

طِرْمَاسٌ: قاراڭغۇ زۇلمەت.

طُرْمُبَةٌ ج طُرْمُبَاتٌ: پومپا، سۇ پومپىسى.

طَرْمَذَ يُطَرْمِذُ طَرْمَذَةً: ماختاندى، پەخرى قىلدى، ئۆزىنى چوڭ كۆرسەتتى.

طَرْمَسَ يُطَرْمِسُ طَرْمَسَةً: قورقۇپ ئاغزىغا گەپ كەلمەي قالدى؛ بىرنەرسىنى ئۆچ كۆردى؛ قاچتى.

طَرْمَسَ الْوَجْهُ: چىرايى تورۇلدى.

طَرْمَسَ الْكَاتِبُ الْكِتَابَةَ: خەتنى ئۆچۈردى.

طَرْمَسَ اللَّيْلُ: كېچە قاراڭغۇلىشىپ كەتتى.

طُرْمُوثٌ ج طَرَامِيثُ: كۆمەچ نان.

طَرُوَ يَطْرُوُ طَرَاوَةً وَ طَرَاءَةً الْغُصْنُ: دەرەخ شېخى يۇمران بولدى.

طَرِيَ يَطْرَى طَرَاءً وَ طَرَاءَةً الْغُصْنُ: دەرەخ شېخى يۇمران بولدى.

طَرِيَ اللَّحْمُ: گۆش يۇمشاق بولدى.

طَرُوبٌ ج طَرُوبُونَ م طَرُوبَةٌ: خۇشاللىقتا چۆمگۈچى، چەكسىز خۇشال بولغۇچى؛ روھلۇق.

فَتَاةٌ طَرُوبٌ لَعُوبٌ: خۇشچاقچاق شوخ قىز.

طَرِيَ يَطْرَى طَرًى إِلَيْهِ: ئۇنىڭغا يۈزلەندى.

طَرِيءٌ م طَرِيئَةٌ: يېڭىچە، پاك ـ پاكىز.

طَرِيحٌ م طَرِيحٌ ج طَرْحَى: تاشلىۋېتىلگەن، تاشلاپ قويۇلغان.

طَرِيحُ الْفِرَاشِ: كېسەل، كېسەل كۆرپىسى.

طَرِيدٌ ج طُرَدَاءُ: قوغلانغان، ھەيدىۋېتىلگەن؛ تاشلىۋېتىلگەن؛ قاچقۇن، قوغلاندى.

طَرِيدُ الْعَدَالَةِ: قانۇننىڭ ھىمايىسىدىن مەھرۇم بولغان ئادەم، قارا نىيەت، قاراقچى.

«قَتَلَ شَخْصًا فَقَضَى بَقِيَّةَ حَيَاتِهِ شَرِيْدًا طَرِيْدًا»: قاتىللىق قىلىپ قويۇپ، قالغان ئۆمرىنى قېچىپ يۈرۈپ ئۆتكۈزدى.

الطَّرِيدَانُ: كېچە بىلەن كۈندۈز.

طَرِيدَةٌ ج طَرَائِدُ: ئىزىغا چۈشكەن ئوۋ.

«إِدَّعَى كُلٌّ مِنَ الصَّيَّادَيْنِ أَنَّ ذَالِكَ الْغَزَالَ كَانَ طَرِيْدَتَهُ»: ئىككى ئوۋچىنىڭ ھەربىرى بۇ كېيىكنىڭ ئۆزىنىڭ ئوۋى ئىكەنلىكىنى داۋا قىلدى.

طَرِيزٌ: بۇرۇتى خەت تارتقان يىگىت.

طَرِيفٌ ج طُرَفَاءُ: چىرايلىق سانالغان، قىزىق بىلىنگەن.

حَدِيثٌ طَرِيفٌ: قىزىق سۆز.

طَرِيفَةٌ ج طَرَائِفُ: لەتىپە، ھېكمەتلىك سۆز، قىزىق پاراڭ.

حَادِثَةٌ طَرِيفَةٌ: قىزىق ۋەقە.

طَرِيقٌ ج طُرُقٌ جج طُرُقَاتٌ: يول.

طَرِيقٌ عُمُومِيَّةٌ: چوڭ يول، ئاممىۋى يول.

﴿إِلَّا طَرِيقَ جَهَنَّمَ خَالِدِيْنَ فِيْهَا أَبَدًا﴾ ‹قرآن›: (ئۇلارنى) پەقەت جەھەننەمنىڭ يولىغا باشلايدۇ. ئۇلار جەھەننەمدە مەڭگۈ قالىدۇ.

قَاطِعُ الطَّرِيقِ: باندىت، بۇلاڭچى، قاراقچى.

عَابِرُ طَرِيقٍ: يولدىن ئۆتكۈچى ئادەم، يول يۈرگۈچى.

الطَّرِيقُ الرَّئِيْسِيّ: ئاساسىي يول.

طَرِيقُ النَّجَاحِ: مۇۋەپپەقىيەت يولى.

«إِيَّاكُمْ وَالْجُلُوسَ فِي الطُّرُقَاتِ» ‹حديث›: يول ئۈستىدە ئولتۇرۇشتىن ساقلىنىڭلار.

طَرِيقَةٌ ج طَرَائِقُ وَ طُرُقٌ: ئۇسۇل، چارە، ۋاستە؛ يول، مەسلەك، سىستېما.

الطَّرِيقَةُ الْعَشَرِيَّةُ: ئونلۇق سىستېما.

﴿وَأَنْ لَوِ اسْتَقَامُوا عَلَى الطَّرِيقَةِ لَأَسْقَيْنَاهُمْ مَاءً غَدَقًا﴾ ‹قرآن›: ئەگەر ئۇلار (يەنى، مەككە كۇپپارلىرى) توغرا يولدا بولسا ئىدى، ئۇلارنى سىناش ئۈچۈن مول يامغۇر ياغدۇرۇپ بېرەتتۇق (يەنى، رىزقىنى كەڭرى قىلىپ بېرەتتۇق).

طَرِيقَةٌ عِلْمِيَّةٌ: ئىلمىي ئۇسۇل.

بِطَرِيقَةٍ مُبَاشَرَةٍ: بىۋاستە ئۇسۇل بىلەن.

«عَبَّرَ عَنْ مَشَاعِرِهِ بِطَرِيقَةٍ غَرِيبَةٍ»: ئاجايىپ ئۇسۇل بىلەن ھېسسىياتىنى ئىپادىلىدى.

طُرُقُ التَّدْرِيسِ: ئوقۇ-ئوقۇتۇش ئۇسۇللىرى.

الطُّرُقُ الصُّوفِيَّةُ: تەسەۋۋۇپ تەرىقەتلىرى.

طَرِيٌّ: يۇمشاق، يېپيېڭى؛ ھۆل، نەم.

هَوَاءٌ طَرِيٌّ: تازا ھاۋا، ساپ ھاۋا، يېقىملىق ھاۋا.

﴿وَهُوَ الَّذِي سَخَّرَ الْبَحْرَ لِتَأْكُلُوا مِنْهُ لَحْمًا طَرِيًّا﴾ ‹قرآن›: ئاللاھ سىلەرنى دېڭىزنىڭ يېڭى گۆشلىرىنى يېسۇن، تاقايدىغان زىننەت بۇيۇملىرىنى چىقارسۇن، دەپ سىلەرگە دېڭىزنى بويسۇندۇرۇپ بەردى.

غُصْنٌ طَرِيٌّ: يۇمران شاخ.

لَحْمٌ طَرِيٌّ: يېڭى گۆش.

طَزَاجَةٌ: يېڭى، يېڭىلىق، سالقىن.

طَزَّ يَطُزُّ طَزًّا فُلَانًا: پالاننى مۇشت بىلەن ئۇردى.

طَسَامٌ: قويۇق چاڭ.

طَسَأَ يَطْسَأُ طَسْأً: تاماق سىڭمىدى، قورسىقى كۆپۈپ كەتتى.

طَسَأَ مِنْهُ: خىجىل بولدى، ئۇيالدى.

طُسْأَةٌ: قورساق كۆپۈش، تويۇپ كېتىش.

طِسْتٌ ج طُسُوتٌ: داس، چىلاپچا.

طَسَّ يَطُسُّ طَسًّا فِي الْأَرْضِ: مېڭىپ يىراققا كەتتى، ئۇزۇنغا كەتتى.

طَسَّ الشَّيْءَ فِي الْمَاءِ: سۇغا چۆكتۈرۈۋەتتى.

طَسَّهُ: نەيزە سانجىدى؛ ئۇنى ئېغىز ئاچۇرمىدى؛ ئوچۇملاپ ئالدى.

طَسٌّ ج طُسُوسٌ وَ أَطْسَاسٌ: چىلاپچا.

طَسَّاسٌ: مىسكەرچى (چىلاپچا ياسايدىغان).

طَسَّانٌ: ئۇرۇش مەيدانى، جەڭگاھ؛ توپا-توزان.

طَسَّسَ يُطَسِّسُ تَطْسِيسًا: كەتتى، ئايرىلدى.

طَسَّسَ فِي الْبِلَادِ: يۇرت كەزدى.

طَسَّمَ يُطَسِّمُ تَطْسِيمًا الْمُوسَى: ئۇستىرىنى كاپلىدى.

طَسَعَ يَطْسَعُ طَسْعًا فِي الْبِلَادِ: سەپەر قىلدى، ساياھەت قىلدى.

طَسَمَ يَطْسُمُ طَسْمًا الشَّيْءَ: سۈركۈۋەتتى، سۈرتۈۋەتتى، ئېرتىۋەتتى.

طَسِمَ يَطْسَمُ طَسَمًا: ياماناشتى، ناچارلاشتى، ئېغىرلاشتى.

طَسُمَ يَطْسُمُ طَسَامَةً الشَّيْءُ: نەرسە قارىداپ كەتتى.

طَسْمٌ: قاراڭغۇلۇق، تۇمان، چاڭ-توزان.

طُسْمَةٌ: كاپلىغۇچ.

طَشَاشٌ: كۆرۈش قۇۋۋىتى ئاجىزلىق.

طُشَاشٌ: بۇرۇن شىللىق پەردە ياللۇغى.

طَشْتٌ ج طُشُوتٌ: داس، چىلاپچا.

طَشَّ يَطُشُّ طَشًّا الطَّشِيشُ الْأَرْضَ: سىم-سىم يامغۇر ياغدى.

طُشَّ الرَّجُلُ: كىشى زۇكام بولۇپ قالدى.

طَشَّ يَطِشُّ طَشًّا وَ طَشِيشًا الْمَطَرُ: يامغۇر ئازلىدى، يامغۇر سىم-سىم ياغدى.

طُشَّةٌ: بۇرۇن شىللىق پەردە ياللۇغى.

طِشَّةٌ ج طِشَشٌ: كىچىك بالا.

طَشْطَشَ يُطَشْطِشُ طَشْطَشَةً: پىژىلدىدى، پاژ-پۇژ قىلدى.

طَعَامٌ ج أَطْعِمَةٌ جج أَطْعِمَاتٌ: تاماق، تائام، يېمەكلىك نەرسىلەر.

طَعَامُ الْمَرْضَى: كېسەل تامىقى.

﴿وَلاَ يَحُضُّ عَلَى طَعَامِ الْمِسْكِيْنِ﴾ «قۇرئان»: ئۇ مىسكىنگە تاماق بېرىشنى تەرغىب قىلمايدىغان ئادەمدۇر.

خُوَانُ الطَّعَامِ: تاماق ئۈستىلى.

أَضْرَبَ عَنِ الطَّعَامِ: تاماق يېمىدى، ئاچلىق ئېلان قىلدى.

تَنَاوَلَ الطَّعَامَ: تاماققا باقتى.

«قَرَّرَ السَّجَنَاءُ الْإِضْرَابَ عَنِ الطَّعَامِ»: مەھبۇسلار ئاچلىق ئېلان قىلدى.

طَعَامِيٌّ: يېمەكلىك ساتقۇچى.

طَعَّمَ يُطَعِّمُ تَطْعِيمًا الْغُصْنَ: دەرەخنى ئۇلىدى.

طَعَّمَ (فِي الطِّبِّ): ئوكۇل سالدى.

طَعَّمَ بِلِقَاحِ الْجُدَرِيِّ: چېچەك چەكتى.

طَعَّمَ الْقَلَمَ بِالْعَاجِ: قەلەمنى پىل چىشى بىلەن بېزىدى.

طَعِمَ يَطْعَمُ طَعْمًا وَ طُعْمًا الشَّيْءَ: تېتىدى، تېتىپ باقتى.

طَعِمَ يَطْعَمُ طَعْمًا وَ طَعَامًا الطَّعَامَ: تاماق يېدى، ئىستېمال قىلدى.

طَعِمَ الْغُصْنُ: دەرەخ ئۇلاندى.

﴿فَإِذَا طَعِمْتُمْ فَانْتَشِرُوا﴾ «قۇرئان»: تاماق يەپ بولغاندىن كېيىن تارقاپ كېتىڭلار.

«لَمْ يَطْعَمْ شَيْئًا مُنْذُ أَيَّامٍ»: بىرقانچە كۈندىن بۇيان ئاغزىغا بىرنەرسە سالمىدى.

طَعْمٌ ج طُعُومٌ: تەم.

طَعْمٌ لَذِيْذٌ: شېرىن تەم.

لَهُ طَعْمٌ كَذَا: تەملىك، پۇراقلىق.

لاَ طَعْمَ لَهُ: تەمسىز، پۇراقسىز.

طُعْمٌ ج طُعُومٌ: يەمچۈك.

طُعْمٌ طِبِّيٌّ: ۋاكسىنا.

طُعْمٌ ضِدَّ الْكُولِيْرَا: خولېراغا قارشى ۋاكسىنا.

طَعِمٌ: خۇش پۇراق، لەززەتلىك، تەملىك.

طُعْمَةٌ ج طُعَمٌ: يېمەكلىكلەر، بوغۇز، تۆگمە؛ مېھمان چاقىرماق.

طُعْمَةُ الْمَدَافِعِ: زەمبىرەك يېمى، توپ يېمى.

أَصْبَحَ طُعْمَةً لِلنِّيْرَانِ: كۆيۈپ كەتتى.

طِعْمَةٌ ج طِعَمٌ: تور.

طُعْمِيَّةٌ: گۆش قىيمىسى.

طَعَنَ يَطْعُنُ طَعْنًا بِالرُّمْحِ: نەيزە سانجىدى.

طَعَنَ بِخَنْجَرٍ: پىچاق ئۇردى، پىچاق سالدى.

طَعَنَ فِي السِّنِّ: يېشى چوڭلىدى، قېرىدى.

طَعَنَ عَلَيْهِ: تۆھمەت قىلدى، بوھتان چاپلىدى.

طَعَنَ فِي شَرَفِهِ: ئابرۇيىغا داغ تەگكۈزدى.

طَعَنَ فِي الْحُكْمِ: ئەرز قىلدى، شىكايەت قىلدى.

طَعَنَ فِي قَوْلِهِ: رەددىيە بەردى.

﴿وَطَعَنُوا فِي دِيْنِكُمْ فَقَاتِلُوا أَئِمَّةَ الْكُفْرِ﴾ «قۇرئان»: ئۇلار دىنىڭلارنى ئەيىبلىسە، كۇفرىنىڭ كاتتىۋاشلىرىغا ئۇرۇش ئېچىڭلار.

طَعَنَ عَلَى: قوشۇلمىدى، قوبۇل قىلمىدى.

طُعِنَ الرَّجُلُ: ۋابا كېسىلىگە دۇچار بولدى.

طَعَنَ فِيْهِ بِالتَّزْوِيْرِ: ئۇنى ساختىلىق بىلەن ئەيىبلىدى.

طَعْنٌ: سانجىماق، ئۆتكۈزمەك؛ تۆھمەت قىلماق، نامىغا داغ تەگكۈزمەك.

﴿وَاسْمَعْ غَيْرَ مُسْمَعٍ وَرَاعِنَا لَيًّا بِأَلْسِنَتِهِمْ وَطَعْنًا فِي الدِّيْنِ﴾ «قۇرئان»: ئۇلار: «بىزگە قۇلاق سال، بىز ساڭا قۇلاق سالمايمىز»، دەيدۇ. دىنغا تەنە قىلىش يۈزىسىدىن، رائىنا دېگەن سۆزنى تىللىرىنى ئەگرى قىلىپ ئېيتىدۇ.

طَعَنَ بِالنَّشْرِ: مەتبۇئـات ئـارقىلىق تـۆھمەت چاپلىماق.

طَعْنَةٌ ج طَعْنٌ وَ طَعَنَاتٌ: بىر قېتىم سانجىش.

طَعْنَةٌ نَجْلَاء: قاتتىق نەيزە ئۇرۇش.

طَعَنَهُ عِدَّةَ طَعَنَاتٍ: ئۇنىڭغا بىرقانچە نەيزە سانجىدى.

لَجْنَةُ الطَّعُونِ: سالاھىيەت تەكشۈرۈش كومىتېتى.

طَغَا يَطْغُو طَغْوًا وَ طُغُوًّا وَ طُغْوَانًا الْبَحْرُ: دېڭىز دولقۇنلىدى، ئۆركەشلىدى، مەۋج ئۇردى.

طَغَا السَّيْلُ: كەلكۈن تاشتى، ھەددىدىن ئارتۇق كەلدى.

﴿إِنَّا لَمَّا طَغَا الْمَاءُ حَمَلْنَاكُمْ فِي الْجَارِيَةِ﴾ «قرآن»: شۈبھىسىزكى، (نۇھنىڭ زامانىدا) چوڭ سۇ يامراپ كەتكەن چاغدا، سىلەرنى (يەنى ئەجدادىڭلارنى) بىز كېمىگە سالدۇق.

طَغَامٌ: نەرسىنىڭ ئاجىزى، ناچىرى.

طَغَامُ النَّاسِ: تۆۋەن تەبىقىدىكى كىشىلەر، چۈپرەندىلەر.

طَغَامَةٌ ج طَغَامٌ: ئەخمەق، گاللۋاڭ.

طَغَرَ يَطْغَرُ طَغْرًا ـــ هُ: ئۇنى ئىتتىرىۋەتتى.

الطُّغْرَاءُ ج طُغْرِيَاتٌ وَ طُغْرَاءَاتٌ: ئىمزا، بىرىككەن خەت.

طُغْرَى: پېشانە، ماڭلاي.

طَغْمٌ ج أَطْغَامٌ: دېڭىز، كۆپ سۇ.

طُغْمَةٌ ج طُغَمَاتٌ: گۇرۇھ، كوللېكتىپ.

طُغْمَةٌ مَالِيَّةٌ: مالىيە ئورگىنى.

طُغْمَةُ الْإِكْلِيرِسِ: مىسسىئونېرلار ئەترىتى.

الطَّغْوَا: ھەددىدىن ئاشماق.

﴿كَذَّبَتْ ثَمُودُ بِطَغْوَاهَا﴾ «قرآن»: سەمۇد ھەددىدىن ئاشقانلىقى ئۈچۈن (پەيغەمبەرنى) ئىنكار قىلدى.

طَغْوَةٌ ج طَغَوَاتٌ: ئېگىزلىك، ئېگىز جاي.

طُغْوَمَةٌ: پەسكەشلىك.

طَغَى يَطْغَى طَغْيًا وَ طُغْيَانًا: ھەددىدىن ئاشتى.

طَغَى الرَّجُلُ: زورلۇق، زومبۇلۇق قىلدى.

﴿إِذْهَبْ إِلَى فِرْعَوْنَ إِنَّهُ طَغَى﴾ «قرآن»: سەن پىرئەۋننىڭ قېشىغا بارغىن، ئۇ ھەقىقەتەن ھەددىدىن ئاشتى.

طَغَى الْمَاءُ: سۇ تاشتى.

طَغَى الْبَحْرُ: دېڭىز دولقۇنلاندى.

طُغْيَانٌ: ھەددىدىن ئاشماق، گۇناھ قىلماق، (سۇ) تېشىپ كېتىش.

﴿فَخَشِينَا أَنْ يُرْهِقَهُمَا طُغْيَانًا وَكُفْرًا﴾ «قرآن»: ئۇنىڭ گۇمراھلىق بىلەن كۇفرىنى ئاتا ـ ئانىسىغا تېڭىشىدىن قورقتۇق.

طَفَا يَطْفُو طَفْوًا وَ طُفُوًّا: (سۇنىڭ ئۈستىدە) لەيلەپ قالدى؛ (سۇ) ئۈزدى.

يَطْفُوا الْخَشَبُ فَوْقَ الْمَاءِ: ياغاچ سۇنىڭ ئۈستىدە لەيلەيدۇ.

طِفَاحٌ: تولغان، تولۇپ كەتكەن.

طُفَاحَةٌ: كۆپۈك، ماغزاپ.

طُفَالٌ: ساپال لېيى؛ سېغىز توپا.

طُفَالَةٌ: باللىق دەۋر.

طُفَاوَةٌ: ئاي ياكى كۈننىڭ قوتانلىنىشى؛ لەيلەپ قالغان قازاننىڭ كۆپۈكى.

طَفَأَ يَطْفَأُ طَفْأً النَّارَ: ئوتنى ئۆچۈردى.

طَفَأَ عَيْنَهُ: كۆز نۇرى كەتتى، كۆزى ئاجىزلىدى.

طَفِئَتِ النَّارُ: ئوت ئۆچتى.

طَفِئَتْ عَيْنُهُ: كۆزى كور بولۇپ قالدى.

طَفَحَ يَطْفَحُ طَفْحًا وَ طُفُوحًا الْإِنَاءُ: قاچا توشتى.

طَفَحَتْ عَنْ كَذَا: بەك توشۇپ كەتتى.

طَفَحَ السَّكْرَانُ: مەست چىلاشقۇچە ئىچتى.

طَفَحَ الْكَيْلُ: ئىش چىدىغىلى بولمايدىغان دەرىجىگە باردى.

طَفَحَ وَجْهُهُ بِالْبِشْرِ: خۇشاللىقتىن چىرايى يورۇپ كەتتى.

طَفَحَتْ كَأْسُهُ: قاچا توشتى.

طَفَحَ بِالْحَيَوِيَّةِ: جانلاندى.

طَفْحٌ: تولۇقلىماق، ئاشۇرماق.

طَفَذَ يَطْفِذُ طَفْذًا الْمَيِّتَ: مېيىتنى دەپنە قىلدى.

طَفَذٌ ج أَطْفَاذٌ: قەبرە، گۆر.

طَفَرَ يَطْفِرُ طَفْرًا وَ طُفُورًا: سەكرىدى، تاقلىدى.

طَفَرَ الدَّمْعُ مِنْ عَيْنَيْهِ: ئىككى كۆزىدىن ياش قۇيۇلدى.

طَفْرٌ: سەكرىمەك، تاقلىماق.

طَفْرَانٌ: كەمبەغەل، نامرات، يوقسۇل.

طَفْرَةٌ: بىر قېتىم سەكرەش.

طَفْرَةً: ئارىلىق باسقۇچتىن ھالقىپ ئۆتمەك، دەرىجە ئاتلىماق.

«حَقَّقَ الْعِلْمُ طَفْرَةً كَبِيرَةً»: ئىلىم-پەن چوڭ سەكرەپ ئىلگىرىلىدى.

طَفَسَ يَطْفَسُ طَفْسًا وَ طَفَاسَةً: مەينەتلىشىپ كەتتى، پاسكىنا بولۇپ كەتتى، كىرلىشىپ كەتتى.

طَفَسَ يَطْفِسُ طُفُوسًا: ئۆلدى.

طَفِسٌ: پاسكىنا، مەينەت.

طَفَشَ يَطْفِشُ طَفْشًا: قاچتى، قېچىپ كەتتى.

طَفْشَانٌ ج طَفَاشَى: قاچقۇن، قاچاق.

طَفَّ يَطُفّ / يَطِفُّ طَفًّا الْحَائِطَ: تامنى ئېگىزلەتتى.

طَفَّ الشَّيْءَ: نەرسىنى ئازراق كۆتۈردى.

طَفَّ يَطِفّ طَفَافَةً الشَّيْءُ: ئاز بولدى، كەمچىل بولدى.

طَفَّ يَطِفّ طَفِيفًا: يېقىن بولدى، يېقىنلاشتى.

طَفٌّ ج طُفُوفٌ: يان، يان تەرەپ؛ يېقىن؛ قىرغاق، قاش (دەريانىڭ)؛ تاغ ئېتىكى.

طَفَّأَ يُطَفِّأُ تَطْفِئَةَ النَّارَ: ئوتنى ئۆچۈردى.

طَفَّاحٌ: تېز يۇگۇرگۈچى.

طَفَّافٌ: ياپىمچى، تەنزىكەش.

طَفَّافٌ مِنَ الْخَيْلِ: يۇگۇرۈك ئات، يورغا ئات.

طَفَّايَةٌ ج طَفَّايَاتٌ: ئوت ئۆچۈرۈش ئەسۋابى.

طَفَّةٌ ج طَفَّاتٌ: گورۇھ، جامائە، توپ.

طَفَّحَ يُطَفِّحُ تَطْفِيحًا الْإِنَاءَ: قاچىنى تولدۇردى.

طَفَّرَ يُطَفِّرُ تَطْفِيرًا الْفَرَسَ النَّهْرَ: ئاتنى ئېرىقتىن سەكرەتتى.

طَفَّفَ يُطَفِّفُ تَطْفِيفًا الْمِكْيَالَ: كەم ئۆلچىدى.

طَفَّفَ عَلَى عِيَالِهِ: ئائىلىسىنى تۇرمۇشتا قىستى.

طَفَّفَتِ الشَّمْسُ: كۈن ئولتۇراي دېدى.

طَفَّلَ يُطَفِّلُ تَطْفِيلاً: چاقىرىلمىغان مېھمان بولدى، كۈتمىگەن مېھمان بولدى.

طَفَّلَ عَلَى: بېسىپ كىردى، ئۇسۇپ كىردى.

طَفِقَ يَطْفَقُ طَفْقًا وَ طُفُوقًا بِمُرَادِهِ: مۇرادىغا يەتتى.

طَفِقَ يَفْعَلُ كَذَا: ... نى باشلىدى، ... نى قىلىشقا كىرىشتى، تۇتۇش قىلدى.

﴿وَطَفِقَا يَخْصِفَانِ عَلَيْهِمَا مِنْ وَرَقِ الْجَنَّةِ﴾ «قۇرئان»: ئۇلار جەننەتتىكى دەرەخلەرنىڭ ياپراقلىرى بىلەن ئەۋرەتلىرىنى يېپىشقا كىرىشتى.

طَفَلَ يَطْفُلُ طَفْلًا النَّارَ: ئوتنى ئۆچۈرۈش ئۈچۈن توپا چاچتى.

طَفَلَتِ الشَّمْسُ: كۈن ئولتۇرۇشقا يېقىنلاشتى.

طَفَلَ يَطْفِلُ طُفُولاً: قاراڭغۇلۇققا كىرىپ قالدى.

طَفَلَتِ الشَّمْسُ: كۈن ئولتۇراي، دېدى.

طَفُلَ يَطْفُلُ طُفُولَةً وَ طَفَالَةً: يۇمشاق بولدى، ئەۋرىشىم بولدى.

طَفِلَ يَطْفَلُ طَفَلًا النَّبَاتُ: زىرائەتنى توپا باستى، ھال چۈشتى.

طَفَلٌ: بالىلىق دەۋر؛ قاراڭغۇلۇق؛ كۈن ئولتۇرۇشنىڭ ئازراق ئالدى-كەينى.

طَفْلٌ م طَفْلَةٌ ج طِفَالٌ وَ طُفُولٌ: يۇمشاق، نازاكەتلىك؛ ساپال لېيى، سېغىز توپا.

طِفْلٌ ج أَطْفَالٌ م طِفْلَةٌ: كىچىك بالا، كىچىك قىز، بوۋاق.

رَوْضَةُ الأَطْفَالِ: باللار باغچىسى.

طَبِيبُ الأَطْفَالِ: باللار دوختۇرى.

﴿وَإِذَا بَلَغَ الأَطْفَالُ مِنكُمُ الْحُلُمَ فَلْيَسْتَأْذِنُوا﴾ «قرآن»: كىچىك باللار بالاغەتكە يەتكەندە ئۇلار ئىلگىرىكىلەر ئىجازەت سورىغاندەك ئىجازەت سورىسۇن.

كَانَ أَبًا لِثَلَاثَةِ أَطْفَالٍ: ئۈچ بالىلىق ئاتا بولدى.

طَفْلَةٌ: سېغىز توپا، تۇپراق؛ ئالىيۇمىن ئوكسىدى.

طِفْلِيٌّ: بوۋاقلىق، بوۋاقتەك.

طَفَنَ يَطْفُنُ طَفْنًا: ئۆلدى.

طَفَنَةٌ: ئۆتى سولىدى.

طَفْوٌ: (سۇ ئۈستىدە) لەيلىمەك، سۇ ئۈزمەك.

قَابِلِيَّةُ الطَّفْوِ: لەيلەش ئىقتىدارى.

طَفْوَةٌ: ئىنچىكە تالالىق ئۆسۈملۈك.

طُفُوحٌ: تولۇپ تېشىماق، ئاشۇرماق.

طُفُولَةٌ: بالىلىق دەۋر.

«قَضَى فَتْرَةَ طُفُولَتِهِ بَعِيدًا عَنْ أَبَوَيْهِ»: بالىلىق دەۋرىنى ئاتا-ئانىسىدىن يىراقتا ئۆتكۈزدى.

طُفُولِيٌّ: بوۋاقلىق، بوۋاقتەك.

طُفُولِيَّةٌ: بالىلىق دەۋر، بوۋاقلىق مەزگىلى.

طَفِيءَ يَطْفَأُ طَفْأً وَ طُفُوءًا النَّارُ: ئوت ئۆچتى.

طَفِئَتِ الْعَيْنُ: كۆزى ئاجىزلاپ قالدى.

طَفِئَتِ الْفِتْنَةُ: قوزغىلاڭ تىنچىدى.

طَفِيفٌ: كەمچىل، يېتەرسىز، ئاز؛ قىممىتى يوق.

بَرْدٌ طَفِيفٌ: ئازغىنە سوغۇق.

كَمِّيَّةٌ طَفِيفَةٌ: ئاز مىقداردا.

طُفَيْلِيٌّ ج طُفَيْلِيُّونَ: چاقىرىلمىغان مېھمان.

«كَانَ أَشْعَبُ طُفَيْلِيًّا»: ئەشئەب چاقىرىلمىغان مېھمان ئىدى.

نَبَاتٌ طُفَيْلِيٌّ: پارازىت ئۆسۈملۈك.

طُفَيْلِيَّةٌ ج طُفَيْلِيَّاتٌ: پارازىت، پارازىت تۇرمۇش، تەييار تاپلىق، ھارام تاماق.

أَمْرَاضٌ طُفَيْلِيَّةٌ: يۇقۇملۇق كېسەل.

طَقْسٌ ج طُقُوسٌ: ھاۋا؛ ئۇسۇل، چارە.

طَقْسٌ دِينِيٌّ: دىنىي مۇراسىم.

«كَانَ الطَّقْسُ أَمْسِ بَارِدًا»: ھاۋا تۈنۈگۈن سوغۇق ئىدى.

«لِهَذِهِ الطَّائِفَةِ مِنَ النَّاسِ طُقُوسُهَا الْخَاصَّةُ»: بۇ تائىپىنىڭ ئۆزىگە خاس دىنىي مۇراسىملىرى بار.

الطَّقْسُ الشَّرْقِيُّ: شەرقچە قائىدە-يوسۇن.

طَقْطَقَ يُطَقْطِقُ طَقْطَقَةً: قاراسلىدى.

طَقْطَقَ أَصَابِعَهُ: بارماقلىرىدىن قاس چىقاردى.

طَقَّ يَطُقُّ طَقًّا وَ طَقْطَانًا: ۋارقىرىدى، قاتتىق ۋارقىرىدى.

طَقَّ يَطِقُّ طَقًّا: تاق-تاق ئاۋاز چىقاردى، يېرىلدى، پارتلىدى.

طَقَّمَ يُطَقِّمُ تَطْقِيمًا الْحِصَانَ: ئاتنى ئېگەرلىدى.

طَقْمٌ ج طُقُومٌ وَ أَطْقُمٌ: بىر يۈرۈش، بىر تو.

طَقْمُ الْحِصَانِ: ئاتنىڭ جابدۇقلىرى.

طَقْمُ أَسْنَانٍ: بىر يۈرۈش ياسالغان چىش.

طَقْمُ سَفَرَةٍ: بىر يۈرۈش زىياپەت قاچا-قۇچىلىرى.

طَقْمُ أَقْلَامٍ: بىر يۈرۈش قەلەم.

طَقْمٌ صِينِيٌّ: بىر يۈرۈش جۇڭگو ساپال قاچىلىرى.

طَقْمُ مُجَوْهَرَاتٍ: بىر يۈرۈش ئۈنچە-مەرۋايىتلار.

طَلَا يَطْلُو طَلْوًا وَ طَلَاوَةً: ئاستا بولدى، كېچىكتى؛ چۈشەپ قويدى.

طَلَاءٌ ج أَطْلِيَةٌ: ماي؛ قارا ماي، سىر؛ ئاسفالت؛ ھاراق.

طَلَاءُ الْوَجْهِ: يۈز مېيى، ئوپا، ئەڭلىك.

طَلَاءٌ بَرَّاقٌ: پارقىراق ماي.

طَلَائِعُ: ئالامەت، شەرتلىك بەلگە.

طَلَاةٌ ج طَلًّى: بويۇن.

طَلَاحٌ: يامان، ناچار، رەزىل، قەبىھ.

طَلَاقٌ: تالاق، خوتۇننى قويۇۋېتىمەك.

طَلَاقٌ بِالثَّلَاثِ: ئۈچ تالاق.

وَرَقَةُ الطَّلَاقِ: نىكاھتىن ئاجرىشىش قەغىزى.

﴿الطَّلَاقُ مَرَّتَانِ فَإِمْسَاكٌ بِمَعْرُوفٍ أَوْ تَسْرِيحٌ بِإِحْسَانٍ﴾ «قرآن»: (قايتا يارىشىشقا بولىدىغان) تالاق ئىككى قېتىمدۇر. ئۇنىڭدىن كېيىن (خوتۇننى) چىرايلىقچە تۇتۇش ياكى ياخشىلىق بىلەن (يەنى، زۇلۇم قىلماي، يامان گېپىنى قىلماي، كىشىلەرنى ئۇنىڭدىن يىراقلاشتۇرماي) قويۇۋېتىش لازىم.

حَلَفَ بِالطَّلَاقِ: ئايالىنى تالاق قىلىشقا قەسەم ئىچتى.

طَلَاقٌ بَائِنٌ: باشقىسى بىلەن نىكاھلانماستىن ئېرى بىلەن يېنىشىشقا بولمايدىغان تالاق.

طَلَاقٌ رَجْعِيٌّ: باشقىسى بىلەن نىكاھلانماستىن، ئېرى بىلەن يېنىشىۋېلىشقا بولىدىغان تالاق.

طَلَاقَةٌ: قويۇپ بېرمەك، بوشاتماق، خۇش چىراي بولماق، مۇلايىم بولماق.

طَلَاقَةُ اللِّسَانِ: تىلنىڭ راۋانلىقى.

طَلَاقَةُ الْوَجْهِ: خۇشال، خۇش چىراي.

حِصَانٌ طَلَاقَةٌ: ئايغىر.

طُلَاطِلَةٌ: كىچىك تىل.

طَلَاوَةٌ: گۈزەل، نازاكەتلىك.

لِكَلَامِهِ طَلَاوَةٌ: سۆزى چىرايلىق، سۆزى شېرىن.

طُلَايَةٌ: ماي، سىر؛ قارىماي، ئاسفالت؛ ھاراق.

طَلَبَ يَطْلُبُ طَلَبًا الشَّيْءَ: تەلەپ قىلدى، ئىزدىدى، ئالدى، ئارزۇ قىلدى.

طَلَبَ الْعِلْمَ: ئىلىم تەلەپ قىلدى، ئىلىم ئۆگەندى.

طَلَبَ اللُّغَةَ الْعَرَبِيَّةَ: ئەرەب تىلى ئۆگەندى.

﴿ثُمَّ اسْتَوَى عَلَى الْعَرْشِ يُغْشِي اللَّيْلَ النَّهَارَ يَطْلُبُهُ حَثِيثًا﴾ «قرآن»: ئاندىن (ئۆزىنىڭ ئۇلۇغلۇقىغا لايىق رەۋىشتە) ئەرش ئۈستىدە قارار ئالدى. ئاللاھ كېچە بىلەن (يەنى، كېچىنىڭ قاراڭغۇلۇقى بىلەن) كۈندۈزنى ياپىدۇ. كېچە بىلەن كۈندۈز بىر-بىرىنى قوغلىشىدۇ (يەنى، داۋاملىق ئورۇن ئالمىشىپ تۇرىدۇ).

طَلَبَ يَدَهَا: توي قىلىش تەلىپىنى قويدى.

طَلَبَهُ فِي التِّلْفُونِ: تېلېفوندا سۆزلەشتى.

طَلَبَ بِثَأْرِهِ: ئىنتىقام ئېلىشقا ئۆرۈندى.

طَلَبَ إِلَيْهِ: ئۇنىڭغا ئىلتىماس قىلدى.

طَلَبَ مِنْهُ: ئۇنىڭدىن سورىدى.

طَلَبَ الْمُحَالَ: قىلالمايدىغان ئىشنى سورىدى.

طَلَبَ الزَّوَاجَ: توي تەلىپى قويدى.

«أُطْلُبِ الْعِلْمَ مِنَ الْمَهْدِ إِلَى اللَّحْدِ»: بۆشۈكتىن قەبرىگىچە ئىلىم تەلەپ قىل.

طَلَبٌ: تەلەپ قىلماق، ئىزدىمەك؛ ئىلتىماس قىلماق، سورىماق.

﴿أَوْ يُصْبِحَ مَاؤُهَا غَوْرًا فَلَنْ تَسْتَطِيعَ لَهُ طَلَبًا﴾ «قرآن»: ياكى ئۇنىڭ سۈيى سىڭىپ كېتىپ، ئۇنى ئىزدەش (يەنى، ئەسلىگە كەلتۈرۈش) سېنىڭ قولۇڭدىن كەلمەيدۇ.

«قَدِّمْ طَلَبًا لِلْحُصُولِ عَلَى وَظِيفَةٍ»: ۋەزىپىنى قولغا كەلتۈرۈش ئۈچۈن ئىلتىماس قىل.

أَرْسَلَ فِي طَلَبِهِ: ئۇنى چاقىرىشقا ئادەم ئەۋەتتى.

تَحْتَ طَلَبِهِ: بۇيرۇقتا، زاكاز قىلىنغان.

لَبَّى طَلَبَهُ: تەلىپىنى قوبۇل قىلدى.

طَلَبٌ ج طَلَبَاتٌ: ئىلتىماس، يازما ئىلتىماس؛ تەلەپ، يازما تەلەپ.

طِلْبَةٌ . طَلِبَةٌ: دۇئا، تەلەپ، بىر قېتىم تەلەپ قىلىش.

طِلْبَةٌ ج طِلْبَاتٌ: تەلەپ قىلىنغان، تەلەپ، ئۈمىد.

مَا طِلْبَتُكَ: تەلىپىڭ نېمە.

طَلْبَقَ يُطَلْبِقُ طَلْبَقَةً: «ئـاللاھ ئـۆمرىڭىزنى ئـۇزۇن قىلسۇن»، دېدى.

طَلْبِيَّةٌ: زاكاز، بۇيرۇتما، تەلەپ.

طَلَحَ يَطْلُحُ طَلاَحًا: ياماننلاشـــتى، ناچارلاشـــتى، بۇزۇلدى.

طَلَحَ يَطْلَحُ طَلْحًا وَطَلاَحَةً: قـاتتىق هـاردى، بەك چارچىدى.

طَلْحٌ: تىكەنلىك دەرەخ؛ بانان.

﴿فِي سِدْرٍ مَخْضُودٍ وَطَلْحٍ مَنْضُودٍ وَظِلٍّ مَمْدُودٍ﴾ ‹قـرآن›: ئـۇلار ســـدرى دەرەخلىرىـــدىن، سـانجاق-سـانجاق بولـۇپ كەتـكەن مەۋز دەرەخلىرىـــدىن، هەمىـــشە تۇرىـــدىغان سايىدىن...

طَلَحٌ: هۇرۇنلۇق، (ئازادە) تۇرمۇش.

طَلْحِيَّةٌ ج طَلاَحِيٌّ: بىر تاختا قەغەز.

طَلَخَ يَطْلُخُ طَلْخًا الشَّيْءَ: نەرسىنى قارايتىۋەتتى.

طَلَخَ الْكِتَابَةَ: خەتنى بۇلغىۋەتتى.

طَلَخَ فُلاَنًا بِالْقَذَرِ: پالاننى بۇلغىۋەتتى.

طَلَسَ يَطْلِسُ طَلْسًا الْكِتَابَةَ: خەتنى ئۆچۈرۈۋەتتى، سۈرتۈۋەتتى.

طَلَسَ بَصَرُهُ: كور بولۇپ قالدى.

طَلَسَ الأَمْرَ: ئىشنى يوشۇردى.

طَلِسَ يَطْلَسُ طَلَسًا وَ طُلْسَةً: توپا رەڭ بولدى، كـۈل رەڭ بولدى.

طَلِسَ الثَّوْبُ: كىيىم چىرىدى.

طَلَّسَ: ئۆچـۈرۈۋەتمەك، سـۈرتۈۋەتمەك، ئىزىنــى يوقاتماق.

طِلْسٌ ج أَطْلاَسٌ وَ طُلُوسٌ: ئۆچـۈرۈۋېتىلگەن خەت؛ مۆجمەل، تۇتۇق.

طَلْسَاءُ: تاۋار، ئەتلەس.

طُلْسَةٌ: كۈل رەڭ، خۇنۇك.

طَلْسَمَ يُطَلْسِمُ طَلْسَمَةً السَّاحِرُ: سـېھىرگەر تىلـسىم يازدى.

طِلَّسْمٌ ج طَلاَسِمُ: تىلسىم، تىلسىمات؛ تۇمار، تىل تۇمار؛ شىفىرلىق هۆججەت، مەخپىي شىفىر.

فَكَّ طِلاَسِمَ الرُّمُوزِ: شـىفىرنى تەرجىـمە قىلـدى، مەخپىي رەقەمنى يەشتى.

طَلْطَلَ يُطَلْطِلُ طَلْطَلَةً: ئىككـى قـولنى سـېلىپ ماڭدى.

طَلْطَلَ الشَّيْءَ: نەرسىنى هەرىكەتلەندۈردى.

طُلْطُلٌ ج طَلاَطِلُ: ساقايماس كېسەل، بالايىئاپەت.

طَلَعَ يَطْلُعُ طُلُوعًا وَ مَطْلَعًا / مَطْلِعًا: ئۆرلـىدى، پەيـدا بولدى، كۆتۈرۈلدى؛ بەرپا بولدى، چىقتى.

طَلَعَ عَلَيْهِمْ: ئۇلارنىڭ قېشىغا كەلدى.

طَلَعَ عَنْهُمْ: ئۇلاردىن ئايرىلدى.

﴿وَتَرَى الشَّمْسَ إِذَا طَلَعَتْ تَزَاوَرُ عَنْ كَهْفِهِمْ﴾ ‹قرآن›: كۈن چىققان چاغدا، ئۇلارنىـڭ غارنىـڭ ئـوڭ تەرىپىگە ئۆتۈپ كەتكەنلىكىنى كۆرىسەن.

«خَيْـرُ يَـوْمٍ طَلَعَـتْ عَلَيْـهِ الـشَّمْسُ يَـوْمُ الْجُمُعَـةِ» ‹حديث›: كـۈن چىققـانلىكى كۈنلەرنىـڭ ئەڭ ياخشىسى جۈمە كۈنىدۇر.

طَلَعَ النَّبَاتُ: ئوت-چۆپ ئۈندى.

طَلَعَ الشَّخْصُ الْجَبَلَ: تاغقا چىقتى، تاغقا ياماشتى.

طَلَعَ عَلَى الأَمْرِ: بىلدى، خەۋەردار بولدى.

طَلِعَ يَطْلَعُ طُلُوعًا الْجَبَلَ: تاغقـا چىقتـى، تاغقـا ئۆرلىدى.

طَلَعَ مِنَ الْبِلاَدِ: باشقا دۆلەتكە چىقتى.

طَلِعَ مِنْهُ عَلَى الأَمْرِ: بىلدى، ئۇقتى، چۈشەندى.

طَلْعٌ: ئېگىز جاي، ئېگىزلىك؛ مىقدار؛ خورمىنىڭ غورىسى.

﴿وَالنَّخْلَ بَاسِقَاتٍ لَهَا طَلْعٌ نَضِيدٌ﴾ ‹قرآن›: مېۋىلىرى سانجاق-سانجاق بولۇپ كەتكەن خورمىلارنى ئۆستۈردۇق.

طَلْعَةٌ ج طَلَعَاتٌ: مەنزىرە، سىرتقى كۆرۈنۈش، سىرتقى قىياپەت؛ يۈز، چىھرە.

طَلْعَةُ الْبَدْرِ: تولۇن ئاينىڭ يۈزى.

بَهِيّ الطَّلْعَةِ: چىرايلىق.

مَهِيبُ الطَّلْعَةِ: سالاپەتلىك، سۈرلۈك.

«قَامَ هَذَا الطَّيَّارُ بِمِائَتَيْ طَلْعَةٍ هَذَا الْعَامَ»: بۇ ئايروپىلان بۇ يىل 200 قېتىم ئۇچتى.

طُلَعَةٌ: سەزگۈر؛ بىلىم ئىزدىگۈچى.

طَلَقَ يَطْلُقُ طَلاَقًا: ئاجراپ كەتتى، بوشىنىپ كەتتى.

طَلَقَتِ الْمَرْأَةُ مِنْ زَوْجِهَا: ئايال ئېرىدىن ئاجرىشىپ كەتتى.

طَلَقَ يَطْلُقُ طُلُوقًا: ئازاد بولدى، بوشاندى، قۇتۇلدى.

طَلُقَ يَطْلُقُ طَلاَقَةً الرَّجُلُ: كىشى ئوچۇق چىراي بولدى، خۇش چىراي بولدى.

طَلُقَ لِسَانُهُ: تىلى راۋان بولدى.

طَلُقَتْ يَدُهُ: قولى ئوچۇق بولدى.

طَلُقَ وَجْهُهُ: چىرايى ئېچىلىپ كەتتى.

طَلَقَتِ الْحُبْلَى: ھامىلدار ئايالنى تولغاق تۇتتى.

طَلْقٌ م طَلْقَةٌ ج أَطْلاَقٌ: تولغاق، تۇغۇت تولغىقى؛

«جَاءَهَا الطَّلْقُ بَعْدَ مُنْتَصِفِ اللَّيْلِ»: ئايالنى يېرىم كېچىدىن كېيىن تولغاق تۇتتى.

طَلْقٌ . طَلِقٌ ج طِلاَقٌ: ئەركىن، ھۆر-ئازاد.

طَلِقُ اللِّسَانِ: پاساھەتلىك، تىلى راۋان.

الْهَوَاءُ الطَّلِقُ: ساپ ھاۋا.

طَلِقُ الْيَدَيْنِ: سېخىي، مەرد، قولى ئوچۇق.

نُزْهَةٌ فِي الْهَوَاءِ الطَّلِقِ: ساپ ھاۋادا سەيلە قىلماق.

خَطِيبٌ طَلِقُ اللِّسَانِ: تىلى راۋان ناتىق.

طَلْقٌ / طِلْقٌ: كۆك سېغىز، ئەركىن، ھۆر، ئازاد.

طَلْقٌ ج طَلَقَاتٌ: ئوق.

طَلْقٌ نَارِيٌّ: ئوق، زەمبىرەك ئوقى.

طَلْقَةٌ ج طَلَقَاتٌ: بىر قېتىم توپقا تۇتماق، بىر قېتىم ئاتماق؛ بىر قېتىم زەربە بەرمەك؛ بىر قېتىم تالاق قىلىش؛ بىر قېتىم تولغاق تۇتۇش.

سَرِيعُ الطَّلَقَاتِ: شىددەت بىلەن ئېتىش.

طَلَقَاتُ السَّلاَمِ: ھۆرمەت توپى.

«إِنْطَلَقَتْ مِنْ بُنْدُقِيَّتِهِ ثَلاَثُ طَلَقَاتٍ»: مىلتىقتىن ئۈچ پاي ئوق ئېتىلدى.

«وَضَعَتْ طِفْلَهَا بَعْدَ طَلَقَاتٍ مُؤْلِمَةٍ طَوِيلَةٍ»: ئايال ئۇزۇن، ئېغىر تولغاقتىن كېيىن تۇغدى.

طَلْقِيّ: كۆك سېغىزدەك، كۆك سېغىزغا ئوخشاش.

طَلَّ يَطِلُّ طَلًّا وَطُلُولاً الْقَتِيلُ: ئۆلتۈرۈلگۈچىنىڭ خۇنى قىساس ئېلىنماي بىكارغا كەتتى.

طَلَّ يَطَلُّ طَلاَلَةً الشَّيْءُ: گۈزەل بولدى، كىشىنىڭ مەستلىكىنى كەلتۈردى.

طَلَّ يَطُلُّ طَلاًّ دَمَ الْغَرِيمِ: ئۆلگۈچىنىڭ خۇنى بىكارغا كەتتى.

طَلَّهُ بِالدُّهْنِ: مايلىدى، سىرلىدى.

طَلَّتِ السَّمَاءُ الْأَرْضَ: شەبنەم چۈشتى، سىم-سىم يامغۇر ياغدى.

طَلٌّ ج طِلاَلٌ وَ طِلَلٌ: شەبنەم، ئۆتكۈنچى يامغۇر.

﴿فَإِنْ لَمْ يُصِبْهَا وَابِلٌ فَطَلٌّ﴾ «قرآن»: قاتتىق يامغۇردىن بەھرىمەن بولمىسا شەبنەم بىلەنمۇ قانىدىغان بىر باغقا ئوخشايدۇ.

طَلٌّ: تۆگە سۈتى؛ قان.

طِلٌّ: چوڭ زەھەرلىك يىلان؛ يالغان، ساختا.

طَلٌّ ج طُلُولٌ: ياشانغان ئادەم.

طَلَلٌ ج أَطْلاَلٌ وَ طُلُولٌ: قالدۇق ئىز، خارابە، كونا ئىز، ئەسەر؛ پالۋا.

«إِشْتَهَرَ شُعَرَاءُ الْعَرَبِ الْقُدَمَاءِ بِذِكْرِ الْأَطْلاَلِ فِي أَشْعَارِهِمْ»: قەدىمكى ئەرەب شائىرلىرى شېئىرلىرىدا خارابە ئىزلارنى تىلغا ئېلىش

بىلەن داغ چىقاردى.

طَلَّاءُ: سىرچى، ھەل بەرگۈچى.

طَلَّاعٌ: تىگتىلگۈچى، خەۋەر ئاڭلاشقا خۇشتار ئادەم.

طَلَّاعُ الثَّنَايَا وَالأَنْجُدِ: زېرەك، قابىلىيەتلىك، ئىقتىدارلىق.

طَلَّةٌ: ئازادە تۇرمۇش؛ خۇشبۇي، خۇش پۇراق؛ شاراب، مەي؛ سالقىن كۆللۈك باغچە؛ ئايال، رەپىقە.

طَلَّةٌ ج طَلَلٌ: سۇيۇلدۇرۇلغان سۈت؛ سۇيۇلدۇرغۇچى، بويۇن.

طَلَّسَ يُطَلِّسُ تَطْلِيْسًا الْكِتَابَةَ: خەتنى ئۆچۈردى، قىرىۋەتتى.

طَلَّعَ يُطَلِّعُ تَطْلِيْعًا الْمِكْيَالَ: ئۆلچەمنى تولۇقلىدى.

طَلَّعَ النَّخْلُ: خورما مېۋە بەردى، مېۋىسى كۆرۈندى.

طَلَّقَهُ: چىقاردى، چاچتى، تارقاتتى، ئۆزلەتتى، كۆتۈردى.

طَلَّقَ يُطَلِّقُ تَطْلِيْقًا الرَّجُلُ زَوْجَتَهُ: كىشى ئايالىنى قويۇۋەتتى.

طَلَّقَ قَوْمَهُ: قوۋمىدىن ئايرىلدى.

طَلَّقَ الْمَدْرَسَةَ: ئوقۇشتىن ئايرىلدى، توختاپ قالدى، چېكىندى.

طَلَّقَهَا ثَلَاثًا: ئايالىنى ئۈچ تالاق قىلدى.

طَلَّقَ عَقْلَهُ: ئەقلىدىن ئازدى، ئەقلىنى يوقاتتى.

﴿وَإِذَا طَلَّقْتُمُ النِّسَاءَ فَبَلَغْنَ أَجَلَهُنَّ وَلَا تَعْضُلُوهُنَّ﴾ «قرآن»: ئەگەر سىلەر ئاياللارنى تالاق قىلغان بولۇپ، ئۇلارنىڭ ئىددىتى توشقان بولسا، ئۇلارنى نىكاھلىنىشتىن توسماڭلار.

طَلَّمَ يُطَلِّمُ تَطْلِيْمًا الْخُبْزَةَ: ناننى ئاچتى، يايدى.

طَلَمَ يَطْلُمُ طَلْمًا الْخُبْزَةَ: ناننى ئاچتى، يايدى.

طُلْمٌ: نوغۇچ.

طَلُمْبَةٌ ج طُلُمْبَاتٌ: سۇ پومپىسى، سۇ تارتىش ناسوسى.

طُلْمَةٌ ج طُلَمٌ: كىچىك يومىلاق بوتۇلكا.

طَلْمَسَ يُطَلْمِسُ طَلْمَسَةً: قوشۇمىسىنى تۈردى.

طِلْمِسَاءُ: زۇلمەت، قاتتىق قاراڭغۇلۇق، ماياك، يول بەلگىسى يوق يەر؛ شالاڭ بۇلۇت.

طُلُوعٌ: ئاشكارا بولماق، كۆرۈنمەك؛ ئۆرلىمەك، كۆتۈرۈلمەك.

مِنْ طُلُوعِ الشَّمْسِ إِلَى غُرُوبِهَا: كۈن چىققاندىن تارتىپ، كۈن ئولتۇرغۇچە، ئەتىگەندىن كەچكىچە.

﴿وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ﴾ «قرآن»: كۈن چىقىشتىن ئىلگىرى پەرۋەردىگارىڭغا تەسبىھ ئېيتقىن (يەنى ناماز ئوقۇغىن).

طَلَى يَطْلِي طَلْيًا الشَّيْءَ: نەرسىنى مايلىدى، سىرلىدى.

طَلَى بِالذَّهَبِ: ئالتۇن يالاتتى.

طَلَى بِالْقِصْدِيْرِ: قەلەي قاپلىدى.

طَلَى بِالْمِيْنَاءِ: دورا سۈرتتى.

طَلَى الْحَائِطَ بِطَلَاءٍ أَبْيَضَ: تامنى ئاق سىردا سىرلىدى.

طَلِيَ يَطْلَى طَلًى اللِّسَانُ: تىلى ئېغىر بولدى، كېكەچ بولدى.

طَلِيَ الأَسْنَانُ: چىشى سارغىيىپ كەتتى.

طَلِيَ الْبَقْلُ: ئوت-چۆپ ئۈندى.

طُلْيَانِيٌّ ج طُلْيَانٌ: ئىتالىيىلىك.

طُلْيَةٌ ج طُلًى: بويۇن.

طَلِيْحَةٌ: بولانغان، بولاق.

طَلِيْحَةُ وَرَقٍ: بىر بولاق قەغەز.

طَلِيْعَةٌ ج طَلَائِعُ: ئاۋانگارت ئەترەت، رازۋېدكىچى ئەترەت؛ پوست، قاراۋۇل.

«الْحِزْبُ الدِّيمُوقْرَاطِيُّ هُوَ طَلِيْعَةُ طَبَقَةِ الْعُمَّالِ»: دېموكراتلار پارتىيىسى ئىشچىلار سىنىپىنىڭ

ئاۋانگارت ئەترىتىدۇر.

فِي الطَّلِيْعَةِ: ئالدىنقى قاتاردا.

كَانَ فِي طَلِيْعَةِ الشُّعَرَاءِ الْمُجَدِّدِيْنَ: ئۇ ئىسلاھاتچى شائىرلارنىڭ ئالدىنقى قاتارىدا تۇراتتى.

طَلِيْعِيٌّ: ئالدىنقى قىسىم، ئالدىنقى قاتاردىكى.

طَلِيْقٌ ج طُلَقَاءُ: ھۆر، ئازاد، بەخىرامان، خۇشال، شاد.

«لاَ تَحْقِرَنَّ مِنَ الْمَعْرُوفِ شَيْئًا وَلَوْ أَنْ تَلْقَى أَخَاكَ بِوَجْهٍ طَلِيْقٍ» ‹حديث›: ھەرقانداق بىر ياخشى ئىشنى كىچىك سانىمىغىن، ھەتتاكى قېرىندىشىڭغا ئوچۇق چىراي بىلەن مۇلاقات بولۇشۇڭمۇ ياخشى ئەمەل قاتارىغا كىرىدۇ.

طَلِيْقُ السَّرَاحِ: ئەركىن-ئازاد.

طَلِيْقٌ مِنْ كُلِّ قَيْدٍ: ھەممە چەكلىمىدىن ئازاد.

«إِذْهَبُوا فَأَنْتُمُ الطُّلَقَاءُ» ‹حديث›: كېتىڭلار، ھەممىڭلار ئازاد.

طَلِيْقَةٌ ج طَلِيْقَاتٌ: نىكاھتىن ئاجراشقان ئايال، قويۇۋېتىلگەن ئايال.

طَلِيٌّ: بوياڭغان، سىرلانغان، مايلىق.

طَمَا يَطْمُو طُمُوًّا الْمَاءُ: سۇ تېشىپ كەتتى، يامراپ كەتتى.

طَمَا النَّبَاتُ: زىرائەت ئۆستى، يېتىشتى.

طَمَارٌ: ئېگىزلىك، ئېگىز يەر.

طِمَاسٌ: ئىزلىرى ئۆچكەن خارابىلەر.

طَمَاطِمُ: شوخلا، پەمىدۇر.

طَمَاعَةٌ: تەمەخور، ئاچ كۆز، نەپسانىيەتچى.

طَمَاعِيَّةٌ: تەمەخورلۇق، ئاچ كۆزلۈك، نەپسانىيەتچىلىك.

طِمَاقٌ ج طِمَاقَاتٌ: قونج، پاچاقا كىيىۋالىدىغان نەرسە.

طَمَانٌ: خاتىرجەملىك، ئاراملىق، بىخەتەرلىك.

طَمْأَنَ يُطَمْئِنُ طَمْأَنَةً: خاتىرجەم قىلدى، تىنچلاندۇردى؛ كۆڭلىنى ياسىدى، تەسەللى بەردى.

طَمْأَنَ ظَهْرَهُ: پەسكويغا چۈشۈردى.

«طَمْأَنَهُ مُدِيْرُهُ بِأَنَّهُ لَنْ يُفْقِدَ وَظِيْفَتَهُ»: مۇدىرى ئۇنى ۋەزىپىسىدىن ئايرىلىپ قالمايدىغانلىقىنى ئېيتىپ، خاتىرجەم قىلدى.

طُمَأْنِيْنَةٌ: خاتىرجەملىك، ئاراملىق؛ بىخەتەرلىك، خەۋپسىزلىك؛ تىنچلىق؛ ئىشەنچ، تايانچ، ئېتىقاد، ئىناۋەت.

عَادَتِ الطُّمَأْنِيْنَةُ إِلَى نَفْسِهِ: خاتىرجەم بولدى.

طَمِثَ يَطْمَثُ وَ طَمَثَ يَطْمُثُ طَمْثًا الْمَرْأَةُ: ئايال ھەيز كۆردى، ھەيزدار بولدى، ئاي كۆردى.

طَمِثَ الْمَرْأَةَ: ئايال بىلەن جىما قىلدى.

﴿لَمْ يَطْمِثْهُنَّ إِنْسٌ قَبْلَهُمْ وَلَا جَانٌّ﴾ ‹قرآن›: ئەرلىرىدىن بۇرۇن ئۇلار بىلەن ھېچ ئىنسان ۋە جىن يېقىنچىلىق قىلمىغان...

طَمْثٌ: ناپاكلىق، ھەيز قېنى.

طَمَحَ يَطْمَحُ طَمْحًا وَطَمَاحًا وَطُمُوحًا بِهِ: ئېلىپ كەتتى.

طَمَحَ بِبَصَرِهِ إِلَيْهِ: تىكىلىپ قارىدى.

طَمَحَ بَصَرَهُ إِلَيْهِ: ئىنتىزار بولدى، تەلپۈندى، ئۈمىد بىلەن قارىدى.

«كَانَ يَطْمَحُ إِلَى أَنْ يُصْبِحَ وَزِيْرًا»: ۋەزىر بولۇشقا تەلپۈندى.

طَمَحَاتُ الدَّهْرِ: زاماننىڭ بالايىئاپەتلىرى.

طَمَرَ يَطْمِرُ طَمْرًا: كۆمدى، ياپتى.

طَمَرَ النَّارَ: ئوتنى كۈل بىلەن كۆمۈپ قويدى.

طَمَرَ الزِّلْزَالُ مَنَازِلَ عَدِيْدَةً: يەر تەۋرەش بىرقانچە ئۆيلەرنى كۆمۈپ تاشلىدى.

طَمَرَ يَطْمِرُ طَمْرًا وَ طُمُورًا وَ طِمَارًا: سەكرىدى، تاقلىدى.

طَمِرَ يَطْمَرُ طَمْرًا الْجُرْحُ: جاراھەت ئىششىپ قالدى.

طِمْرٌ ج أَطْمَارٌ: كونا كىيىم، يىرتىق كىيىم؛ هېچنېمىسى يوق ئادەم.

طَمَسَ يَطْمِسُ طَمْسًا الشَّيْءَ: سۈرتۈۋەتتى، ئۆچۈرۈۋەتتى، ئېرتىۋەتتى، قىرىۋەتتى؛ ياپتى، يوشۇردى.

طَمَسَهُ: باستۇردى؛ يوقاتتى، هالاك قىلدى.

﴿رَبَّنَا اطْمِسْ عَلَى أَمْوَالِهِمْ﴾ «قۇرئان»: پەرۋەردىگارىمىز! ئۇلارنىڭ مال-مۈلۈكلىرىنى يوق قىلغىن.

طَمَسَتِ الرِّمَالُ آثَارَهُ: قۇم ئۇنىڭ ئىزلىرىنى كۆمۈپ تاشلىدى.

﴿فَإِذَا النُّجُومُ طُمِسَتْ﴾ «قۇرئان»: يۇلتۇزلارنىڭ (نۇرى) ئۆچۈرۈلگەن.

طَمَسَ يَطْمُسُ / يَطْمِسُ طَمْسًا وَ طُمُوسًا الشَّيْءُ: شەكلى ئۆزگىرىپ كەتتى.

طَمَسَ بَصَرُهُ: كۆز نۇرى قاچتى، قارىغۇ بولۇپ قالدى.

﴿وَلَقَدْ رَاوَدُوهُ عَنْ ضَيْفِهِ فَطَمَسْنَا أَعْيُنَهُمْ﴾ «قۇرئان»: ئۇلار لۇتتىن مېهمانلىرىنى (يەنى، ئادەمزات شەكلىدە كەلگەن پەرىشتىلەرنى) (ئۇلار بىلەن لىۋاتە قىلىش ئۈچۈن) قوغدىماسلىقنى سورىدى. ئۇلارنىڭ كۆزلىرىنى كور قىلىۋەتتۇق.

طَمَسَ الرَّجُلُ: يىراقلاشتى.

طَمَسَ الشَّيْءَ: تۈپ يىلتىزىدىن قومۇردى، يوقاتتى.

طَمَسَ يَطْمِسُ طَمَاسَةً الشَّيْءَ: مۆلچەرلىدى، تەخمىنلىدى، پەرەز قىلدى.

طَمْسٌ: سۈرتۈۋەتمەك، ئۆچۈرۈۋەتمەك، ئېرتىۋەتمەك، يوقىتىۋەتمەك.

طَمْطَامٌ: دېڭىز يۈزى، دېڭىز ئوتتۇرىسى، كەڭ دائىرىلىك ئوت.

طُمْطُمَانِيٌّ / طِمْطِمَانِيٌّ: چەت ئەل تىلى ئاھاڭىدا سۆزلەيدىغان ئادەم.

طُمْطُمَانِيَّةٌ: تەلەپپۇزىدا چاتاق بار ئادەم.

طَمْطَمَ يُطَمْطِمُ طَمْطَمَةً: چۈشىنىكسىز سۆزلىدى.

طَمْطَمَ الْبَحْرُ: دېڭىز تاشتى.

طِمْطِمٌ · طِمْطِمِيٌّ: چەت تىلى ئاھاڭىدا سۆزلەيدىغان ئادەم.

طَمِعَ يَطْمَعُ طَمْعًا وَ طَمَاعًا وَ طَمَاعِيَةً فِيهِ: تەمە قىلدى، ئاچ كۆزلۈك قىلدى.

﴿أَيَطْمَعُ كُلُّ امْرِءٍ مِنْهُمْ أَنْ يُدْخَلَ جَنَّةَ نَعِيمٍ﴾ «قۇرئان»: ئۇلاردىن هەربىر ئادەم نازۇنېمەتلىك جەننەتكە كىرگۈزۈلۈشنى تەمە قىلامدۇ؟

طَمُعَ يَطْمُعُ طَمَاعَةً: تەمەگەرلىك قىلدى، نەپسانىيەتچىلىك قىلدى.

طَمَعٌ ج أَطْمَاعٌ: ئاچ كۆزلۈك، نەپسانىيەتچىلىك.

ذُو أَطْمَاعٍ: قارا نىيەت، تەمەگەر.

﴿يَدْعُونَ رَبَّهُمْ خَوْفًا وَطَمَعًا﴾ «قۇرئان»: ئۇلار پەرۋەردىگارىنىڭ (ئازابىدىن) قورقۇپ، (رەھمىتىنى) ئۈمىد قىلىپ ئۇنىڭغا دۇئا قىلىدۇ.

«لِبَعْضِ الدُّوَلِ أَطْمَاعٌ فِي ثَرْوَةِ بِلَادِنَا»: بەزى دۆلەتلەر يۇرتىمىزنىڭ بايلىقىغا كۆز تىكمەكتە.

طَمِعٌ ج طَمِعُونَ وَ طُمَعَاءُ وَ أَطْمَاعٌ وَ طَمَاعَى: تەمەخور، ئاچ كۆز، نەپسانىيەتچى.

طَمَلَ يَطْمُلُ طَمْلًا الْخَبَّازُ الْخُبْزَ: ناۋاي ناننى ئاچتى.

طَمَلَ الثَّوْبَ: كىيىمنى قېنىق بويىدى.

طَمَلَ الشَّيْءَ: بۇلغىدى.

طَمَلَ الْجِمَالَ: تۆگىلەرنى قوپاللىق بىلەن هەيدىدى.

طَمَلَ الْحَصِيرَ: بورىنى يوللۇق توقۇدى.

طَمَلَ يَطْمُلُ طَمْلًا وَ طُمُولًا الثَّوْبُ: رەختنى قېنىق

بويىدى.

طَمَلَ الْجَمَلُ: تۆگە قاتتىق ماڭدى.

طَمِلَ يَطْمَلُ طَمَلًا بِالشَّيْءِ: بۇلغاندى.

طَمْلٌ ج طُمُولٌ: خېمىر.

طِمْلٌ ج طُمُولٌ وَ أَطْمَالٌ: ئەسكى كىيىم؛ بويالغان؛ ئوغرى؛ جەللىكور، ھاڭۋاقتى؛ دۇغ سۇ.

طِمْلَةٌ: ئاجىز ئايال.

طَمَّ يَطُمُّ طُمُومًا الْمَاءُ: سۇ زىيادىلەپ كەتتى، تېشىپ كەتتى.

طَمَّ الْحُفْرَةَ بِالتُّرَابِ: ئورەكنى توپا بىلەن تىندۇردى.

طَمَّتِ الرِّمَالُ الطَّرِيْقَ: يولنى قۇم بېسىۋالدى.

طَمَّ يَطِمُّ طَمًّا الْإِنَاءَ: قاچىنى توشقۇزدى.

طَمَّ الشَّعْرَ: چاچنى ياساتتى، ئالدۇردى.

طَمَّ يَطِمُّ طَمِيْمًا الْفَرَسَ: ئات يورغىلىدى.

طِمٌّ: دېڭىز، جىق سۇ، كۆپ سان.

جَاءَ بِالطِّمِّ وَالرِّمِّ: ئۇ نۇرغۇنلىغان مال-دۇنيا ئەكەلدى.

طَمَّاحٌ: ئىرادىلىك، ئۈمىدۋار؛ ئاچ كۆز، تەمەخور.

طَمَّاعٌ ج طَمَّاعُونَ: تەمەخور، ئاچ كۆز، نەپسانىيەتچى.

كَانَ طَمَّاعًا فَذَهَبَ ضَحِيَّةَ طَمَعِهِ: ئۇ ئاچ كۆز بولۇپ، تەمەخورلۇقىنىڭ قۇربانى بولۇپ كەتتى.

طَمَّحَ يُطَمِّحُ تَطْمِيْحًا بِالشَّيْءِ فِي الْهَوَاءِ: نەرسىنى بوشلۇققا ئاتتى.

طَمَّحَ الْفَرَسُ: ئات ئالدىنقى ئىككى پۇتىنى كۆتۈردى.

طَمَّرَ يُطَمِّرُ تَطْمِيْرًا الشَّيْءَ: كۆمدى، ياپتى.

طَمَّرَ النَّارَ: ئوتنى كۈل بىلەن كۆمۈپ قويدى.

طَمَّسَ يُطَمِّسُ تَطْمِيْسًا: يوقىتىۋەتتى، ۋەيران قىلىۋەتتى.

طَمَّعَ يُطَمِّعُ تَطْمِيْعًا ـــ هُ: تەمەگەر قىلىۋەتتى، قىزىقتۇردى.

طَمَّمَ يُطَمِّمُ تَطْمِيْمًا الطَّائِرُ الشَّجَرَةَ: قۇش دەرەخكە قوندى.

طُمُوحٌ: ئىرادىلىك، ئۈمىدۋار؛ ئاچ كۆز، تەمەخور.

طَمَى يَطْمِي طَمْيًا الْمَاءُ: سۇ تېشىپ كەتتى، ياماراپ كەتتى.

طَمْيٌ: لاتقا.

«أَرْضُنَا خَصْبَةٌ لِكَثْرَةِ مَا يُلْقِي فِيْهَا النَّهْرُ مِنْ طَمْيِهِ: ئۆستەڭدىن قۇيۇلۇۋاتقان لاتقىلار كۆپ بولغاچقا يەرلىرىمىز مۇنبەتلىشىپ كەتتى.

طَمِيْلٌ ج طُمُلٌ وَ طُمْلَانٌ: بوورا؛ لاي سۈيى؛ ئوغلاق.

طَمِيْسٌ ج طُمَسَاءُ: قارىغۇ، كور؛ ئۆچۈرۈلگەن.

خُبْزٌ طَمِيْلٌ: ئېچىلغان نان.

سَهْمٌ طَمِيْلٌ: قانغا بويالغان يا.

طَمِيْلٌ ج طُمَلَاءُ مِنَ النَّاسِ: ئىككى قولى قانغا بويالغان ئەسكى ئادەم، سالاھىيىتى ئېنىقسىز ئادەم.

طَنَأَ يَطْنَأُ وَ طُنُوءًا: خىجىل بولدى، ئۇيالدى؛ ئەخلاقسىزلىق قىلدى.

طِنْءٌ ج أَطْنَاءٌ: شەك، گۇمان، تۆھمەت، ئەخلاقسىزلىق، كۆلدىكى قالدۇق سۇ، ئاخىرقى نەپەس، قاپقان، پالاس؛ باغچە، يايلاق، ئىرادە.

طُنُبٌ ج أَطْنَابٌ وَ طِنَبَةٌ: چېدىر باغلايدىغان ئارغامچا؛ پەي، سىڭىر.

طِنْبَارٌ: تەمبۇر.

طَنْبَرٌ ج طَنَابِرُ: ھارۋا، خادىك.

طَنْبَلٌ ج طَنَابِلُ: دۆت، ئەخمەق، گاللۋاڭ.

طُنْبُورٌ وَ طُنْبُورَةٌ ج طَنَابِيْرُ: تەمبۇر.

زَادَ الطِّيْنَ بَلَّةً وَالطُّنْبُورَ نَغْمَةً: ئوتقۇيرۇقلۇق قىلدى، ئۆلمەكنىڭ ئۈستىگە تەپتى.

طَنْجٌ ج طُنُوجٌ: تۈر؛ سەنئەت؛ تېخنىك؛ دەبتەر.

طَنْجَرَةٌ ج طَنَاجِرُ: مىس قازان، كورا قازان.

طِنْجِيْرٌ ج طَنَاجِيْرُ: كورا؛ قورقۇنچاق؛ پەسكەش.

طَنِخَ يَطْنَخُ طَنَخًا: يۈرىكىنى ماي قاپلاپ كەتتى.

طَنَخَتْ نَفْسُهُ: ئەسكىرەپ كەتتى.

طِنْخٌ: بىر قىسىم.

مَرَّ طَنْخٌ مِنَ اللَّيْلِ: كېچىدىن بىر بۆلۈك ئۆتتى.

طَنِخٌ: سېمىز.

طَنَزَ يَطْنُزُ طَنْزًا فُلَانًا: پالاننى مەسخىرە قىلدى.

طَنْطَنَ يُطَنْطِنُ طَنْطَنَةً: شاراقلىدى، داراڭشىدى، غوڭۇلدىدى.

طَنْطَنَةُ الأَجْرَاسِ: قوڭغۇراقلارنىڭ ئاۋازى، قوڭغۇراقنىڭ جاراڭلىشى.

طَنِفَ يَطْنَفُ طَنَفًا وَ طَنَافَةً وَ طُنُوفَةً: چىرىكلەشتى، دىلى قارىيىپ كەتتى، ئىشتىھاسى تۇتۇلۇپ كەتتى.

طَنَفٌ ج طُنُوفٌ وَ أَطْنَافٌ: چوققا؛ ئۆگزە؛ لەمپە.

طَنْفَسَ يُطَنْفِسُ طَنْفَسَةً: چۈشكۈنلەشتى؛ قاتمۇقات كىيىم كىيدى.

طَنْفَسَتِ السَّمَاءُ: ئاسماننى بۇلۇت قاپلىۋالدى.

طَنْفَسَةٌ / طِنْفِسَةٌ ج طَنَافِسُ: گىلەم، ئەديال، كىگىز، بىسات.

طِنْفِسٌ ج طَنَافِسُ: ئەخلاقى بۇزۇق.

طَنَّ يَطِنُّ طَنًّا وَ طَنِينًا الْجَرَسُ: قوڭغۇراق جىرىڭلىدى.

طَنَّتِ الأُذُنُ: قۇلاق غوڭۇلدىدى.

طَنٌّ ج أَطْنَانٌ: تاتلىق چىلان.

طُنٌّ ج أَطْنَانٌ وَطِنَانٌ: بەدەن، تەن، گەۋدە؛ بىر تۇتام، بىر باغلام، بىر دەستە؛ بوي، قامەت.

طُنٌّ ج أَطْنَانٌ: تونىنا (ئېغىرلىق ئۆلچەم).

طَنَّانٌ: جاراڭلىق ئاۋاز؛ مەشھۇر، ئاتاقلىق، داڭلىق.

مَقَالَةٌ طَنَّانَةٌ: مەشھۇر ماقالە، نادىر ئەسەر.

قَصِيدَةٌ طَنَّانَةٌ: داڭلىق قەسىدە.

أَسْمَعَهُ كَلِمَاتٍ طَنَّانَةً: ئۇنىڭغا شېرىن سۆزلەرنى قىلىپ بەردى.

طَنَّبَ يُطَنِّبُ تَطْنِيبًا الْخَيْمَةَ: چېدىر تىكتى، چېدىرنىڭ تانىلىرىنى باغلىدى.

طَنَّبَ بِالْمَكَانِ: ماكانلاشتى، مەلۇم جايدا تۇرۇپ قالدى.

طَنَّفَ يُطَنِّفُ تَطْنِيفًا فُلَانٌ لِلأَمْرِ: سادىر قىلماق، قول ئۇرماق، قىلماق

طَنَّفَ الْجِدَارَ: تام چىپتىلىدى.

طَنَّفَ فُلَانًا بِكَذَا: تۆھمەت قىلدى، ئەرز قىلدى، شىكايەت قىلدى.

طَنَّنَ يُطَنِّنُ تَطْنِينًا الْجَرَسُ: قوڭغۇراق قاتتىق جىرىڭلىدى.

طَنَّنَ الذُّبَابُ: چىۋىن غوڭۇلدىدى.

طَنَّى يُطَنِّي طَنًّى فُلَانًا: كېسەلنى داۋالىدى.

طَنِّيٌّ: گورۇي، قامەتلىك، گەۋدىلىك.

طِنْوٌ ج أَطْنَاءٌ: گىلەم، بىسات.

طُنُوٌّ: بۇزۇقچىلىق، ئەخلاقسىزلىق.

طَنِيَ يَطْنَى طَنًى: كېسەل بولۇپ قالدى؛ ئورۇۋۇلاپ كەتتى.

طَنًى: كېسەل.

طِنْيٌ: بۇزۇقچىلىق، ئەخلاقسىزلىق.

طَنِيْنٌ: جاراڭلىغان ئاۋاز؛ غوڭۇلدىغان ئاۋاز.

طَهَا يَطْهُو طَهْوًا وَ طُهُوًّا اللَّحْمَ: گۆشنى پىشۇردى، قورۇدى.

طَهَا الأَمْرَ: ئىشنى پۇختا ئىشلىدى.

طَهَارَةٌ: پاكلىق، پاكىزلىك؛ ئىپپەتلىك.

طَهَارَةُ الذَّيْلِ: گۇناھسىز، ئەيىبسىز، توغرىلىق.

طَهَارَةُ الْعَوَاطِفِ: ھېسسىياتنىڭ پاكلىقى.

بَيْتُ الطَّهَارَةِ: خالاجاي، ھاجەتخانا.

طَهَارَةُ النَّفْسِ: مەنىۋى پاكلىق، روھىي پاكلىق.

طَهَارَةُ الْقَلْبِ: دىلنىڭ پاكلىقى.
طِهَارَةٌ: باللارنى خەتنە قىلىش كەسپى.
طُهَارَةٌ: خەتنە قىلىنغان باللارنىڭ كېسىپ تاشلانغان ئۈچى.
طَهَافٌ: ئېگىز بۇلۇت.
طُهَافَةٌ ج طُهَائِفُ: سېكىلەك چاچ.
طَهَايَةٌ: پىشۇرماق.
طِهَايَةٌ: ئاشپەزلىك كەسپى.
طَهَرَ و طَهُرَ يَطْهُرُ طَهَارَةً و طُهْرًا و طُهُورًا: پاك بولدى، تازىلاندى.
طَهَرَ يَطْهَرُ طَهْرًا الشَّيْءَ: پاكىزلىدى، تازىلىدى.
طُهْرٌ ج أَطْهَارٌ: پاكلىق، پاكىزلىك؛ ئېپپەتلىك.
طَهِرٌ ج طَهِرُونَ: پاك، پاكىز.
طَهِرَةٌ: پاكىز، تازا، يۇيۇنۇش.
طَهَسَ يَطْهَسُ طَهْسًا فِي الْأَرْضِ: چوڭقۇرلاپ كىردى.
طَهَشَ يَطْهَشُ طَهْشًا: بۇزدى، بۇزغۇنچىلىق قىلدى، ۋەيران قىلدى، قالايمىقانلاشتۇردى.
طَهُفَ يَطْهُفُ طَهَافَةً الشَّيْءُ: ئاجىزلاپ بوشاپ كەتتى.
طَهْفٌ: سامان.
الطِهْفَةُ ج طِهَفٌ: بىر پارچە، بىر بۆلۈك.
زُبْدَةٌ طَهْفَةٌ: يېڭى قايماق، يېڭى سېرىقماي.
طَهَقَ يَطْهَقُ طَهْقًا الرَّجُلُ: كىشى ئالدىراپ ماڭدى، تېز ماڭدى.
طَهَقَ مِنْهُ: ئۇنىڭدىن زېرىكتى، بىزار بولدى.
طَهَلَ و طَهِلَ يَطْهَلُ طَهْلاً و طَهَلًا الْمَاءُ: سۇ بۇزۇلۇپ قالدى.
طُهْلَةٌ: قالدۇق نەرسە.
طَهْمٌ: كىشىلەر، ئىنسانلار.
طُهْمَةٌ: زىغىررەڭ، جىگەررەڭ، قارامتۇل.
طَهْمَلٌ ج طَهَامِلُ: كېلەڭسىز.
طَهْمَلِيٌّ: قارا؛ پاكىنەك.

طَهَّرَ يُطَهِّرُ تَطْهِيرًا الشَّيْءَ: پاكىزلىدى، تازىلىدى.
طَهَّرَهُ: دېزىنفېكسىيە قىلدى، مىكروبسىزلاندۇردى.
﴿وَثِيَابَكَ فَطَهِّرْ﴾ «قۇرئان»: كىيىمىڭنى پاك تۇت.
طَهَّرَ مَجَارِيَ الْمَاءِ: سۇ يوللىرىنى ئادالىدى.
«طَهُرَ ابْنُهُ بَعْدَ أُسْبُوعٍ مِنْ وِلَادَتِهِ»: ئۇنىڭ ئوغلى تۇغۇلۇپ، بىر ھەپتىدىن كېيىن خەتنىسى قىلىندى.
طَهَّمَ يُطَهِّمُ تَطْهِيمًا: توم بولدى، زور بولدى.
طَهَّمَ مِنْهُ: يىرگەندى، زېرىكىپ كەتتى.
طَهْوٌ: پىشۇرماق.
طَهُورٌ: سۈزۈك سۇ، پاكىز سۇ، شاراب.
﴿وَأَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً طَهُورًا﴾ «قۇرئان»: بۇلۇتتىن پاك سۈنى چۈشۈرۈپ بەردۇق.
طُهُورَةٌ: خەتنە قىلماق.
طَهُورِيَّةٌ: ناھايىتى پاكىز.
طَهَى يَطْهَى طَهْيًا اللَّحْمَ: گۆشنى پىشۇردى، قورۇدى.
طَهْيٌ: پىششىق تاماق.
فَنُّ الطَّهْيِ: ئاشپەزلىك تېخنىكىسى.
طَهِيرٌ ج طَهَارَي: غۇسلى قىلغۇچى، يۇيۇنغۇچى.
رَجُلٌ طَهِيرُ الْخُلُقِ: پاك ئادەم، ئەخلاقلىق ئادەم.
طَهِيرٌ ج طُهْرٌ مِنَ الثِّيَابِ: يۇيۇلغان كىيىم.
طُوئِيٌّ: ئادەم، ئىنسان.
طَوَارٌ / طِوَارٌ: قورۇ، ھويلا.
طُوَارٌ: پىيادىلەر يولى.
طَوَاسٌ: ئاينىڭ ئەڭ ئاخىرقى كېچىسى.
طَوَاشٍ ج طَوَاشِيَةٌ: ئاختا.
طَوَاعِيَةٌ: بويسۇنماق، ئىتائەت قىلماق.
فَعَلْتُ هَذَا عَنْ طَوَاعِيَةٍ: بۇ ئىشنى ئىختىيارى قىلدىم.
الطَّوَاغِي وَالطَّوَاغِيتُ: بۇتخانا.
طَوَافٌ: تاۋاپ قىلماق، ئايلانماق، چۆرگىلىمەك،

دەۋر قىلماق.

طَوَافُ الْإِفَاضَةِ: ھاجىلار مىنادىن بەيتۇللاغا كىرىپ تاۋاپ قىلىپ، يەنە مىناغا قايتىپ كېتىدىغان تاۋاپ (پەرز تاۋاپ).

طَوَالَةٌ: يەسلى.

طِوَالَةٌ: ئوقۇر؛ ئېغىل.

طُوبٌ الواحدة طُوبَةٌ ج طوبَانٌ: خىش.

طُوبٌ أَحْمَرُ: قىزىل خىش.

طُوبٌ أَخْضَرُ: يېشىل خىش، كۆك خىش.

طُوبٌ حَرَارِيٌّ: ئوتقا چىداملىق ئالاھىدە خىش.

طُوبٌ نَيِّئٌ: خام خىش، كېسەك.

«بُيُوتُ هَذِهِ الْقَرْيَةِ كُلِّهَا مِنَ الطُّوبِ»: بۇ يېزىنىڭ ئۆيلىرىنىڭ ھەممىسى پىششىق خىشتىن ياسالغان.

طُوبَالَةٌ ج طُبَالَاتٌ: ساغلىق.

طُوبُوغْرَافِيَا: توپوگرافىيە.

طُوبَى: بەخت، خۇشاللىق، ياخشى، شېرىن.

طُوبَى لَكَ: بەختلىك بولۇڭ.

﴿الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ طُوبَى لَهُمْ﴾ «قرآن»: ئىمان ئېيتقان ۋە ياخشى ئەمەللەرنى قىلغانلار خۇشاللىققا ... ئېرىشىدۇ.

طَوَجٌ: يىراق.

نِيَّةٌ طَوَجٌ: زور ئىرادە.

طَوْدٌ ج أَطْوَادٌ وَ طَوَدَةٌ: چوڭ تاغ.

﴿فَانْفَلَقَ فَكَانَ كُلُّ فِرْقٍ كَالطَّوْدِ الْعَظِيمِ﴾ «قرآن»: (دەريا) يېرىلدى، (ھەربىر يېرىلغان) قىسمى چوڭ تاغدەك بولۇپ كەتتى.

كَانَ ثَابِتًا كَالطَّوْدِ: تاغدەك مۇستەھكەم تۇردى.

طَوْرٌ ج أَطْوَارٌ: چەك، مىقدار؛ باسقۇچ، جەريان؛ ھال، ھالەت؛ قېتىم.

طَوْرًا بَعْدَ طَوْرٍ: ئارقىمۇئارقا، باسقۇچمۇباسقۇچ.

﴿وَقَدْ خَلَقَكُمْ أَطْوَارًا﴾ «قرآن»: ھالبۇكى، ئاللاھ سىلەرنى بىرقانچە باسقۇچلارغا بۆلۈپ ياراتتى.

الطَّوْرُ الْجِيُوْلُوجِيّ: گېئولوگىيە دەۋرى.

الطَّوْرُ الْبِدَائِيّ: قەدىمكى دەۋر.

«إِنْتَقَلَ مِنْ طَوْرٍ إِلَى طَوْرٍ جَدِيدٍ»: بىر باسقۇچتىن يېڭى باسقۇچقا يۆتكەلدى.

أَخْرَجَهُ مِنْ طَوْرِهِ: ئۆزىنى باشقۇرالمىدى.

تَعَدَّى طَوْرَهُ: ھەددىدىن ئاشتى.

«يَقْعُدُ طَوْرًا وَيَقُومُ طَوْرًا آخَرَ»: بىردەم ئولتۇرىدۇ، بىردەم تۇرىدۇ.

غَرِيبُ الْأَطْوَارِ: غەلىتە مىجەزلىك.

نَظَرِيَّةُ أَطْوَارِ نُمُوِّ النَّبَاتِ: ئۆسۈملۈكلەرنىڭ ئۆسۈش باسقۇچى نەزەرىيىسى.

طُورٌ: تاغ؛ قورۇ، ھويلا.

طُورُ سِينَا: سىنا تېغى.

طُورُ سِينِينَ: تۇر تاغى.

﴿وَنَادَيْنَاهُ مِنْ جَانِبِ الطُّورِ الْأَيْمَنِ﴾ «قرآن»: ئۇنىڭغا بىز تۇر تېغىنىڭ ئوڭ تەرىپىدىن نىدا قىلدۇق.

طُورَانِيٌّ: تورانلىق؛ تاغلىق؛ غەرب، سىرتتىن كەلگەن، دولانلىق.

اللُّغَةُ الطُّورَانِيَّةُ: توران تىلى سىستېمىسى (ئۇرال - ئالتاي تىلى سىستېمىسى بولۇپ، ئۇيغۇر، قازاق، قىرغىز، ئۆزبېك قاتارلىق تۈركىي تىللارنى ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ).

طُورِبِيدٌ ج طُورِبِيدَاتٌ: سۇ مىناسى، توربىدا.

طُورِيٌّ: تاغلىق؛ غەرب، سىرتتىن كەلگەن.

مَابِالدَّارِ طُورِيٌّ: ئۆيدە ھېچكىم يوق.

طُوزٌ: قۇم-توپىلىق بوران.

طَوْسٌ: ئاي، ئاي شارى.

طُوسٌ: سۈرگە دورىسى.

طَوْشَةٌ: قالايمىقان، قالايمىقانچىلىق.

طَوْعٌ: ئىتائەت قىلماق، بويسۇنماق.

طَوْعُ الْعِنَانِ: مۇلايىم، قۇلىقى يۇمشاق.

﴿قُلْ أَنْفِقُوا طَوْعًا أَوْ كَرْهًا لَنْ يُتَقَبَّلَ مِنْكُمْ﴾ «قۇرئان»: ئېيتقىنكى، (ئى مۇناپىقلار جامائەسى!) سىلەر ئىختىيارىي ياكى مەجبۇرىي يوسۇندا (قانچىلىك پۇل-مال سەرپ قىلساڭلارمۇ) ھەرگىز قوبۇل قىلىنمايدۇ.

هُوَ طَوْعُ يَدِكَ أَوْ يَمِينِكَ: ئۇ سېنىڭ دېگىنىڭ بويىچە قىلىدۇ.

طَوْعًا: ئىختىيارىي ھالدا، ئىختىيارىيلىق بىلەن.

طَوْعًا أَوْ كَرْهًا: ئىختىيارىي ياكى ئىختىيارسىز، مەيلى خالىسۇن ياكى خالىمىسۇن.

طَوْفٌ ج أَطْوَافٌ: سال، سالچە؛ قورشاۋ تام؛ جىسمەكچى؛ قوغداش.

طَوَفَانٌ: تاۋاپ قىلماق، چۆرگىلىمەك، ئايلانماق، دەۋر قىلماق.

طُوفَانٌ ج طُوفَانَاتٌ: كەلكۈن، سەل، قىيان.

الطُّوفَانُ: توپان بالاسى.

﴿فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمُ الطُّوفَانَ وَالْجَرَادَ وَالْقُمَّلَ وَالضَّفَادِعَ﴾ «قۇرئان»: ئۇلارغا سۇ ئاپىتى، چېكەتكە، پىت، پاقا (بالالىرىنى) ئەۋەتتۇق.

تَسَبَّبَ الطُّوفَانُ بِكَوَارِثَ كَثِيرَةٍ: كەلكۈن نۇرغۇن ئاپەت كەلتۈردى.

طَوْقٌ ج أَطْوَاقٌ: قۇدرەت، قابىلىيەت، كۈچ-قۇۋۋەت، چىدام؛ بىر باغلام، بىر تۇتام؛ كىچىك پەنجىرە، دەرۋازا؛ بويۇنچاق، بۇلايكا؛ چەمبىرەك.

لَيْسَ فِي طَوْقِهِ: چامىسى يەتمەيدۇ، قولىدىن كەلمەيدۇ.

فِي عُنُقِ هَذَا الْكَلْبِ طَوْقٌ: بۇ ئىتنىڭ بويىنىدا چەمبىرەك بار.

طَوْقُ الثَّوْبِ: ياقا.

طَوْقُ الْمَطْبَعَةِ: ھەرپ جازىسى.

طَوْقُ النَّجَاةِ: قۇتقۇزۇش بالونى.

شَبَّ عَنِ الطَّوْقِ: چوڭ بولدى.

كَسَرَ الطَّوْقَ: ئەركىنلىككە چىقتى، ئازاد بولدى.

طَوْقُ الْبِرْمِيلِ: چەمبىرەك.

طَوْلٌ: قۇدرەت، كۈچ؛ ئارتۇقچىلىق؛ مەرھەمەت؛ بايلىق.

أُولُو الطَّوْلِ: كۈچلۈك ئادەملەر، تەسىرى بار ئەربابلار.

﴿وَمَنْ لَمْ يَسْتَطِعْ مِنْكُمْ طَوْلًا أَنْ يَنْكِحَ الْمُحْصَنَاتِ الْمُؤْمِنَاتِ فَمِمَّا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ مِنْ فَتَيَاتِكُمُ الْمُؤْمِنَاتِ﴾ «قۇرئان»: سىلەردىن مۆئمىن ئاياللارنى ئېلىشقا قۇربى يەتمەيدىغانلار قول ئاستىدىكى مۆئمىن چۆرىلەردىن ئالسۇن.

طُولٌ ج أَطْوَالٌ: ئۇزۇن، ئۇزۇنلۇق؛ ئېگىزلىك.

طُولُ الْقَامَةِ: بويىنىڭ ئېگىزلىكى.

﴿وَلَنْ تَبْلُغَ الْجِبَالَ طُولًا﴾ «قۇرئان»: ئېگىزلىكتە تاغلارغا تەڭلىشەلمەيسەن.

«أَيُّ الصَّلَاةِ أَفْضَلُ؟ قَالَ: طُولُ الْقُنُوتِ» «ھەدىس»: «قايسى ناماز ئەۋزەل»، دەپ سورالغانىدى، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام: «قىيامى ئۇزۇن بولغان ناماز»، دېدى.

مُتَوَسِّطُ الطُّولِ: ئوتتۇرا بوي.

طُولُ الْأَنَاةِ: سەۋرچانلىق، تاقەتلىك، قەتئىي.

طُولُ النَّظَرِ: يىراقنى كۆرەرلىك، چوڭقۇر پىكىرلىك.

طُولُ اللِّسَانِ: پىتنىخور، ۋالاقتەككۇر.

طُولَ الْيَوْمِ: كۈن بويى، پۈتۈن كۈن.

طُولَ اللَّيْلِ: تۈن بويى، پۈتۈن كېچە.

طُولَ السَّنَةِ: يىل بويى.

طُولُ عُمْرِهِ: ئۆمۈرۋايەت، بىر ئۆمۈر، ئۆمۈرلۈك.

خَطُّ الطُّولِ: مېرىدىئان، مېرىدىئان سىزىقى.

السَّبْعُ الطُّوَلُ مِنَ الْقُرْآنِ: بەقەرە، ئال ئىمران، نىسا، ئەنئام، ئەئراف، ئەنفال، بەرائە سۈرىلىرىدىن ئىبارەت يەتتە ئۇزۇن سۈرە.

السَّبْعُ الطِّوَلُ مِنَ الشِّعْرِ: لەبىد، تەرەفە، ئەنتەرە، هارىس ئىبنى هىلىزەلەردىن ئىبارەت يەتتە نەپەر قەدىمكى زامان ئەرەب شائىرلىرىنىڭ يەتتە قەسىدىسى.

تَقَهْقَرَ عَلَى طُولِ الْخَطِّ: پۈتۈن سەپ بويىچە چېكىندى.

عَلَى طُولٍ: دەرهال، شۇئان؛ توختىماي؛ بىۋاستە، ئۇدۇل.

طُولًا وَعَرْضًا: كەڭ ۋە چوڭقۇر.

طُولاً بِالطُّولِ: تىك، ئۇزۇنسىغا.

فِي طُولِ الْبِلَادِ وَعَرْضِهَا: مەملىكەتنىڭ هەممە يېرىدە.

إِمْشِ عَلَى الطُّولِ: ئۇدۇل مېڭىڭ.

عَلَى طُولِ الشَّاطِئِ: ئۇزۇنسىغا.

طُولَانِيٌّ: ئۇزۇنسىغا.

طُولَى ج طُوَلٌ: ئەڭ ئۇزۇن.

لَهُ الْيَدُ الطُّولَى فِي عَمَلِ الْخَيْرِ: ياخشى ئىشلارنى قىلىشتا قولى كەڭ ئادەم.

طُولِيٌّ: ئۇزۇنلۇق، تىك.

الْمِتْرَ الطُّولَى: ئۆلچەم، مۆلچەر.

قِطَاعُ الطُّولَى: بويىغا كەسمە يۈز.

طُومَارٌ ج طَوَامِيرُ: يۆگىمە رەسىم، تۇمار.

طَوَّابٌ: خىشچى، كېسەكچى.

طَوَّاحٌ: رەنجىتكۈچى، ئازار بەرگۈچى.

طَوَّافٌ: ئايلانغۇچى، تاۋاپ قىلغۇچى، دەۋر قىلغۇچى، چۆرگىلىگۈچى.

﴿طَوَّافُونَ عَلَيْكُمْ بَعْضُكُمْ عَلَى بَعْضٍ﴾ ‹قرآن›: سىلەر بىر-بىرىڭلار بىلەن بېرىش-كېلىش قىلىپ تۇرىسىلەر.

طَوَّافٌ تِجَارِيٌّ: سەييارە، تىجارەتچى، چار بازارچى.

طَوَّافُ بَرِيدٍ: پوچتالىيون.

طَوَّافَةٌ ج طَوَّافَاتٌ: چارلىغۇچى كېمە.

طُوَّالَةٌ: ياغاچ پۇت، ياغاچ پۇت ئويۇنى.

طُوَّالِيٌّ: تويتوغرا، بىۋاستە.

الْخَطُّ الطُّوَالِيّ: غول لىنىيە.

قِطَارٌ طُوَّالِيٌّ: بىۋاستە قاتنايدىغان پويىز.

طَوَّحَ يُطَوِّحُ تَطْوِيحًا بِهِ: يوقاتتى، زايە قىلىۋەتتى، يىراققا ئېتىۋەتتى.

طَوَّحَ بِالْكُرَةِ بَعِيدًا: توپنى بوشلۇققا ئاتتى.

طَوَّدَ يُطَوِّدُ تَطْوِيدًا فِي الْبِلَادِ: يۇرت كەزدى، سەيلە قىلدى.

طَوَّدَ الشَّيْءَ: ئېگىزلەتتى، ئۇزارتتى.

طَوَّرَ يُطَوِّرُ تَطْوِيرًا: تەرەققىي قىلدۇردى، ئالغا سىلجىتتى.

«طَوَّرَتِ الشَّرِكَةُ سَيَّارَاتِهَا كَثِيرًا»: شىركەت ماشىنىلىرىنى كۆپ تەرەققىي قىلدۇردى.

طَوَّسَ يُطَوِّسُ تَطْوِيسًا: زىننەتلىدى، پەردازلىدى.

طَوَّسَ الْمَعْدِنُ: مېتال داتلاشتى.

طَوَّشَ يُطَوِّشُ تَطْوِيشًا فُلَانٌ: قەرز قايتۇرۇشنى كېچىكتۈردى.

طَوَّشَ فُلَانًا: ئاختا قىلدى.

طَوَّعَ يُطَوِّعُ تَطْوِيعًا: بويسۇندۇردى، ئىتائەت قىلدۇردى.

طَوَّعَ اللُّغَةَ الْعَرَبِيَّةَ: ئەرەب تىلىنى پىششىق ئىگىلىدى.

﴿فَطَوَّعَتْ لَهُ نَفْسُهُ قَتْلَ أَخِيهِ﴾ ‹قرآن›: ئۇنىڭ نەپسى ئۇنىڭغا قېرىندىشىنى ئۆلتۈرۈشنى چىرايلىق كۆرسەتتى.

طَوَّفَ يُطَوِّفُ تَطْوِيفًا: تاۋاپ قىلدى، ئايلاندى.

طَوَّقَ يُطَوِّقُ تَطْوِيقًا الشَّيْءَ: قورشىۋالدى، مۇهاسىرىگە ئالدى.

طَوَّقَهُ بِذِرَاعَيْهِ: ئۇنى قۇچاقلىۋالدى.

﴿بَلْ هُوَ شَرٌّ لَهُمْ سَيُطَوَّقُونَ مَا بَخِلُوا بِهِ﴾ ‹قرآن›: ئەمەلدە بۇ ئۇلار ئۈچۈن زىيانلىقتۇر، ئۇلارنىڭ بېخىللىق قىلغان نەرسىسى ئۇلارنىڭ بويىنىغا تاقاق قىلىپ سېلىنىدۇ.

طَوَّقَ عُنُقَهُ بِعَمَلٍ: ئۇنىڭغا ئىش تاپشۇردى، ۋەزىپە يۈكلىدى.

مَا طَوَّقَ صَبْرًا عَلَى كَذَا: ئۇ بۇنىڭغا چىدىيالمىدى.

طَوَّقَ الْجَيْشُ الْعَدُوَّ: قوشۇن دۈشمەننى قورشىۋالدى.

طَوَّقَ الْمُشْكَلَةَ: خەتەرنىڭ ئالدىنى ئالدى.

طَوَّقَ الْأَزْمَةَ: كرىزىسنىڭ ئالدىنى ئالدى.

«إِنَّ جَمِيلَكَ يُطَوِّقُ عُنُقِي»: ماڭا كۆپ ياخشىلىق قىلدىڭ.

طَوَّقَ الْبِرمِيلَ: تۇڭغا ياكى سوغىغا چەمبەر سالدى.

طَوَّلَ يُطَوِّلُ تَطْوِيلًا: ئۇزاتتى، سوزدى.

طَوَّلَ الْمُدَّةَ: مۆھلەت بەردى.

طَوَّلَ لِلدَّابَّةِ: ئۇلاغنىڭ چۇلۋۇرىنى ئۇزۇن قويۇۋەتتى.

«كَانَ الْحَبْلُ قَصِيرًا فَطَوَّلْتُهُ»: قىسقا ئارغامچىنى ئۇزارتتىم.

طُوَّلٌ: شاداپاچاق، لايخورەك.

طَوَّى يُطَوِّي تَطْوِيَةً: تەكرار قاتلىدى.

طَوَوِيٌّ: ئۆزەمچى، تار مەھكىمچى.

طَوَوِيَّةٌ: يۇمشاقلىق، رايىشلىق.

طَوَى يَطْوِي طَيًّا الثَّوْبَ: رەختنى قاتلىدى، يۆگىدى، تۈردى، ئورىدى.

طَوَى الْبِئْرَ: قۇدۇققا تاش تىزدى.

طَوَى الْحَدِيثَ: سۆزنى يوشۇردى، سىر ساقلىدى.

طَوَى الْبِلَادَ: يۇرت كەزدى.

طَوَى الْعُمْرَ: ئۆمۈرنى ئۆتكۈزدى.

طَوَى الْمَاضِي: ئۆتكەننى كەتتى قىلىۋېتىپ، يېڭىدىن باشلىدى.

طَوَى كَشْحَهُ عَنِّي: مېنى تاشلىۋەتتى، مەن بىلەن كارى بولمىدى؛ ماڭا بويۇنتاۋلىق قىلدى.

طَوَى كَشْحَهُ عَلَى الْأَمْرِ: يوشۇردى، مەخپىي تۇتتى.

طَوَى الْوَرَقَةَ: قەغەزنى قاتلىدى.

طَوَى الْبِسَاطَ: بىساتنى قاتلىدى، يىغدى.

طُوِيَتْ هَذِهِ الصَّفْحَةُ عَلَى الْكِتْمَانِ: بۇ بەت ئۇنتۇلۇپ كەتتى.

«تَطْوِي السَّيَّارَةُ الْأَرْضَ طَيًّا»: ماشىنا ئۇچقاندەك ماڭماقتا.

طَوِيَ يَطْوَى طَوًى: ئاچ قالدى، ئاچارچىلىققا دۇچ كەلدى.

طُوًى: قاتمۇقات تاغ؛ تۇر تېغىنىڭ تۆۋىنىدىكى ۋادى.

﴿إِذْ نَادَاهُ رَبُّهُ بِالْوَادِ الْمُقَدَّسِ طُوًى﴾ ‹قرآن›: ئۆز ۋاقتىدا ئۇنى پەرۋەردىگارى «تۇۋا» ناملىق مۇقەددەس ۋادىدا (مۇناداق دەپ) چاقىردى:...

طَوًى / طِوًى: ئاچلىق.

عَلَى الطَّوَى: ئاماق يېمەي.

بَاتَ عَلَى الطَّوَى: ئاچ يۈردى، ئاچ يېتىپ قالدى.

طَوِيلٌ ج طِوَالٌ وَطِيَالٌ م طَوِيلَةٌ ج طَوِيلَاتٌ: ئۇزۇن، ئېگىز.

طَوِيلُ الْأَنَاةِ: چىدامىلىق، مەرد، جەسۇر، قەيسەر.

﴿إِنَّ لَكَ فِي النَّهَارِ سَبْحًا طَوِيلًا﴾ ‹قرآن›: ھەقىقەتەن كۈندۈزى ئىش بىلەن ئالدىراش بولىسەن، (شۇڭا ئىبادەتكە) كېچىسى بېرىلگىن.

طَوِيلُ الْبَاعِ: مەرد؛ ئىقتىدارلىق، كۈچلۈك، ھوقۇقلۇق.

طَوِيلُ الْقَامَةِ: بەستلىك، قامەتلىك.

طَوِيلُ اللِّسَانِ: پىتنىخور، گەپ توشۇغۇچى، غەيۋەتخور.

طَوِيلُ النَّفَسِ: چوڭقۇر نەپەس، خورسىنىش، شېئىرنى ئۇزۇن يازىدىغان.

طَوِيلُ الْيَدِ: ئوغرى، قولى قىڭغىر.

وَقْتٌ طَوِيلٌ: ئۇزۇن مۇددەت.

طَوِيلُ الْأَمَدِ: ئۇزۇن مۇددەت.

طَوِيلُ الْعُمْرِ: ئۇزۇن ئۆمۈر.

بَحْرُ الطَّوِيلِ (في العروض): شېئىر ۋەزنلىرىنىڭ بىرى.

طَرِيقٌ طَوِيلٌ: ئۇزۇن يول.

رَجُلٌ طَوِيلٌ: ئېگىز ئادەم، ئۇزۇنتۇرا.

طَوِيلًا: ئۇزۇن، ناھايىتى ئۇزۇن.

طَوِيٌّ ج أَطْوَاءٌ: يۇمشاق، رايىش، مۇلايىم.

طَوِيَّةٌ ج طَوَايَا: ۋىجدان؛ ئىنساپ؛ نىيەت.

حَسَنُ الطَّوِيَّةِ: ياخشى نىيەت.

سَلِيْمُ الطَّوِيَّةِ: ئاق كۆڭۈل، سەممىي.

نَقِيُّ الطَّوِيَّةِ: ئىنساپلىق، ۋىجدانلىق.

طَيَابٌ: شىمال شامىلى.

طَيَافٌ: تۈن قاراڭغۇسى.

طِيَابَةٌ: لايچىلىق كەسپى.

طِيبٌ ج أَطْيَابٌ وَ طُيُوبٌ: خۇش پۇراق، ئەتىر قاتارلىقلار.

عَنْ طِيبِ خَاطِرٍ: خۇشاللىق بىلەن، رازىلىق بىلەن، مەمنۇنلۇق بىلەن.

زُجَاجَةُ الطِّيبِ: ئەتىر قۇتىسى.

طِيبُ الْعَيْشِ: تۇرمۇشنىڭ پاراۋانلىقى.

جَوْزَةُ الطِّيبِ: جۇزبوۋا.

طِيبَةٌ: گۈزەل، ياخشى، كۆڭۈللۈك، كەڭ-كۇشادە، خۇشال-خۇراملىق؛ كۆچلۈك ھاراق؛ زەمزەم قۇدۇقى.

طِيبَةُ الْقَلْبِ: كۆڭۈلنىڭ ياخشىلىقى.

طِيبَةُ النَّفْسِ: مەرھەمەتلىك بولۇش.

عَنْ طِيبَةِ خَاطِرٍ: مەمنۇنلۇق بىلەن.

طَيْجَنٌ ج طَوَاجِنُ وَ طَيَاجِنُ: تاۋا قازان.

طَيْخٌ: ساپاننىڭ ئەرەنلىكى.

طَيْحَةٌ ج طَيْحَاتٌ: بالايىئاپەت، مۇشكۇلات.

أَصَابَتِ الْقَوْمَ طَيْحَةٌ: قوۋمغا بالايىئاپەت كەلدى.

طَيْخٌ: ھاكاۋۇرلۇق، تەكەببۇرلۇق.

طَيْخَةٌ: ھاكاۋاقتى؛ پىتنە-پاسات؛ ئۇرۇش.

طَيْرٌ: قۇش، ئۇچار قانات.

﴿وَلَحْمِ طَيْرٍ مِمَّا يَشْتَهُونَ﴾ «قرآن»: كۆڭۈللىرى تارتقان قۇش گۆشلىرى بېرىلىدۇ.

كَأَنَّ عَلَى رَأْسِهِ الطَّيْرُ: قىمىرلىماي تۇردى.

طَيْرَانٌ: ئۇچماق؛ ئاۋىئاتسىيە.

سِلَاحُ الطَّيْرَانِ: ھاۋا ئارمىيىسى.

قُوَّةُ الطَّيْرَانِ: ھاۋا ئارمىيىسى.

طَيَرَانٌ بَحْرِيٌّ: ئاۋىئاماتكا.

طَيَرَانٌ مَدَنِيٌّ: خەلق ئاۋىئاتسىيىسى.

طِيَرَةٌ . طِيرَةٌ: شۇملۇق، شۇملۇق ئالامىتى؛ قۇش.

«لاَ عَدْوَي وَلاَ طِيَرَةَ» «حديث»: ئىسلامدا كېسەل كۆچىدۇ، دەپ ئېتىقاد قىلىش يوق، قۇشلارنىڭ ئۇچۇشىدىن شۇم پال ئېلىش يوق.

طِيزٌ ج أَطْيَازٌ: كاسا، ساغرا، قۇيرۇق.

طَيْسٌ: كۆپ، نۇرغۇن؛ توپا، تۇپراق؛ كۆپ نەسىل قالدۇرىدىغان (بېلىق، چۈمۈلە قاتارلىقلار).

طَيْشٌ . طَيَشَانٌ: قارامىلىق، شاللاقلىق، تەنتەكلىك.

طَيْشُ الشَّبَابِ: ياشلىقنىڭ قارامىلىقى.

طِيْطَوِي: لايخورەك.

طَيْفٌ ج أَطْيَافٌ: خىيالىي مەنزىرە، ھەسەن-ھۈسەن؛ چۈش؛ سايە.

طَيْفُ النُّورِ: سپېكتىر (مۈرەككەپ نۇرنىڭ شىشە پرىزما ئارقىلىق ئۆتۈپ، تەركىبىي قىسىملارغا ئايرىلىش نەتىجىسىدە ھاسىل بولىدىغان

رەڭمۇرەڭ سىزىقلار).

طَيْفٌ شَمْسِيٌّ: قۇياش سپېكترى.

حِلّ الطَّيْفِ: سپېكترلىق تەھلىل.

طَيْفِيٌّ: سپېكترلىق.

بَحْثُ الطَّيْفِي: سپېكترلىق

الْمَرْقَبُ الطَّيْفِيّ: سپېكتروسكوپ (يورۇقلۇق سپېكترىنىڭ كۆزىتىدىغان قىسمىنى كۆرۈش سېزىمى ئارقىلىق ئاجرىتىپ ئېنىقلاشقا ئىشلىتىلىدىغان بىر خىل يورۇقلۇق ئىلمى ئەسۋابى).

طَيْلَةٌ: ئۆمۈر، ياش.

طَيْلَةَ نِصْفِ قَرْنٍ: يېرىم ئەسىر ئىچىدە.

طَيْلَةَ كَذَا: ھەممە ۋاقىت، پۈتۈن ۋاقىت.

طَيْلَةَ مُدَّةِ الْحَرْبِ: ئۇرۇش ۋاقتىدا، پۈتكۈل ئۇرۇش جەريانىدا.

كَانَ مَشْغُولًا طَيْلَةَ الْعَامِ: يىل بويى مەشغۇل بولدى.

طَيْلَسَان: يېشىل تون، مۇراسىم كىيىمى.

طَيْلَسَان ج طَيَالِسَةٌ: شارپا.

طِيمَاء: سۆيەت، ماھىيەت، ئەسلىي تەبىئەت.

طِينٌ ج أَطْيَانٌ: لاي؛ تەبىئەت، مىجەز، خاراكتېر.

طِينٌ خَزَفِيٌّ: سېغىز لاي

﴿هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ طِينٍ﴾ «قۇرئان»: ئاللاھ سىلەرنى لايدىن ياراتتى.

زَادَ فِي الطِّينِ بَلَّةً: ئوت ئۈستىگە ياغ چاچتى.

طِينٌ أَسْوَانِيٌّ: خىش، پىششىق كېسەك.

مِنْ طِينٍ وَاحِدٍ: بىر خىل، بىر شەكىل.

أَصْحَابُ الْأَطْيَانِ: يەر ئىگىسى، پومېشچىك.

طِينَةٌ: تەبىئەت، ماھىيەت، خاراكتېر.

أَنَّهُ مِنْ جِلْدَتِهِمْ وَ طِينَتِهِمْ: ئۇنىڭ تەبىئىتى ئۇلارنىڭكى بىلەن ئوخشاش.

يَابِسُ الطِّينَةِ: كاج، تەرسا، ئۆزگەرمەس، جاھىل.

سَكْرَان طِينَةٍ: غەرق مەست.

مِنْ طِينَةٍ وَاحِدَةٍ: ئەسلى ئوخشاش، بىر خىل.

طِينِيٌّ: سېغىز لاي، لايدىن بولغان.

الْأَرْضُ الطِّينِيَّةُ: سېغىز تۇپىلىق يەر.

طَيْهُوجٌ: قىرغاۋۇل.

طَيٌّ ج أَطْوَاءٌ: قاتلام، قاتلىما، قاتلىنىدىغان.

﴿يَوْمَ نَطْوِي السَّمَاءَ كَطَيِّ السِّجِلِّ﴾ «قۇرئان»: ئۇ كۈندە ئاسماننى قەغەزنى يۆگىگەندەك يۆگەيمىز.

طَيُّ مَجْرَى التَّارِيخِ: تارىخىي تەرەققىيات دەۋرى.

فِي طَيِّهِ: ئۇنىڭ دائىرىسى ئىچىدە.

فِي طَيِّ الرِّسَالَةِ: خەتنىڭ ئىچىدە.

طَيُّ الشَّيْءِ: نەرسىنىڭ ئىچى.

فِي طَيِّ الْغَيْبِ: نامەلۇم.

فِي طَيِّ الْكَلِمَاتِ: مەخپىي، يوشۇرۇن.

طَيَّارٌ ج طَيَّارُونَ: ئۇچقۇچى، ليۆتچىك.

طَيَّارَةٌ ج طَيَّارَاتٌ: ئايال ئۇچقۇچى.

الْجَرَادُ الطَّيَّارَةُ: ئۇچقۇر چېكەتكە.

طَيَّارِيٌّ: ۋاقىتلىق.

خَادِمَةٌ طَيَّارِيٌّ: ۋاقىتلىق ئايال خادىم.

طَيَّاشٌ: بېشى قايغان، پۈتى تايغان، سەرگەردان.

طَيَّانٌ: لايچى، سۇۋاقچى، كېسەكچى.

طَيَّبَ يُطَيِّبُ تَطْيِيبًا الشَّيْءَ: نەرسىنى خۇش پۇراق قىلدى.

طَيَّبَ الطَّعَامَ: تاماقنى تېتىتقۇ سالدى.

طَيَّبَ خَاطِرَهُ: ئۇنىڭغا ئىلھام بەردى، ئۇنى خۇشال قىلدى، مەمنۇن قىلدى.

طَيَّبَهُ: ئۇنى ياخشىلىدى، تۈزەتتى، ساقايتتى.

طَيَّبَ اللهُ ثَرَاهُ: ئاللاھ ئۇنىڭ تۇپرىقىنى خۇش پۇراق قىلسۇن (مېيىت ئۈچۈن ئېيتىلىدىغان سۆز).

طَيِّبٌ ج طَيِّبُونَ م طَيِّبَةٌ ج طَيِّبَاتٌ وَ طُوبَى: ياخشى، ئوبدان، شېرىن، ھالال.

طَيِّبُ الْخُلُقِ: ئەخلاقلىق.

طَيِّبُ الرَّائِحَةِ: خۇش پۇراق.

طَيِّبُ الْقَلْبِ: ۋىجدانلىق، كۆڭلى ياخشى، نىيىتى تۈز.

طَيِّبُ الذِّكْرِ: ئابرۇيلۇق، نامى ياخشى.

طَيِّبُ النَّفْسِ: كۆڭلى ياخشى.

كُلَّ سَنَةٍ وَأَنْتَ طَيِّبٌ: يېڭى يىلىڭىزغا مۇبارەك بولسۇن.

هَذَا طَعَامٌ طَيِّبٌ: بۇ شېرىن تاماق.

هَذَا رَجُلٌ طَيِّبٌ: بۇ ياخشى ئادەم.

﴿قُلْ لَا يَسْتَوِي الْخَبِيثُ وَالطَّيِّبُ وَلَوْ أَعْجَبَكَ كَثْرَةُ الْخَبِيثِ﴾ ‹قۇرئان›: (ئى مۇھەممەد!) ئېيتقىنكى، گەرچە هارامنىڭ كۆپلۈكى (ئى تىڭشىغۇچى) سىنى ئەجەبلەندۈرسىمۇ، هارام بىلەن هالال باراۋەر ئەمەس.

﴿كُلُوا مِنْ طَيِّبَاتِ مَارَزَقْنَاكُمْ﴾ ‹قۇرئان›: (بىز سىلەرگە) «رىزىق» قىلىپ بەرگەن پاك، شېرىن نەرسىلەردىن يەپ-ئىچىڭلار.

تُرْبَةٌ طَيِّبَةٌ: ياخشى تۇپراق.

طَيَّةٌ ج طَيَّاتٌ: بىر قاتلام قاتلاش.

«لَانَعْرِفُ مَايَحْمِلُهُ لَنَا الْمُسْتَقْبَلُ فِي طَيَّاتِهِ»: كەلگۈسىدە نېمىلەر بولىدىغانلىقىنى بىز بىلمەيمىز.

طِيَّةٌ ج طِيَّاتٌ: نىيەت، مەقسەت، غەرەز، مۇددىئا، نىشان، تىلەك؛ ئارمان، ئۆي.

حَمَلَ فِي طِيَّاتِهِ: ئۆز ئىچىگە ئالدى.

طَيَّحَ يُطَيِّحُ تَطْيِيحًا: يوقاتتى، هالاك قىلدى.

طَيَّخَ يُطَيِّخُ تَطْيِيخًا الْأَمْرَ: ئىشنى بۇزدى.

طَيَّرَ يُطَيِّرُ تَطْيِيرًا: ئۇچۇردى.

طَيَّرَ الطَّيَّارَةَ: لەگلەك ئۇچۇردى.

طَيَّرَ الْبَرْقِيَّةَ: تېلېگرامما بەردى.

طَيَّرَ الْخَبَرَ: خەۋەر تارقاتتى.

طَيَّرَ النَّوْمَ مِنْ عَيْنِهِ: ئۇيقۇسىنى قاچۇردى.

طَيَّرَ الْمَالَ: مالنى تەقسىم قىلدى.

طَيِّعٌ ج طَيِّعُونَ: ئىتائەت قىلغۇچى، بويسۇنغۇچى.

طَيَّفَ يُطَيِّفُ تَطْيِيفًا: ئايلىنىپ ماڭدى.

طَيَّنَ يُطَيِّنُ تَطْيِينًا الْحَائِطَ: تامنى سۇۋىدى.